

शुामदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा. ता.जावली, जि.सातारा

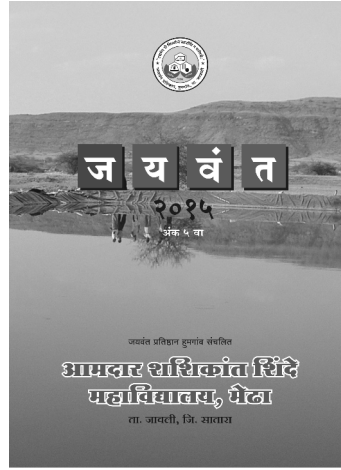
जयवंत प्रतिष्ठान हुमगांव, संचलित

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा

ता. जावली, जि. सातारा.

जयवंत

वार्षिक नियतकालिक २०१४-२०१५

◆ प्रमुख संपादक ◆
प्रा.सौ. गायत्री जाधव

शुभमदर शशिकरंत शिंदे डहलवलदुडरलडुडर, डेढर. तर.ऑरवली, ऑर.शरतरशर

ऑरडुडरंत

वररुषरक नरडुडरकरलरक २०१ॡ-२०१ॡ

संडडरक डंडळ

✧ अडुडरकुष ✧

डुररऑररुडुडर,

डुडुडर.डुडर.डुडर.वररुषडुडरडे

✧ डुरडुडरख संडडरक ✧

डुरर.सुडुडर. ऑररुडुडर ऑररुषडुडर

✧ सहरसंडडरक ✧

डुरर. वरनरुडुडर डुडरर

डुरर. आनंद सरडे

डुरर. ररऑेदुर ननररवररे

डुरर. सररंगडुररणी शरंदे

✧ कररुडुडरलडुडररन ✧

शुरी. शैलेश ऑुनघरे

✧ वरदुडररुथी डुररतरनरधुडर ✧

कु. वैडुडर आढरव

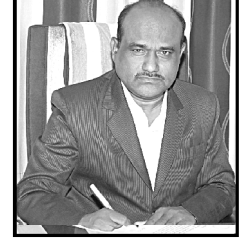
✧ डुडरखडुडरुषुठ ✧

डुरर. वरनरुडुडर डुडरर

प्राचार्य मनोगत

महाविद्यालयाचा जयवंत अंक यावर्षी सादर करताना मला मनस्वी आनंद होत आहे.

मेढा परिसरातील दुर्गम, डोंगराळ, खेड्या-पाड्यातील तसेच गरीब, गरजू, होतकरु विद्यार्थ्यांच्या जीवनातील अंधःकार नाहीसा करून त्यांच्या जीवनात ज्ञानरूपी प्रकाश व उच्चशिक्षण मिळावे, ते स्वतःच्या पायावर सक्षमपणे उभे रहावेत, त्यांचे जीवनमान उंचवावे, ते त्यांच्या कुटुंबाचा आधार बनावेत व ते देशाचे सुजाण नागरिक व्हावेत याच हेतूने सन २००२ साली मा.आमदार शशिकांत शिंदे साहेब व त्यांच्या सहकार्यांनी महाविद्यालयाची स्थापना केली.

महाविद्यालयाची दिवसेंदिवस भौतिक, गुणात्मक व संख्यात्मक वाढ झपाट्याने होत आहे. विद्यार्थ्यांना दर्जेदार, कसदार शिक्षण देण्याकरिता मा. अध्यक्ष व संचालक मंडळ, प्राध्यापक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी सहकार्य केले आहे. सद्यःस्थितीत महाविद्यालयात वरिष्ठ विभागात कला, वाणिज्य, विज्ञान शाखा सुरु आहेत. वरिष्ठ एकूण ९१४ विद्यार्थी व कनिष्ठ विभागात कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखा सुरु आहेत. कनिष्ठ विभागात ५५४ विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत.

सन २०१४-२०१५ या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयाचे कामकाज सुव्यवस्थित पार पाडण्यासाठी विविध समित्यांनी आपापल्या जबाबदाऱ्या व्यवस्थित पार पाडल्या. या शैक्षणिक वर्षात विद्यार्थी मंडळाची निवड विद्यापीठ कायदानुसार करण्यात आली. विद्यार्थी मंडळाच्या सचिवपदी बी.कॉम. भाग ३ मधील श्री.वैभव आढाव याची निवड झाली. वर्षभरात विद्यार्थी मंडळाच्या विविध सभा घेण्यात आल्या. तसेच महाविद्यालयात विविध कार्यक्रमांच्या आयोजनात विद्यार्थी मंडळाचा सहभाग उत्स्फूर्तपणे होता.

महाविद्यालयाच्या विद्यापीठ परीक्षा अत्यंत चांगल्या पध्दतीने पार पाडल्या जातात. सर्व प्राध्यापक व शिक्षकेतर कर्मचारी अत्यंत दक्षपणे काम करतात.

महाविद्यालयाच्या जिमाखाना विभागामार्फत विविध कार्यक्रमाचे आयोजन केले होते. २६ नोव्हेंबर २०१४ रोजी शहीद तुकाराम आंबळे यांच्या स्मृतीदिनानिमित्ताने महाविद्यालय ते केडंबे अशा भव्य सायकल रॅलीचे आयोजन करण्यात आले होते. महाविद्यालयातील विद्यार्थी राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्पर्धेमध्ये सहभागी झाले होते. नॅशनल पॉवर लिफ्टिंग स्पर्धेमध्ये श्री. पंकज माने याची निवड झाली. तसेच कु. पुजा देशमुख हिची युनिव्हर्सिटी स्पर्धेसाठी निवड झाली होती. राज्यस्तरीय स्पर्धेसाठी श्री. ऋतुराज याची निवड झाली होती. यावर्षी महाविद्यालयामध्ये जिल्हास्तरीय महिला हॉलीबॉल स्पर्धा आयोजित करण्यात आलेल्या होत्या.

महाविद्यालयात अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत शैक्षणिक संशोधन, मानसिकता, सामाजिक विकास यासंबंधी कार्यशाळा सेमिनार, व्याख्याने आयोजित केलेली होती. अनेक ठिकाण महाविद्यालयातील प्राध्यापकांनी शोध निबंध सादर केले आहेत.

महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाने श्रमसंस्कार शिबीर मेढा येथे आयोजित करण्यात आले होते. या शिबीर कालावधीत स्वयंसेवकांनी ग्रामस्वच्छता, वृक्षारोपण,

समाज प्रबोधन, आरोग्य शिबीर असे विविध उपक्रम राबविले. या शिबीरात १०० स्वयंसेवकांनी सहभाग घेतला होता.

महाविद्यालयात स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शन केंद्र चालू केले आहे. त्यामध्ये विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त सहभाग घेतला आहे.

महाविद्यालयात महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान केंद्रांतर्गत युवा जागर अभियान राबविण्यात आले. यामध्ये २५० विद्यार्थी सहभागी झाले आहेत. राष्ट्रीय कौशल्य विकास कार्यक्रमांतर्गत विविध कोर्सेस राबविले जातात. डी.एस.टी. अंतर्गत इन्स्पायर कॅम्प दिनांक ५ मार्च ते ९ मार्च २०१५ या कालावधीत घेण्यात आला. यामध्ये १०० विद्यार्थी विद्यार्थिनी सहभागी झाले होते. अत्यंत उल्लेखनीय चांगला कॅम्प आयोजित करण्यात आला होता. त्यामध्ये तज्ञ मार्गदर्शकांचे मार्गदर्शनपर व्याख्याने आयोजित केलेली होती. प्रा.डॉ. प्रमोद घाटगे व प्रा. व्ही.व्ही. पवार यांनी ही आगळी वेगळी योजना राबविली आहे.

विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव देण्यासाठी महाविद्यालयात सांस्कृतिक विभागाच्या वतीने मार्गदर्शन केले जाते. विद्यार्थ्यांनी जिल्हापातळीवरील विद्यापीठ स्पर्धांमध्ये सहभाग घेतला होता.

महाविद्यालयामध्ये सुसज्ज व अद्ययावत असे ग्रंथालय तयार करण्यासाठी आमचा सर्वांचा प्रयत्न चालू आहे. त्याला यश आलेले आहे. वेगवेगळी जर्नलस् व विविध वर्तमानपत्रे विद्यार्थ्यांसाठी उपलब्ध करून दिलेली आहेत.

आमच्या संस्थेचे अध्यक्ष मा.शशिकांत शिंदेसाहेब यांचे अध्यक्षतेखाली व मा.श्री.युवराज पवार (ज्येष्ठ उद्योजक) यांच्या हस्ते पारितोषिक वितरण समारंभ संपन्न झाला. या कार्यक्रमांमध्ये मुलांना उद्योजक व व्यवसायिक कसे बनावे याविषयी मार्गदर्शन केले.

संस्थेचे अध्यक्ष मा.शशिकांत शिंदेसाहेब महाराष्ट्र सरकारमध्ये जलसंपदामंत्री पदी तसेच सातारा जिल्हा पालकमंत्री पदी विराजमान झाले होते. त्यानिमित्ताने सत्कार समारंभ व विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते. महाविद्यालयातील ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. प्रमोद घाटगे यांनी टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ पुणे यांचेकडे अर्थशास्त्र विषयातील प्रबंध सादर केला आणि त्या विद्यापीठाने पी.एच.डी. पदवी देऊन सन्मानित केले. तसेच जयवंत ग्रामीण बिगरशेती सहकारी पतसंस्थेच्या चेअरमन पदी एकमताने निवड झाली. प्रा. प्रमोद चव्हाण यांना विद्यापीठाचा कलर अँवॉर्ड मा. कुलगुरुंच्या हस्ते देऊन सन्मानित करण्यात आले.

अशास्तीने शैक्षणिक वर्ष २०१४-२०१५ या कालावधीत महाविद्यालयाने कला, क्रीडा, शिक्षण, सामाजिक बांधिलकी या सर्व बाबतीत आपला आगळावेगळा ठसा उमटविला आहे.

महाविद्यालयाच्या या प्रगतीपथास संस्थेचे अध्यक्ष ना. शशिकांत शिंदेसाहेब, सचिव मा.सौ.वैशाली शिंदे, विश्वस्त मंडळ तसेच स्थानिक व्यवस्थापक मंडळ या सर्वांचे मार्गदर्शन व सहकार्य सातत्याने लाभत आले आहे.

धन्यवाद !

प्राचार्य

डॉ. एम. बी. वाघमोडे

श्रीमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा. ता.जावली, जि.शाताश

संपादकीय

जयवंत २०१५ हा शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ चा अंक आपणासमोर सादर करताना मला विशेष आनंद होत आहे. दुर्गम, डोंगराळ जावली रवोऱ्यातील आमच्या विद्यार्थ्यांमधील सुप्त गुण साहित्याच्या माध्यमातून आपणासमोर आणण्याचा हा एक छोटा प्रयत्न आहे.

या अंकामध्ये मराठी, हिंदी व इंग्रजी या तीन भाषांमधून विद्यार्थ्यांनी लिहिलेल्या विविध साहित्याचा समावेश केला आहे. याशिवाय महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ चा एकूण लेखाजोखा विविध छायाचित्रे, विविध विभागांचे अहवाल यातून घेतला गेला आहे.

जलदय्यवस्थापनाचे सूचित करणारे मुखपृष्ठ प्रा. विनोद पवार यांच्या कल्पनेतून साकारले आहे.

जयवंत २०१५ हा अंक तयार करित असताना संपादक मंडळातील सदस्य प्रा.विनोद पवार, प्रा.आनंद साठे, प्रा.राजेंद्र नतावरे, प्रा.साबंगपाणी शिंदे यांचे बहुमोल सहकार्य मिळाले. तसेच मा.प्राचार्य डॉ. एम. बी. वाघमोडे. उपप्राचार्य प्रा.डॉ. प्रमोद घाटगे यांचेही मी मनःपूर्वक आभार मानते.

तसेच जयवंत २०१५ चे रेखांकन व छपाईचे काम सुबकपणे केल्याबद्दल श्री स्वामी समर्थ प्रिंटिंग प्रेसचे प्रो.प्रा. श्री.संजय जुनाघरे यांचेही मी आभार मानते. या अंकासाठी प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष मदत करणारे महाविद्यालयाचे प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी या सर्वांचे आभार.

धन्यवाद !

संपादक
प्रा. सौ. गायत्री जाधव

शुलडदर शशरकरंत शरंदे डहलवलडलड, डेढल. तल.कलवली, कल.शलतलरल

नलडतकललक कलडवंत २०१ॡ-१ॡ

दल डुरेस रकलरुडेशन ऑफ डुकुस अँकट नलडड डॉरुड ॡ डुरडलणे डुरकटन

१. डुरकलशन सुथळ :- आडदलर शशरकरंत शरंदे डहलवलडलड, डेढल
२. डुरकलशन कलळ :- वलरुषरक
३. डुरकलशकलके नलंव :- डुरलकलरुड डॉ. डुड. डी. वलघडुडे
रलडुडूरुडतुव :- डुरलरतुडूरुड
डुतुतल :- आडदलर शशरकरंत शरंदे डहलवलडलड, डेढल
- ॡ. संपदकलके नलंव :- डुरल. सुलु. कलडतुरी कलधव
रलडुडूरुडतुव :- डुरलरतुडूरुड
डुतुतल :- आडदलर शशरकरंत शरंदे डहलवलडलड, डेढल
- ॡ. डुदुरकलके नलंव :- शुरी. संककड कुरुनघरे
रलडुडूरुडतुव :- डुरलरतुडूरुड
डुतुतल :- शुरी सुवलडी सडरुथ डुररंटींग डुरेस, डेढल
- ॢ. डुललकी :- आडदलर शशरकरंत शरंदे डहलवलडलड, डेढल
तल.कलवली, कल.शलतलरल.

डुी डुरलकलरुड डॉ. डुड. डी. वलघडुडे कलडुडूरुड करतुु कल, वर दललेलल तडुशील डलडुडुडल डलडुडुडल व सडडकुकुतुडुरडलणे डुरुुुडर आडुे.

डुरलकलरुड
डॉ. डुड. डी. वलघडुडे

कलडवंत नलडडतकललकलडडुडुे वुडकुतुु कलललेलुडुडल डुतलशी संपलदक डंडळ सडडडत असुेलक असुे नलडुी.

कलडवंत.....

ॢ

२०१ॢ

शुभमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा. ता.जावली, जि.शाताश

मराठी विभाग

प्रा.आनंद साठे

जयवंत.....

७

२०१५

अनुक्रमणिका

अ.नं.	घटक	पान नं.	अ.नं.	घटक	पान नं.
१	स्वामी विवेकानंद	९	२०	असं का घडतं?	२५
२	स्वसंरक्षण	१२	२१	जीवनातील धोके	२५
३	मैत्री	१३	२२	कठिण व सोप्याचा खेळ	२६
४	महात्मा जोतीबा फुले	१४	२३	आई	२६
५	विचार बदला जग बदलेल	१५	२४	महागाई गीत	२७
६	पाऊसाचा पहिला दिवस	१६	२५	जीवनातील गंगोत्री	२७
७	आठवणीचे रंग	१७	२६	पाऊस	२८
८	यादगार दुनियादारी	१८	२७	कस्तुरीचा सुगंध	२८
९	माझे मन	१९	२८	लक्षात ठेव पोरी	२९
१०	मनातला अंदाज	१९	२९	शेतकरी	२९
११	प्रेमाचं कॉम्बिनेशन	२०	३०	मनोरंजनात्मक गोष्टी	३०
१२	आठवण जुन्या क्षणांची	२१	३१	आयुष्य	३१
१३	प्रेम	२१	३२	वेडं मन	३२
१४	ती अशी का वागते?	२२	३३	प्रेम करावसं वाटतं	३३
१५	सुपरफास्ट मृत्यू	२२	३४	कविता दमलेल्या बापाची	३४
१६	मैत्री	२३	३५	आंतरराष्ट्रीय दिनविशेष	३५
१७	तुमच्या नसण्याने	२३	३६	माझी गर्लफ्रेंड	३६
१८	पहिली कविता	२५	३७	बळ	३६
१९	मर्यादा	२५			

एक व्यक्ती - पैलू अनेक स्वामी विवेकानंद

कोलकता महानगरीच्या उत्तर विभागातील सिमुलिया नावाच्या मोहल्यात वडील विश्वनाथ बाबू दत्त व आई भुवनेश्वरीदेवी यांच्या पोटी सोमवार दिनांक १२ जानेवारी १८६३ रोजी सकाळी ६ वा. ४९ मि. नरेंद्राचा जन्म झाला. त्या दिवशी मकरसंक्रांत होती. आणि तिथी पौष कृष्ण सप्तमी होती. भुवनेश्वरीदेवी वृत्तीने धार्मिक होत्या. आपल्याला मुलगा व्हावा यासाठी भुवनेश्वरीदेवींनी याआधी वर्षभर काशीमधील हिंदूंचे परमश्रद्धा स्थान विरेश्वर म्हणजे शिवाची उपासना केली होती. त्यांचा आवाज अतिशय मधुर होता आणि त्या भजने फार चांगल्या म्हणत. एकदा ऐकलेलीही त्यांच्या लक्षात राही इतकी त्यांची स्मरणशक्ती तीव्र होती. त्यांचे वडील कोलकत्यातील नामांकित व प्रशिक्षित होते. ते अत्यंत विद्वान होते आणि स्वतःच्या कर्तृत्वाने त्यांनी आपला व्यवसाय भरभराटीस आणला.

नरेंद्राचे वडील विश्वनाथबाबू हे वकील असल्याने त्यांच्याकडे अनेक पक्षकार येत असत. त्या सर्वांच्या बसण्याची व्यवस्था दिवाणखान्यात केलेली होती. त्याकाळात बंगालमध्ये हुक्का ओढण्याची प्रथा सार्वत्रिक होती. गरीब माणसाच्या घरात साधी चिलीम असे. तर श्रीमंतांच्या घरी खास हुक्के असत. त्या मोठ्या खोलीत जातींच्या पक्षकारांसाठी निरनिराळे हुक्के ठेवलेले असत. त्यावेळी जातीभेद मानला जात असे. नरेंद्राच्या दृष्टीला पडले की, एकाजातीसाठी असलेला हुक्का दुसऱ्या जातीचा मनुष्य वापरत नाही. असे त्याच्या लक्षात आले. जातीचा नियम मोडला तर काहीही भयंकर घडते. पाप लागते एवढेच नरेंद्राच्या कानावर होते. वार्ड घडते म्हणजे नक्की होते तरी काय? हे

पाहण्यासाठी खोलीत कोणीही नाही अशी वेळ साधून त्याने एकेक हुक्का ओढण्यास सुरुवात केली. त्याच्या मनाची कल्पना अशी की लगेच काहीतरी होणार पण काहीच झाले नाही. एवढे सारे होई तो विश्वनाथबाबू काही कामासाठी खोलीत आले आणि तो चाललेला प्रकार पाहून ते म्हणाले, अरे नरेन काय करतो आहेत ते? नरेंद्राने न भिता उत्तर दिले. एक जातीसाठी ठेवलेला हुक्का दुसऱ्याने ओढू नये म्हणतात. मी हे सारे ओढून पाहिले पण मला तर काहीच झाले नाही. मुलाची ही जिज्ञासू वृत्ती पाहून विश्वनाथबाबूंना कौतूक वाटले. हा हा असं. होय ! एवढाच उद्गार हसत हसत काढून ते आपल्या खोलीत परत गेले.

नरेंद्राच्या घरात समृद्धी होती. त्याचे वडील व्यवसायात भरपूर पैसा मिळवीत होते. समाजात मान होता. असे असताना अकस्मात एके दिवशी वडिलांना प्रश्न केला. बाबा, तुम्ही आमच्यासाठी काय ठेवले आहे.? हा वेगळा प्रश्न ऐकल्यावर विश्वनाथबाबूंनी क्षणभर अंतर्मुख झाले. आत जावून

आरशासमोर उभा राहिला. आपले प्रतिबिंब त्याने न्याहाळले. तेजस्वी मुद्रा बुध्दीमत्तेची चमक दाखविणारे टपोरे डोळे भव्य कपाळ, सतेज अंगकांती, भरदार देहदृष्टी, भरदार छाती आणि व्यायामामुळे कमावलेले पीळदार स्नायू असे स्वतःचे दर्शन घडले. कोणाकडून मिळाला आपल्याला हा वारसा ! लगोलग मनात उत्तर मिळाले. अर्थातच वडिलांकडून. स्वामीजी म्हणतात प्रत्येक व्यक्तीला निर्भय होण्याचा संदेश वेदान्त देतो. यामध्ये हे पुण्य आहे. दुर्बलता हे पाप आहे. एखाद्या बाँबगोळ्याप्रमाणे अज्ञानराशीवर आढळणारा शब्द आहे. निर्भयता म्हणजे आध्यात्मिक सामर्थ्य. कशाचेही भय बाळगू नका. तरच तुमच्या हातून पूर्ण कार्य होऊ शकेल. ज्याक्षणी तुम्ही भयभीत व्हाल त्याक्षणी तुमची शक्ती नष्ट होऊन दुर्गाती सुरु होईल म्हणून उठा जागे व्हा व ध्येय प्राप्त केल्याविना थांबू नका. “Awake, Arise & Stop not till He goal is reached.”

मनाचा पुरा निर्धार असेल तर काहीही साध्य करणे शक्य होते. एखादा पर्वत असावा आणि त्यातील मातीचा कण न कण वेगळा करावा अशा प्रकारे मनुष्य कोणताही कठीण विषय आत्मसात करू शकतो.

भारत भ्रमण करताना काशीच्या वास्तवात एक छोटसा प्रसंग घडला. एवढा साधा प्रसंग असूनही त्याचा स्वामीजींच्या मनावर जो ठसा उमटला तो महत्वाचा आहे. दुर्गादेवीच्या मंदिरातून स्वामीजी परत चालले होते. एके ठिकाणी रस्त्याच्या एका बाजूला तळे तर दुसऱ्या बाजूला भिंत होती. स्वामीजी चालत असताना माकडांचा एक कळप त्यांच्या मागून आला. ती माकडे त्यांना पुढे जावू देईनात. माकडेच ती, तोंडाने आवाज करीत त्यांच्या वस्त्रांशी लगट करीत. ती त्यांच्या मागे लागली. भराभरा पुढे जावे म्हणून स्वामीजी जोरात पावले टाकू लागले ती माकडे अधिकच जवळ येऊ लागली. शरीराला ओरबडू

लागली. चावे घेतात काय असे भय वाटू लागले. तेवढ्यात त्यांच्या कानावर एका वृध्द संन्याशाचे उंच स्वरात शब्द पडले मागे वळा आणि त्या माकडांने तोंड द्या. हे एकताच स्वामीजी झटकन मागे वळले आणि हात उंचावून त्या माकडांवर ओरडले. त्यांचा तो मारण्याचा आविर्भाव पाहताच सारी माकडे एकदम मागे फिरली हा एक साधा प्रसंग पण तो त्यांच्या अंतःकरणावर जणू कोरला गेला. सान्या आयुष्यात उपयोगी पडेल असा हा धडा आहे. केवढेही संकट येवो, त्याला निघडेपणाने सामोरे जा.

ही वस्तूस्थिती आहे. बळी देतात तो बोकडाचा, वाघाचा नव्हे. स्वामीजी म्हणत बळ हेच जीवन. दुर्बलता म्हणजे मृत्यू. हातातील कार्य अत्यंत आवडते. असल्यास एखादा महामुर्ख देखील ते वाट पाहू शकतो. परंतू खरा बुध्दीमान तोच जो कोणत्याही कार्याला असे रूप देऊ शकतो की ते त्यांच्या आवडीचे होऊन जाते. कोणतेही कार्य क्षुद्र नाही हे ध्यानात ठेवा.

एके दिवशी स्वामीजींबरोबर सर्वजण कैरो शहरात फेरफटका मारीत असताना समोर दिसेल त्या रस्त्याने सर्वजण एकमेकांशी बोलत चालले होते. एकदम सर्वच्या ध्यानात आले की, आपण भलत्याच वस्तीत आलो आहोत. दोन्ही बाजूंच्या घरांच्या खिडक्यांतून स्त्रिया आवाज करीत होत्या. एका जुन्या बाकावर काही स्त्रिया बसल्या होत्या. मोठ्यांदा हसत होत्या आणि स्वामीजींचे लक्ष वेधून घेत त्यांना बोलवू पहात होत्या. ती वेश्यांची वस्ती होती. हे समजल्यावर तेथून बाहेर पडावे यासाठी सर्वजण लगबगीने पावले उचलत होती. स्वामीजींच्या काहीच ध्यानात आले नव्हते. पण बाकावर बसलेल्या त्या स्त्रियांचा त्यांना खुणा करून हाका मारल्या. त्यांचे तिकडे लक्ष गेले. संथ पावले टाकत ते त्यांचेकडे गेले. त्यांच्यासमोर उभे राहिले. एका स्त्रीवर त्यांची दृष्टी पडली. कोणाही सुसंस्कृत माणसाच्या मनाला स्त्रीजीवनाचे ते विपरीत

रुप पाहवत नाही. केवळ घृणेचा भाव उत्पन्न होता. पण ते तिथे उभे होते. त्यांच्या मुखातून उद्गार बाहेर पडले. किती दुदैवी जीव ! आपण स्वरूपतः कोण आहोत याचा तिला पूर्ण विसर पडला आहे आणि आपले सारे ईश्वरत्व तिने केवळ आपल्या शारिरिक सौंदर्यात विसर्जित करून टाकले आहे. उद्गार काढताना स्वामीजींच्या डोळ्यातून घळाघळा अश्रू येऊ लागले.

इ.स. १८९३ सालच्या सप्टेंबर महिन्यातील अकरा तारखेचा सोमवार जगातील इतिहासातील एक संस्मरणीय दिवस. चार्ल्स कॅरोला बॉनी या विचारवंताने सर्वधर्मपरिषद भरविण्यात पुढाकार घेतला. त्यामध्ये पूर्वकडील व पश्चिमकडील भिन्न भिन्न धर्मांचे सर्वश्रेष्ठ प्रतिनिधी एकत्र आले होते. शिकागोच्या आर्ट इन्स्टिट्यूटच्या भव्य इमारतीत धर्म परिषद भरली होती. भारतातून आलेल्या तरुण संन्याशांचे आसन दुसऱ्या रांगेत होते. पेटलेल्या ज्योतीच्या रंगाचा पायघोळ, झगा, डोक्यावर त्याच रंगाचा फेटा, तेजस्वी मुद्रा आणि बुद्धीमत्ता निदर्शक विशाल नेत्र यामुळे तो संन्याशी उदून दिसत होता. पूर्वतयारी करून आलेले एकामागून एक वक्ते अध्यक्षीय नाव पुकारताच उदत होते आणि भाषणे करीत होते. या श्रोत्यांमध्ये अनेक प्रसिध्द, विद्वान, शास्त्रज्ञ, प्राध्यापक, पत्रकार, विचारवंत, अभ्यासक बसले होते. त्यांचे नाव अध्यक्षीय नाव पुकारल्यानंतर मनात आत्मविश्वासाचा संचार झाला. आपल्या आसनावरून तो संन्यासी उठला आणि खास राखून ठेवलेल्या जागेवर उभा राहिला. विद्येची अधिष्ठात्री देवता जी सरस्वती तिचे त्याने ममन केले आणि समोर बसलेल्या विशाल जनसमुदायावरून आपली दृष्टी फिरवली आणि तो संन्यासी म्हणाला "Sisters & brothers of America" असे पाच शब्द त्यांच्या मुखातून बाहेर पडले. मात्र जणू

सर्वांच्या शरीरातून विजेचा प्रवाह जावा अशाप्रकारे ते सारे सभागृह थरारून गेले. अकस्मात संपूर्ण श्रोतवर्गातून कानटळ्या बसाव्यात असा टाळ्यांचा प्रचंड कडकडाट झाला. तो पूर्ण दोन मिनीटे चालू होता. संपूर्ण अपरिचित व्यक्तीच्या मुखातून बाहेर पडलेल्या केवळ संबोधनपर शब्दांनी श्रोत्यांच्या मनाचा एवढा ठाव घ्यावा, केवळ अद्भूत होते हे !

एकदा स्वामीजी जहाजात प्रवास करीत असताना दोन इंग्रज अधिकारी स्वामीजींना म्हणाले, भारत स्वतंत्र होण्यास पात्र नाही असा अभिप्राय त्यांची व्यक्त केला. यावर स्वामीजी उसळून म्हणाले, राज्य कसे चालवावे हे इंग्लंडने आम्हाला अवश्य शिकवावे. त्याबाबतीत ते निर्विवादपणे श्रेष्ठ आहेत. कृषी, विज्ञान आणि अशा इतर काही गोष्टी शिकण्यासाठी आम्ही अमेरिकेच्या पायाशी बसण्यास तयार आहोत. एवढे म्हणल्यावर स्वामीजींच्या आवाजाला धार चढली आणि म्हणाले पण भारताला धर्माची शिकवणूक देण्याचा खटाटोप कोणत्याही राष्ट्राने करू नये. याक्षेत्रात भारत सध्या जगात गुरुस्थानी आहे.

स्वामीजी म्हणतात की, " मला असे लोक हवेत की ज्यांचे स्नायू लोखंडी असून ज्यांच्या नसा पोलादी आहेत आणि ज्यांचे मन वज्र ज्या द्रव्याने बनलेले असते त्यांचेच बनविले आहे." एक गोष्ट समजून घेण्याचा यत्न करा. सांगा " माणूस कायदे तयार करतो की कायद्याने माणूस तयार होत असतो? माणूस पैसा निर्माण करीत असतो की पैशानी माणूस निर्माण होऊ शकतो? " माणूस व्हा माणूस ! जगातल्या साऱ्या संपत्तीपेक्षा माणसेच अधिक मोलाची असतात.

वैभव विलास आढाव
(बी.कॉम.३)

* स्वसंरक्षण *

संगणक ही काळाची गरज आहे. हे वाक्य जवळपास सगळ्यांच्या कानातून गेले असावे. अशाच आशयाची सुरुवात स्वसंरक्षण जगण्याची गरज. अतीशयोक्ती वाटण्यासारखे खास नाही पण जेव्हा चार-चौघात चुकी नसताना विनाकारण काही जण मिळून एका सामान्य मुलाला मारहाण शिवीगाळ करतात तेव्हा मेल्याहून मेल्यासारखे वाटते(अनुभवावरून) आणि जेव्हा मुलींच्या बाबतीत छेडछाड, विनयभंग, बलात्कार या समस्या होतात तेव्हा जगण्याला अर्थच उरत नाही. भर उन्हात एका पन्नाशितल्या व्यक्तीने केलेला प्रवास आणि दमल्यावर एका जागी बसून शांतपणे पोटात सोडलेला एक थंड पाण्याचा ग्लास. तो ग्लास त्यातील पाणी जे काम करते ना मला वाटते तीच भूमिका ही कला माझ्या आयुष्यात करते.

सातारा जिल्हा परिषद अंतर्गत महिला व बालकल्याण विभाग सातारा यांच्या मार्फत काही महिन्यापूर्वी खूप छान उपक्रम राबवला गेला. प्रत्येक तालुक्यातील जवळपास सर्वच प्राथमिक शाळांमध्ये ३ महिन्यासाठी हा मोफत प्रशिक्षण वर्ग घेण्यात आला. शासनाच्या या उपक्रमाचे प्रथम स्वागतच.

पण खरं तर तीन महिने हे या प्रशिक्षणाला खूपच अपुरे पडतात. आपल्या देशातील शैक्षणिक पद्धतीत दोष आहे. हे आपण खूप वर्षापूर्वीच मान्य केले आहे. पण चीन, जपान यासारख्या आदर्श देशांनी स्वसंरक्षणाचे महत्त्व जाणले आणि आपल्या शालेय, माध्यमिक, उच्चमाध्यमिक अभ्यासक्रमात हे स्वसंरक्षणाचे शिक्षण सक्तीचे केले. सर्वासाठीचे हे प्रशिक्षण महत्त्वाचे पण त्यामध्ये सुध्दा मुलींसाठी अतिमहत्त्वाचे का? कसे काय? या सगळ्याचे स्पष्टीकरण देण्याची मला नाही वाटत काही गरज असेल.

काहीजण बोलतात - संपूर्ण शरीर झाकले जाईल इतके कपडे स्त्री जातीने घालावे तरच समाज सत्कार करेल नाहीतर बलात्कार हे होतच राहतील. तर काहींच्या मते आपल्या मुलींना कोणते कपडे घालायचे, कोणते नाही हे शिकवण्यापेक्षा आपल्या मुलाला स्त्रीयांचा/मुलींचा आदर करायला शिकवा. मला वाटते कोणी काय करावे, काय करून नये यापेक्षा आपण कसे असावे हे महत्त्वाचे.

एका पवित्र आणि माझ्या आवडत्या ग्रंथातील काही ओळी सांगाव्याशा वाटतात. एक शब्द बदलून लिहितो. बदललेल्या शब्दाला अधोरिखित केलेले आहे. जेव्हा सामाजात आपल्या आसपास काही वाईट काही चुकीचे होताना दिसत असेल तर तुमच्यातील माणूसकीचा पहिला दर्जा हा की ते आपल्या सर्वपरिने थांबवण्याचा बदलण्याचा प्रयत्न करणे. दुसरा दर्जा हा की सर्वपरिने जमत नसेल तर आपल्या बोलण्याने आपल्या शब्दांनी ते थांबवण्याचा प्रयत्न करावा आणि तेही जमत नसेल

तर शेवटचा दर्जा असा की आपल्या स्वतःच्या मनाला सांगणे की हे जे होत आहे ना ते बरोबर नाही, चांगले नाही. यातील काहीही तुम्हाला जमले तर माणुसकीने कर्ज व्याजासहीत फिटेल आणि हे कर्ज फेडण्याचा शॉर्टकट या प्रशिक्षणाच्या सोबत प्रशिक्षकाने मला दिला.

गरजेनुसार प्रत्येक प्रशिक्षणाचे महत्व हे बदलत असते. उदाहरण घ्यायचे झाले तर टायपिंग मशीन बंद होऊन संगणक आले. तर टपाल टेलिफोन यांच्या जोडीला संदेशवाहनासाठी इंटरनेट आले. पर संस्कार आणि संस्कृतीचा दुष्काळ असणाऱ्या आणि कोरड वाढत जाणाऱ्या या समाजात समस्यांना सामोरे जाताना एका व्यक्तीची गरज असते मदतीला. तो आपला भाऊ वडिल मित्र कोणीही असू शकतो. पण तो त्याक्षणी जेव्हा त्याची गरज असेल तेव्हा आपल्या सोबत असेलच याची खात्री नाही. त्यावेळी हे प्रशिक्षण आत्म्यासारखे शरीरभर संचारून लाख मोलाची मदत करते.

शारिरीक मजबूतीबरोबर अंतर्गत मनाची कठोरताही तितकीच महत्वाची. या प्रशिक्षणात स्वसंरक्षणाबरोबर कोणती परिस्थिती कशी हाताळावी हे आपसूक बिंबवले जाते. आहार त्याचे महत्व समजावले जाते. विचार बदलतात व्यक्तिमत्व बदलते, आयुष्याचे सप्तरंगच बदलतात. या प्रशिक्षणाबद्दल जितके सांगू ते थोडेच. आयुष्यात प्रत्येकाने किमान एकदा तरी अनुभवायचे हे शिक्षण- प्रशिक्षण - स्वसंरक्षण.

सलीम डांगे
(बी.कॉम. भाग ३)

* मैत्री *

मैत्रि असते नातं माणसा-माणसाला जोडणारं
भावनांच्या आधारावर विचारांच्या सहाय्याने
विश्वास पेलणार....

मैत्रित तुझं माझं काहीच नसते, जे काही असतं ते
आपलच असतं....

कधी मस्ती कधी गंभीर, निराशेच्या अंधारात
आशेचा कंदिल....

मैत्रि नसावी चंद्रासारखी कलाकलांनी बदलणारी
असावी सुर्यासारखी जीवन सतेज करणारी....

मैत्रि नसावी एका बाजूने कललेली

ती असावी एकमेकांना समजून घेणारी....

मैत्रि असावी आयुष्यभर टिकणारी

आयुष्य संपल तरी मैत्रिच्या आठवणी जपणारी....

प्रथमेश सं.माळवदे

* समाजसुधारक * 'महात्मा जोतीबा फुले'

महाराष्ट्र संतांची भूमी म्हणून ओळखली जाते. पण त्याचबरोबर समाजसुधारकांची भूमी म्हणून ही ओळखली जाते. याच समाजसुधारकांच्या भूमीमध्ये पुरुषप्रधान संस्कृती असलेल्या समाजात पुरुषांच्या खांद्याला खांदा लावून समाजसुधारकांचे काम करणाऱ्या महात्मा जोतीबा फुलें ची आयुष्यभर साथ लाभलेल्या क्रांती ज्योती सावित्रीबाई फुले.

अशा या महान व्यक्तीचा जन्म ३ जानेवारी १८३१ रोजी शिरवळ येथील नायगाव या गावी झाला. सुरुवातीला अक्षरज्ञान नसलेल्या पण स्वतःच्या जिद्द, चिकाटी आणि त्या वेळेच्या समाजाचा विरोध पत्करून अथक परिश्रमानंतर त्यांनी शिक्षण घेतले. त्यासाठी महात्मा जोतीबा फुले यांनी त्यांना स्वकः शिकवले आणि त्यांनी ही ते मोठ्या कौशल्याने आत्मसात केले.

काळ्या मातीत अक्षर गिरवीत, निवडायला घेतलेल्या तांदळांमध्ये अक्षर कोरीत त्यांनी अक्षर ओळख करून घेतली आणि लिहायला वाचायला शिकल्या. पण म्हणतात ना ज्ञान स्वतःपुरते वापरल्यास त्याचा उपयोग होत नाही, तर त्या ज्ञानाचा उपयोग दुसऱ्यासाठी झाला पाहिजे. मिळवलेले ज्ञान सगळ्यांना वाटणे आणि त्या ज्ञानामधून तळागाळातील शोषित ज्ञानाचा उपयोग आणि हेच कार्य आनंदाने क्रांती ज्योती माता सावित्रीबाई फुले यांनी केले.

तुलसीदासांनी म्हटले होते, ढोरं, गवार, मुद्दू, पशु, नारी, ये हे ताडन के अधिकारी याप्रमाणे

जयवंत....

स्त्रीयांनी शिक्षण घेणे महापाप असते. पायातली वाहन पायातच राहिली पाहिजे. त्या विदर्भात तर अजूनही स्त्रीयांच्या बाबतीत एक म्हण बोलली जाते. बैल झोडवावा तासोताशी आणि बाई झोडपावी दर दिवशी असा समाज आजही लोकांमध्ये आहे. पण त्यावेळी १८ व्या शतकात तर स्त्रीयांची अवस्था फार दयनीय होती. पण त्या काळामध्ये त्यांनी शिक्षण प्रसाराचे कार्य जोमाने चालू ठेवले आणि मुलींना शिक्षण दिले आणि तुलसीदासाचे बोल खोटे करून दाखविले. मुलींसाठी पहिली शाळा महात्मा जोतीबा फुलेंनी काढली पण त्या पाठीमागे केलेले सावित्रीबाईंचे कष्ट आपण विसरतो. महात्मा जोतीबा फुलेंना दिलेली साथ आपण विसरतो.

आज आपण मोठ्या तोऱ्याने बोलतो, स्त्री शिकली आणि प्रगती झाली. पण यासाठी सोसलेले कष्ट आणि त्याग केलेल्या व्यक्ती माता सावित्रीबाई फुले यांनी विसरून चालणार नाही. दगड, शेण त्यावेळच्या बुरसटलेल्या विचारांच्या लोकांनी त्याच्यावर टाकले का? तर ते शिक्षण प्रसाराचे व्रत खंडीत व्हावे. पण या संपूर्ण विरोधाला कट्टर प्रतिकार करत सावित्रीबाईंनी महात्मा जोतीबा फुले यांच्या मदतीने स्त्री शिक्षणाचे कार्य यशस्वीरित्या पार पाडले. आज भारताच्या पहिल्या महिला राष्ट्रपती प्रतिभाताई पाटील, तसेच उच्च पदावर कार्यरत असणाऱ्या महिला या त्या पदावर पोहोचल्या याच्या पाठीमागे माता सावित्रीबाई फुले यांचे कष्ट आणि त्याग आहेत हे आपल्याला विसरून चालणार नाही.

जाधव प्रतिक्षा अर्जुन
(बी.ए. भाग २)

‘विचार बदला जग बदलेल’

आपण समाजात वावरताना एक गोष्ट सर्वांमध्ये दिसून येते, ती म्हणजे एकमेकांवर टिका करण्याची. कुठेही गेला तरी लोक एकमेकांवर टिका करताना दिसतात. पण या गोष्टीचा विचार केला तर असे दिसून येते की प्रत्येक व्यक्तीमध्ये काही ना काही गुण कमी असतात. पण ते शोधण्यापेक्षा चांगले गुण शोधण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. पण जर टिका करणे गरजेचे असेल तर टिका करा.

लोक टिका कुठं करतात याच मी साधं उदाहरण सांगते. सरकारवर अनेक लोक टिका करतात. सरकारच्या न्यायालयाला खुप उशीर लागतो. पण सरकार जे नियम करतात ते नियम सर्व गोष्टींनी विचार करून घेतलेले असतात. याच मी उदाहरण सांगते, वाहन चालकाचे नियम या नियमात वाहनचालकाच्या जीवाचा विचार करून घेतलेले असतात. हे नियम कमी प्रमाणात जिवित व

वित्त हानी होईल याचा विचार करून घेतलेले असतात. पण हे वाहनचालक सरकारी व्यक्तींना दाखवण्यासाठी नियम पाळतात. पण त्यांना हे माहित नसते की हे नियम आपले आयुष्य वाचविण्यासाठी केले आहेत. सरकारमध्ये काही चुका असतात. पण त्या चुका दुर करण्याचा सरकार प्रयत्न करते.

दुसरी गोष्ट म्हणजे व्यक्तीकडे पाहताना चांगल्या दृष्टीकोनाने पहा व त्याच्या बाह्यसौंदर्यावर किंवा बाह्यपुरुषतेवर जावू नका. त्याचा मनातील विचारांवर जावा.

मी एक गोष्ट जाताना सांगते मी एक भाषांतर झालेला चित्रपट पाहिला होता. मला त्याच नाव आठवत नाही पण त्यामधला एक संदेश खुप छान होता तो म्हणजे एक व्यक्ती लोकांमध्ये सहकार्याची भावना व्यक्त करण्यासाठी एक सोपा उपाय सुचवतो. तो व्यक्तींना मदत करतो व तो व्यक्तींना थॅक्यू च्या बदल्यात तो प्रत्येकाला सांगतो कि तुम्ही ३ गरजू व्यक्तींचा मदत करा व त्यांनाही आणखी ३ व्यक्तींना मदत करायला सांगा. हे वाटत तितक सोप नाही पण अशक्यही नाही. असाच विचार जर आपण केला तर सर्वच देश एकजुटीने राहिल व जीवन अधिक सुंदर आहे असे वाटेल.

आकांक्षा साळुंखे
(११ वी बी.कॉम.)

पाऊसाचा पहिला दिवस

पाऊसाचा तो पहिला दिवस अजून मला आठवतो. तो दिवस मी कधीही विसरू शकत नाही. पाऊसाचे दिवस चालूच होणार होते. आषाढ महिना चालूच होणार होता. ओढ्याचं पाणी, विहीरीतलं पाणी संपत जात होत. पक्षी आणि जंगलातील प्राणी कडक उन्हाला कंटाळली होतीत, शेतकरी तर आभाळाकडे बघत पाऊसाची वाट पाहत बसले होते.

एक दिवस अचानक आभाळामध्ये ढगांचा आवाज ऐकू येऊ लागला. वेगाने वारा सुटला होता. विजा चमकू लागल्या होत्या. ढगांचा तर रंगच बदलून गेला होता. त्या ढगांचा रंग काळा पांढरा झालेला होता. चमकणाऱ्या विजांमुळे, वेगाने सुटलेल्या वाऱ्यामुळे सारे वातावरण बदलून गेले होते आणि अचानक पाऊसाचे थेंब धरतीवर पडण्यास सुरुवात झाली. त्या सगळ्या वातावरणामुळे अस वाटत होतं की, आत्ताशी कुठे आषाढ महिना चालू झाला.

पाऊस पडत होता तेव्हा मातीचा सुगंध चारी बाजूंना पसरलेला होता. पाऊसाचा वेग वाढतच चालला होता. त्या पाऊसात भिजून जावसं वाटत होत. पाऊस पडल्यामुळे मन खूप प्रसन्न झालं होत. पाऊसाचा वेग वाढतच चालला होता. पाऊसाने तर गारांचा वर्षावच केला होता. पाऊस खुप जोरात दोन अडीच तास पडत होता. त्या पाऊसाने सगळीकडे पाणीच पाणी करून टाकले होतं. ओढ्यांना पाण्याचे लोट वाहत होते. त्या पाण्याचा मधुर आवाज कानामध्ये ऐकू येत होता. झाडांची पाने पाऊस पडल्यामुळे चमकत होती. मोर पाऊस पडल्यामुळे नाचत होता. बेडकाचा तो डराव-डराव आवाज ऐकू येत होता. पाऊस पडल्यामुळे सर्वजण खुप आनंदी झाले होते.

पाऊस पडल्यामुळे माझ मन सुध्दा आनंददायी झाल होत. शेतकऱ्यांच्या चेहऱ्यावर तर आनंद फुललेला होता. इतका सुंदर आनंददायी व सुंदर असा हा पाऊसाचा पहिला दिवस मी कधीही विसरू शकणार नाही. रात्रभर मला तो पाऊसाचा पहिला दिवस डोळ्यासमोर दिसत होता.

कासुर्डे महेश प्रकाश
(बी.ए. भाग १)

आठवणीचे रंग

प्रत्येकाने आपल्या आयुष्याच्या पटलावर रंग भरायचे असतात. अनेक लोक भेटतात आणि भेटल्याच्या आठवणी मनामध्ये एक हळवी लकेर उमटवून जातात. अशाच आठवणी ताज्या आल्या. त्या मित्रमैत्रिणीसोबत शाळा, हायस्कूल आणि कॉलेजमधील खेळलेल्या रंगपंचमीच्या.

रंगपंचमी म्हटलं की, रंगाची उधळण. मन कितीही नाराज असले तरी यादिवशी सगलेच जण आपल दुःख विसरून या रंगात मिसळून जातात. अशीच रंगपंचमी यावर्षीही साजरी केली. कॉलेजच्या आवारात रोज छान आणि टापटीप असणारे चेहरे आज वेगवेगळ्या रंगांनी रंगलेले होते. सगळं काही विसरून रंगासोबत आनंदीत असणारे चेहरे इथे दिसत होत.

यावेळी साजरी केलेली रंगपंचमी वेगळीच होती. सगळं अनपेक्षित होत होतं. सकाळपासून शांततेत असणारं कॉलेज मधल्या सुट्टीनंतर वेगळ्यात रंगात रंगलं. काही जणांनी आधी सुरुवात केली पण सगळे नंतर एकत्र आले. एकमेकांना रंगात भरवून हे क्षण साजरे करू लागले. या क्षणांची आठवण म्हणून फोटो ही काढू लागले. फोटो नीट नाही आला, चेहरा फ्रेश दिसत नाही म्हणून काढलेले फोटो डिलीट करणारे अशा वेगवेगळ्या रंगांनी रंगलेल्या चेहऱ्याचे फोटो काढून ठेवले. कारण याच गोष्टी पुढे आठवण म्हणून राहतात आणि वेगळाच आनंद देवून जातात.

पुढे सगळ्याचं शिक्षण पूर्ण होईल आणि सगळेच आपापल्या करिअरच्या मार्गाला लागतील. पण या आठवणी सगळ्यांच्याच मनात घर करून राहतील. खरचं ! किती छान असतं हे कॉलेजचं जीवन. याचं काही वर्षांत पूर्ण आयुष्य जगावसं वाटतं आणि आठवणींच्या रंगात रंगून जावसं वाटतं.

दिपाली वांगडे
(बी.कॉ. भाग २)

यादगार दुनियादारी

तसं करायचही आपल्याला बरंच असतं पण.....? हा पण मध्ये येतो आणि सगळी गडबड करुन टाकतो. म्हणजे वाटतंय ना आपल्याला की, आपल्या कॉलेजातही एखादा मस्त गप्पांचा कट्टा असावा, तिथ एखादा मोठा लेखक, कवी यावा त्याच्याशी मस्त गप्पा माराव्यात..... पण कशाचं काय? आपलं कॉलेज जेमतेम प्राध्यापक त्याहून थोर तिथं काहीच घडत नाही. कुणालाच उत्साह नाही कशाचं आयोजन नाही. नुस्ती पाटया लेक्चर्स होतात पण आदर ॲक्टिव्हिटी म्हणालया काही म्हणजे काही नाही ना नाटकं होतात ना गाण्याच्या स्पर्धा ना वादविवाद ना वक्तृत्व बाहेरील विषयावरील कार्यशाळा नाहीत ना कुठल्या डिपार्टमेंटमधील काही ग्रुप ॲक्टिव्हिटी.

अशा काहीच न घडणाऱ्या कॉलेजमध्ये तुम्ही शिकता आणि टिच्हीवरचे चकाचक कॅम्पस पाहून जळता आणि का आपण अशा बोअर जागी शिकतोय म्हणून स्वतःला दोष देतो? मग आधी तो दोष देणं आणि मन जळवत राहणं थांबवा. कारण तुमच्या काहीच न घडणाऱ्या कॉलेजमध्ये तुम्ही स्वतः बरंच काही घडवू शकता, पण त्यासाठी तुम्हाला झटावं लागेल, सुदरं कुणी काहीतरी करेल आणि आपण फक्त टाळ्या पिटायला आणि शिट्टया मारायला जाऊ अस जर तुम्हाला वाटत असेल आणि स्वतःला झडझडून कामाला लावत आनंद कमवायचा असेल

तर करुन पाहता येतील अशी या काही बिनपैशाच्या

गोष्टी -

- १) कॉलेजमध्ये प्रत्येक कार्यक्रमात, इव्हेंटमध्ये, ॲक्टिव्हिटीमध्ये स्वतःहून वैयक्तिक अथवा सांघिक ग्रुपने भाग घेवून आनंद गोळा करा.
- २) पुस्तकांशी मैत्री करा. तुमच्या मित्र-मैत्रिणींच्या मदतीने, तुमच्यापैकी कुणी एखादं छानसं पुस्तक वाचत असेल तर त्या पुस्तकाची माहिती इतर दोस्तांना द्या. दर आठवड्याला प्रत्येकाने एखादं छानसं पुस्तक वाचून त्यावर बोलायचं. त्यानं दोन गोष्टी होतील एक तर वाचन वाढेल आणि दुसरं म्हणजे चारचौघात मुददेसुद अभ्यास करुन बोलण्याचा कॉन्फिडन्सही वाढेल.
- ३) सिनेमा पहायला सगळ्यांनाच आवडतात. त्याविषयी बोलायलाही आवडते. मग हिंदी/ मराठी सिनेमेच का पहायचं इंग्रजी सिनेमे पहा. नेटवरसुद्धा अनेक विषयांवरच्या डॉक्युमेंटरी शॉर्टफिल्मस्, व्हिडीओ उपलब्ध आहेत. ते तुमच्या लॅपटॉपवरही पाहता येतील. कॉलेज कड्यावर, कॅंटीनमध्ये. पाणी दुष्काळ, जगभरातल्या निवडणूक कॅम्पेन्स असं जे तुमच्या मनात येईल त्यावरचे सिनेमे शॉर्टफिल्म पहा आणि बघा तुम्हाला काय आनंद मिळतो ते.

- ४) चालू घडामोडीविषयी चर्चा, नेमका इतिहास काय? त्याचे संदर्भ काय? महाविद्यालयातील राज्यशास्त्राच्या प्राध्यापकांना विनंती करा, विषय समजावून देण्यासाठी विनंती करा. लेखक पत्रकार यांना भेटून विविध विषयांवर चर्चासत्र राबवा आणि नॉलेज वाढवा.
- ५) आपल्या हक्काचं मासिक नसेल निघत आपल्या कॉलेजात मासिक साप्ताहिक एखादी पुस्तिका तर तुम्हाला कुणी रोखलंय - तुम्ही काढा. स्वतः विषय ठरवा. लिहा- कुणाच्या कविता मिळवा. प्रिंटआऊट काढायला पैसे नसतील तर हस्तलिखिताची एक पुस्तिका करा. आपण लिहायचं, कॉलेजात सगळ्यांनी वाचायचं.

एक प्रकारचा मोठा नोटीस बोर्ड -

थोडं डोकं चालवल तर याहून बरचं काही भन्नाट तुमचं तुम्हालाही सुचेल. पण सुरुवात करायची असेल तर हा थोडा येडेपणा करुन पहाच. त्यासाठी खुप पैसे लागत नाहीत. त्यामुळे पैसे नाही म्हणून आमचं घोडं अडलंय असं सांगण्याचं काही फुसकं कारणही तुम्हाला मिळणार नाही.

तेव्हा खरंच जर तुमच्या मनात असेल कि कॉलेजचे दिवस यादगार करायचे तर ह्या गोष्टींचा वापर करुन पहा.

सलीम डांगे
(बी.कॉम.३)

◆ माझे मन ◆

माझ्या मनात प्रश्न दोन
कुणाची मी माझा कोण ?
मनात कोड कोड्यात मन
मनाचं कोड सोडवतं कोण ?
मनातल्या मनी मानाया
आनंदाचा क्षण
मनानंच घ्यायचा समजून
आयुष्याचा प्रत्येक क्षण.

देशमुख सुप्रिया प्रविण
(बी.ए. भाग २)

मनातला अंदाज

कधी कधी सापडतात
आरोपांचे धागेदोरे
तरी सुध्दा राहू शकते
तपासांचे ते पानचं कोरे
कधी कधी मनात
उभे राहतात अनेक प्रश्न
पण त्या प्रश्नांची उत्तरे मात्र कधीच
सापडत नाही
याचीच खंत मनाला
सारखी भेडसावू लागते.

कासुर्डे महेश प्रकाश
(माऊली संग्रह)

आठवण जुन्या क्षणांची

येईल आठवण जेव्हा तुला जुन्या क्षणांची
काय होईल अवस्था वेडावलेल्या मनाची
येईल का जाणिव तुला माझ्या प्रेमाची...

डोळ्यांनी आठवण येईल त्या रात्रीची
भासेल गरज तुला माझ्या सोबतीची
येईल का जाणिव तुला माझ्या प्रेमाची...

वाटेल भिती तुला त्या अंधान्या रात्रीची
शक्य नसेल एकट्याने रात्र जगण्याची
येईल का जाणिव तुला माझ्या प्रेमाची...

समजेल का व्यथा वाहणाऱ्या अश्रूंची
होतील ता आसवे बंद तुझ्या डोळ्यातील
येईल का जाणिव तुला माझ्या प्रेमाची...

बंद करुन डोळे विचारशील प्रश्न स्वतःच्या मनाशी
का खेळत आलो मी इतरांच्या भावनेशी

येईल का जाणिव तुला माझ्या प्रेमाची...

येईल का जाणिव तुला माझ्या प्रेमाची...

दिपाली वांगडे
(बी.कॉम. भाग २)

प्रेम

भेटत ती पण नाही,
भेटत मी पण नाही....

निभावणे तिला जमल नाही,
आशेवर ठेवण मला पटत नाही.
फसवत ती पण नाही,
फसवत मी पण नाही....

तिच्या रुसण्याचे दुखः एकटेपणाची भिती आहे,
समजत मी पण नाही,
रागवत मी पण नाही....

कुठल्यातरी वाटेवर भेट होत असते नेहमी
बघत ती पण नाही,
थांबत मी पण नाही....

जेव्हा पण बघतो तिला, ठरवतो काहीतरी
बालेन तिच्याशी

एकत ती पण नाही
सांगत मी पण नाही....

पण एक गोष्ट मात्र खरी आहे,
प्रेम माझे आजही आहे जिच्यावर

नाकारत ती पण नाही,
सांगत मी पण नाही....

प्रथमेश सं.माळवडे

ती अशी का वागते...?

कधी पाहतेस, कधी पाहून हसतेस
पण येताच समोर मी, चटकन निघून जातेस
जाता माझ्या डोक्यात हजार प्रश्न करते
अजूनही कळले नाही, ती अशी का वागते?
फेसबुकवर ती चॅटिंग मात्र करते
पण कधी विचारले तर सरळ नाही म्हणून सांगते
प्रत्येकवेळा तिच्यापुढे, मन माझे माजे हरते
अजूनही कळले नाही, ती अशी का वागते?
कधी स्वतःच समोर येते, डोळे इशारे करते
हाक दिल्यावर मात्र, मैत्रिण आहे म्हणते
काय करावे मला तेच नाही कळते
अजूनही कळले नाही, ती अशी का वागते?
एवढं सर्व होऊनही ती तशीच वागते
पण तरीही ती मला हवी हवीशी वाटते
काण हे वेडं मन तिच्यातच रमते
पण प्रश्न अजूनही तोच.....
ती अशी का वागते?

प्रथमेश सं.माळवदे

सुपरफास्ट मृत्यू

सुपारी मिक्स मावा
खाऊनी तंबाखू गुटखा
महाकर्करोगातून
होत नाही सुटका ॥१॥
विडी सिगारेटची स्टाईल
देई मेंदूला किड
लोक व्यसनी वस्तूची
मागायला हवेत भीक ॥२॥
चरस गांजा धूर
करी शरीरात प्रदुषण
मृत्यूचं होत राहतं
वरचेवर प्रमोशन ॥३॥
दारुची नशा करी
जीवनाची दशा
तरीही पितात तिला
लोकांचा होतो हशा ॥४॥
व्यसन नावंच आहे
हेच मोठे जंक्शन
मृत्यू सुपरफास्ट
नॉनस्टॉप स्टेशन ॥५॥

गंगावणे मेघा विजय
(बी.कॉम. भाग २)

मैत्री

तुमच्या नसण्याने

मैत्री म्हटली की
आठवतं ते बालपणं
आणि मैत्रीतून मिळालेलं
ते खरंखुरं शहाणपण
कोणी कितीही बोललं तरी
कोणाचं काही ऐकायचं नाही
कधीही पकडले गेलो तरी
मित्रांची नावं सांगायची नाही
मैत्रीचं हे नातं
सगळ्या नात्यात श्रेष्ठ
हे नातं टिकवण्यासाठी
नकोत खुप सारे कष्ट
मैत्रीचा हा धागा
रेशमापेक्षाही मऊ सूत
मैत्रीच्या कुशीत शमते
मायेची ती सुप्त भूक
मैत्रीच्या सहवासात
श्रम सारे विसरता येतात
पण खरे मित्र मिळवण्यासाठी
काहीदा कितीतरी पावसाळे जातात....

गोळे सुयोग बाळासो.
(बी.कॉम. भाग २)

॥ तुमच्या नसण्याने राजे
खुप काही हरवलं ॥
स्वार्थापायी माणसांनी
माणूसकीपण हरवलं
चरित्र स्त्रीचं
तिनचं विकायचं ठरवलं
पैशाच्या बळावर श्रीमंतांची
गरिबांना वाकवलं
जन्मनाच्या प्रत्येक पिढीला
त्यांनी खोटेपण शिकवलं
अंतःकरणातला देव विसरून
त्याला मंदिरात बसवलं
॥ तुमच्या नसण्याने राजे
खुप काही हरवलं ॥
सत्तेच्या मोहापायी पुढ्यांनी
जातीचं साम्राज्य टिकवलं
स्वतः निचपणाचा पुतळा होऊन
स्वतःला लाजवलं
घात केलाय स्वतःच्या इमानीचा
अन इतिहासाला रडवलं
॥ तुमच्या नसण्याने राजे
खुप काही हरवलं ॥

गंगावणे मेघा विजय
(बी.कॉम. भाग २)

Laugh and the world with you weep and you weep alone.

आपण हरलो तर इतरही हसतील, परंतू आपण रडलो ता इतर कसे हसतील.

Man is known by the company he keeps.

मनुष्याची ओळख तो कोणाच्या संगतीत आहे यावरून केली जाते.

Be yourself honest man & then you will find that there is one rascal less in the world.

तुम्हा स्वतः प्रामाणिक व्हा मग या जगातील एक अप्रामाणिक मनुष्य कमी होईल.

Be your own light

तुम्ही सुर्यासारखे स्वयंप्रकाशित व्हा, मग अंधारातून प्रकाशाकडे जा.

Let your light shine

तुम्हीच प्रकाशाचे बेट झालात की अंधार पळून जाईल.

There is nothing great in the world but man.

या जगात मनुष्यप्राणी सर्वश्रेष्ठ आहे.

Knowledge is power.

ज्ञानच हे माणसाचे खरे सामर्थ्य आहे.

I am not afraid of tommorrow for I have seen yesterday.

जगताना आजचा दिवस जे प्रेमाने आनंदाने पार पाडतात ते उद्याच्या दिवसाची काळजी करत नाहीत.

Good life is the only religion.

चांगले जीवन हाच खरा धर्म आहे.

Experience is the mother of knowledge.

अनुभव हीच ज्ञानाची माता आहे.

Every noble deed is a step towards God.

माणसाचे सत्कार्य म्हणजे देवाकडे जाण्याची पहिली पायरी होय.

महामुलकर आशिकी सुरेश
(११ वी कॉमर्स)

पहिली कविता

वाटले पहावे एकदा कविता करुन ।
सुचतात का शब्द पाहिले लेखणी हाती धरुन ॥
तेवाच एक विचार मनात डोकावला ।
कसे, कसे खुलवायचे या कवितेला ॥
लिहायची मनातील व्यथा की ।
कोण्या आटपाट नगराची कथा वाटले ॥
प्रेमाचा भावस्पर्श फुलवणारे खुप असतात ।
पण विरहाला वाट करुन देणारे फार थोडे असतात ॥
मग वाटले का ना एक ओळ गुंफावी ।
वा यमक जुळवून साधी कविता करावी ॥
विचार करता करता वेळ निघून गेली ।
चुकून माझ्या हातून एक कविता रचून गेली ॥

गावडे ऋतुराज राजेंद्र
(बी.कॉम भाग ३)

मर्यादा

नको जन्म स्त्री जातीचा अन्यायाच्या काळ रात्रीचा
प्रेम कमी पण ओरडा जास्त जावाला मिळे शांतता
रास्त सतत कामात जीव तुटला स्वातंत्र्य फक्त
जातीला आम्ही असा काय गुन्हा केला बांधून ठेवले
घराला चुलमुल ही परंपरा पण बोले म्हणतात पुरे
शहाणपण विचार फक्त नरदेहाचा त्यात बळी हा
नक्की आमचा रडणे आमचे निराश्रूंचे हुंदका मात्र
क्षणाचा मागणे एवढेच फक्त आमचे विचार व्हावा
निर्दोष मनाचा लाचार का तू रडत आहेस विसर
तुजला नारी शक्तीचा आठव कलह त्या दुर्गेचा
गरजणाच्या झाशीचा बळ तुझला हिरकणीचे तोडशील
बंध मर्यादेचे जन्म घेऊनी जिजाईचा बिज रोवशील
स्वातंत्र्याचा

कदम जागृती मारुती
(बी.एस्सी. भाग १)

असं का घडतं?

इथं आलेल्या प्रत्येकाला परत जायचं असतं
कोणाला उशिरा, कोणाला लवकर जायचं असतं
येताना तो फार रडतो
पण इतर लोक हसतात
जाताना तो हसत जातो
पण इतर सर्व रडतात
हे तर नेहमी चालतचं असतं
मला कोणीतरी सांगा, नेहमी असंच का घडत
असतं ?

कदम जागृती मारुती
(बी.एस्सी. भाग १)

जीवनातील धोके

हसण्यात मुखं ठरण्याचा धोका असतो
रडण्यात हळवे ठरण्याचा धोका असतो
जगण्यात मरण्याचा धोका असतो
आशेत निराशेचा धोका असतो
प्रेमात प्रतिसाद न मिळण्याचा धोका असतो
प्रयत्नात अपयशाचा धोका असतो
पण हे धोके पत्करले पाहिजेत
कारण कोणताही धोका न पत्करणे
हेच सगळ्यात धोकादायक असते

कदम जागृती मारुती
(बी.एस्सी. भाग १)

कठिण व सोप्याचा खेळ

कोणा एखाद्याला रडवणं
जेवढ सोप असत तेवढच
त्याला हसवण कठिण असत
एखाद झाड तोडण सोप असत
पण ते झाड लावण,वाढवण
कठिण होऊन जात
घर तोडून टाकण
जेवढ सोप असत तेवढच
ते घर बांधण कठिण असत
लिहलेल पुसुन टाकण
जेवढ सोप असत
तेवढच ते पुन्हा लिहण कठिण असत
जेवण जेवणे जेवढ सोप असत
तेवढच ते बनवणे कठिण असत
दुःखी राहण जेवढ सोप असत
तेवढच आनंदी राहण कठिण असत
पुस्तक फाडण जेवढ सोप असत
तेवढच ते पुन्हा चिकटवणं कठिण असत
या दुनियेमध्ये जेवढ सोप असत
तेवढच ते कठिण सुध्दा असत
म्हणून या जीवनात सोप्याचा आणि कठिणाचा
खेळ खेळलाच जातो.

कासुडें महेश प्रकाश
(बी.ए. भाग १)

आई

आई सारखे दैवत
सान्या जगतात नाही
मायेचा सागर आई
वटवृक्षाची सावले देणारे झाड म्हणजे आई
देवतांची रूपक मुर्ती असते आई
लेकरांचे गोड हसण म्हणजे आई
दुधावरची साय आई
अंगाई गीत गाणारी असते आई
उसाच्या दांडक्या सारखी असते आई
वरुन कठिण पण आतून मात्र गोड
अशीच असते आई
ज्याच्यावर नसते आईची छाया
त्यालाच कळते आईची माया

कासुडें महेश प्रकाश
(बी.ए. भाग १)

श्रामदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा. ता.जावली, जि.शाताश

महागाई गीत

बायको मागतिया पाताळ निळं, घरी बसेना पैशाचा मेळ
माझ्या जीवाला लागलाय गळ हो, पोर उघडचं अंगणात खेळं
अशी झालीया तारांबळ या महागाईमुळं ॥ धृ॥

घरी नाही चटणी कर्माची वाटणी, हिरव्या मिरच्याचा केलाय बेला
तेल नाय त्याला ना मीठ नाय त्याला बिन तेलाचा झुणका केला
अशी आलीया गरीबावर वेळ या महागाईमुळं ॥१॥

आम्ही रोज दोघ कामावर जातो, म्हणून रुपये येत्यात सातं
साठ रुपयामंधी गाजत जाय, म्हणून चुलीवर घातलाय भात
पोर कोरडचं गिळत्यात गोळ, या महागाईमुळं ॥२॥

कदम जागृती मारुती
(बी.एस्सी. भाग १)

जीवनातील गंगोत्री

मैत्री म्हणजे, मैत्री म्हणजे, मैत्री असते
साद दिल्यास प्रतिसादाची इथे खात्री असते
काहींची शाळेपासून तर काहींची कॉलेज हॉस्टेलमधली असते
जितकी जुनी, जितकी जुनी तितकी ती न्यारी असते
काहींची कट्ट्यावरची, बागेतली तर काहींची लोकलमधली असते
प्रत्येकासाठी मात्र नित्य आनंदाची वारी असते
काहींची सहवासाने खुलते, काहींची सहप्रवासाने वाढते
अंतराने दूर गेले तरी ओढ मात्र खरी असते
काहींची फिल्मी तर काहींची निव्वळ राजकीय असते
पाठिंब्यावर मिळणाऱ्या सत्तेची पहिली पायरी असते
काहींची प्रत्यक्ष तसेच फेसबुक ऑर्कुटवरची असते
सतत जोडलेले राहण्यात आगळीच खुमारी असते
कुठलीसी असली तरी संकटाच्या पावसात आधाराची छत्री
अन् सुखाच्या दिवसात जीवनातली गंगोत्री असते

स्नेहल सुनिल जाधव
(बी.कॉम.भाग ३)

पाठ्य

जेव्हा वाटते तुला पहावेसे
तेव्हा नसतोस तू इथे
फक्त चार महिने येतोस
बाकी आठ महिने जातोस तरी कुठे?
जेव्हा सुट्टी संपवून येतोस
तेव्हा वाटतं भेटावस तुलाच
म्हणूनच येतो मी धावत
तुझी जाणीव होताच
सर्वाची धावपळ सुरु होते
जेव्हा ओरडते ते चातक पाखरु
मग उघडून खिडकी अन् दार
पाहते तुझा खेळ मजेदार
अचानक घुसतोस तू आत
करतोस स्पर्श हळूवार
तुझ्या त्या स्पर्शानेच
मी चिंबचिंब भिजणार
नको नको म्हणता म्हणता
हवा हवासा वाटणारा तू
म्हणूनच या सर्वाच्यात
मला आवडतोस तू
तुझ्याबद्दल काय बोलू अन
काय नको असे होते
म्हणूनच विचारते पावसा पावसा
आता बरसणार तरी कधी

कदम जागृती मारुती
(बी.एस्सी. भाग १)

कस्तुरीचा सुगंध

मैत्री म्हणजे अथांग समुद्रातील
एक अनमोल मोती
मैत्री म्हणजे निर्व्याज प्रेमाची
एक अमूल्य प्रिती
मैत्री म्हणजे सुंदर बंध
दोन मनांचे पाक संबंध
मैत्री म्हणजे दिवा सतत तेवणारा
वादळात फडफडत आपली नाती जपणारा
मैत्री म्हणजे कधीही मन न भरणाऱ्या
घंटोशर गप्पा
एकांतात उघडणारा हळुवार कप्पा
मैत्री म्हणजे नाजुक रेशमी बंध
जीवनात गवसेल कस्तुरीचा सुगंध

स्नेहल सुनिल जाधव
(बी.कॉम. भाग ३)

काळी तांबडी कोंबडी
तिचे करडे करडे पाय
काळी तांबडी कोंबडी
तिचे करडे करडे पाय
इतक्या दिवस तिचा फोन नाही
कोंबडीला चिकनगुण्या झाला का काय?

गंगावणे मेघा विजय
(बी.कॉम. भाग २)

लक्षात ठेव पोरी

परक्यांच्या शहरात एकटीला पाठवू वाटत नाही
तुला शिक्षणापासून दूर ठेवू शकत नाही
पण उंबरठ्याच्या बाहेर पाऊल ठेवताना सांगते
लक्षात ठेव पोरी ॥१॥

आई-बापाने केलं लहानाचं मोठं
खाऊ घालून तूप साखर लोणी
नाव त्यांच राख पोरी
तुझ्या जीवनाची वही अजून आहे कोरी
नाव नको लिहू त्यावर दुसऱ्याच ॥२॥

मुलीच्या चुका सुधारल्या जात नाहीत
गेलेली अब्रु कधी परत येत नाही
लक्षात ठेव विसरू नको पोरी ॥३॥

युग आहे स्पर्थेच स्वार होण्यासाठी
त्यावर लगाम लागतो ज्ञानाचा
त्यासाठी करू नको दुर्लक्ष ज्ञानार्जनाकडे
आरशापुढे उभे राहून वेळ घालवू नको
तुझा वेळा आहे लाखमोलाचा
लक्षात ठेव पोरी ॥४॥

अनादर करू नको शिक्षकांचा
मान दे त्यांना आई वडिलांचा
विश्वास ठेवू नको परक्यावर
मोहात कसल्याही पडू नकोस
अभ्यास करण्यासही विसरू नकोस
लक्षात ठेव पोरी ॥५॥

महामुलकर योगिता तुकाराम
(१२ वी कॉमर्स)

कदम जागृती मारुती
(बी.एस्सी. भाग १)

शेतकरी

कुणासाठी जळताना स्वतः व्हायचे अंधार
आंधळ्याला वाट द्यावी असा दिव्याचा अंधार
कुणासाठी दळताना जन्म भरडत जावा
दळताना दाण्यासंगे जीव पीठपीठ व्हावा
असे दिव्याचे जात्याने ज्याने भोगायचे जिणे
त्याच्या अंगाखाद्यावर चिंध्या चिंध्याची प्राक्तने
स्वप्न पेरता पेरता मातीसंगे माती व्हावी
लोचनांच्या परखालीनी पीळ तयांचे काढावे
असे झुंजुमुंजु व्हावे आणि बदलावी कूस
तेव्हा गिधाडीची चोच-चोच खुडते आकाश
देह झिजतो मातीत पीठ बुडते पाण्यात
आणि त्याच्या मरणाचा भाव ठरतो पेटेत
सुगी येते सुगी जाते हीच युगांची लढाई
ज्याचे काळीज फुलांचे त्यास कापती कसाई

मनोरंजनात्मक गोष्टी

कॉलेज	-	शाळा व लग्न यामधील वेळ घालवण्याचे मुलामुलींचे ठिकाण
परिक्षा	-	ज्ञान तपासण्याचे हातयंत्र
परिक्षा	-	पालक व शिक्षक यांच्या साडेसातीचा काळ
फॅशन	-	शिंप्याच्या हातून झालेल्या चुका
स्कार्फ	-	मित्राबरोबर फिरताना तोंड लपवण्याचे साधन
मन	-	नेहमी चोरी जाणारी वस्तू
पेन	-	दुसऱ्याकडून घेवून परत न करण्याची वस्तू
श्रीमंत नवरा	-	चालतं बोलतं ए.टी.एम.
श्रीमंत बायको	-	अचानक लावलेली लॉटरी
नृत्य	-	पद्धतशीरपणे लाथा मारण्याची कला
काटकसर	-	कंजुसपणाचे एक गोंडस नाव
पासबुक	-	जगातील सर्वोत्कृष्ट पुस्तकाचे नाव
अनुभव	-	सभ्य शब्दांत मांडलेल्या चुका
कपबशी	-	नवरा बायकोच्या भांडणात बळी जाणारी वस्तू
गॅलरी	-	मजल्यावरून लोकांच्या डोक्यावर कचरा फेकण्याची जागा
बाग	-	भेळ, शेवपुरी वगैरे खाऊन कचरा करण्याची जागा
शाप	-	आजकाल १००% लोक ही फुकटात इतरांना देतात.
छत्री	-	एकाचा निवारा व दोघांचा शॉवर बाथ
लेखक	-	चार पानात संपणाऱ्या गोष्टीसाठी ४०० पाने खर्ची घालणारा प्राणी
शेजारी	-	तुमच्या स्वतःच्या मनापेक्षा ज्याला तुमच्या आयुष्याची खडान्खडा माहिती असतो तो
विवाहित माणूस	-	जन्मठेपेचा कैदी

कु.आढाव अंकिता दत्ताराम
(बी.कॉम. भाग १)

आयुष्य

आयुष्य हे विधात्याच्या वहीतील पान असतं
रिकामं तर रिकाम, लिहिलं तर छान असतं
शेवटच पान मृत्यू अन् पहिलं पान जन्म असतं
मधली पाने आपणच भरायची
कारण ते आपलच कर्म असत
कुठलच पान कधी गाळायचं नसतं
चूक झाली तरी फाडून फेकायच नसतं
होणाऱ्या चुकांना टाळायचं असतं
कारण त्यातूनच आपल्याला पुढे शिकायचं असतं.....
पाहिलं तर आयुष्य सोप असतं.
मानलं तर दुःखातच सुख मिळतं
तोंड देता आल तर अपयशही सोप असत
आयुष्य थोडच जगावं पण जन्मोजन्मीच प्रेम मिळवाव
आयुष्यात प्रेम असं द्याव की घेणाऱ्याची ओंजळ अपुरी पडावी
आयुष्य थोडसं असावं, पण आपल्या माणसाला ओढ लावणारं असावं.
आयुष्यात मैत्री अशी करावी की स्वार्थाचंही भान नसावं
अजून जगा थोडस मी नंतर येईन असं मृत्यूनही म्हणाव.....
जेव्हा काही लोक आपली फक्त गरज लागल्यावर आठवण काढतात
तेव्हा वाईट वाटून घेऊ नका उलट गर्व करा कारण
एका साध्या मेणबत्तीची आठवण फक्त अंधार झाल्यावरच येते.....

कु.आढाव अंकिता दत्ताराम
(बी.कॉम. भाग १)

वेडं मन...!!!

जेव्हा मन माझं एकटं असायचं
कुणाचीतरी आतुरतेने वाट बघत बसायचं
पण माझं वेडं मन फक्त माझ्यावरच प्रेम करायचं.....

जेव्हा जेव्हा गेले निर्सगाच्या सानिध्यात
हे वेडं एकटच बागडायचं, इकडे तिकडे द्यावयाचं
कधी शांत बसून तर कधी मनमुराद भटकून
सगळं जणू आपलसं करायचं
पण माझं वेडं मन फक्त माझ्यावरच प्रेम करायचं.....

जेव्हा असेल माझी द्विधा मनस्थिती
एक म्हणायचे कर तर दुसरे म्हणायचे नको
पण हे वेडं नेहमीच मला योग्य साथ द्यायचं
कारण माझं वेडं मन फक्त माझ्यावरच प्रेम करायचं.....

या वेड्याला शहाणं करण्यासाठी आलं जरी दुसरं शहाणं मन
तरीपण हे वेडं माझ्यावरच प्रेम करत राहील
कारण, माझं वेडं मन फक्त माझ्यावरच प्रेम करायचं.....
माझं वेडं मन फक्त माझ्यावरच प्रेम करायचं.....

कु.करंजेकर प्रियांका शिवाजी
(बी.कॉम भाग २)

प्रेम करावसं वाटतं...

तुझ्या येण्यानं आयुष्य माझं सुखमय झालं

तुझ्या सुखात नेहमीच मला सामावून घेतलस

माझ्या दुःखात हसत-हसत सहभागी झालास

तू आल्यावर दुःख सुद्धा घाबरून गेलं

मैत्रीचा हात तू पुढे केलास

हा हात कधीच नाही सोडणार, असा जणू मी निश्चयच केला

तुझ्या मागून चालता चालता तुझ्याबरोबर चालावसं वाटतं

खोटं-खोटं रुसायलाही आता रोज खोटं कारण लागतं

तुझं ते स्मित हास्य निरखून बघावसं वाटतं

हातात - हात घालून तुझ्याबरोबर चालावसं वाटतं

तुला चोरून बघताना तुला आठवणीत साठवावसं वाटतं

तुझ्या सानिध्यात आल्यावर मैत्रीचा प्रेमाचा खरा अर्थ कळाला

नाहीतर आजपर्यंत सगळाच गोंधळ उडालेला

तुझं माझं आयुष्य म्हणतात म्हणता त्याला तू आपलं आयुष्य केलस

खरं सांगु म्हणूनच तुझ्यावर प्रेम करावसंत वाटते

म्हणूनच तुझ्यावर प्रेम करावसं वाटतं...

कु.करंजेकर प्रियांका शिवाजी

(बी.कॉम भाग २)

कविता ढमलेल्या बापाची...

आईचं गुणगाण खूप केले
पण बिचान्या बापाने काय केल ?
बिकट प्रसंगी बापच सदा सोडवी
आपण फक्त गातो आईचीच गोडवी
आईकडे असतील अश्रूंचे पाट
तर बाप म्हणजे संयमाचा घाट
आठवते जेवण करणारी प्रेमळ आई
त्या शिदोरीची सोय ही बापच पाही....
देवकी-यशोदेचं प्रेम मनात साठवा
टोपलीतून बाळास नेणारा वासुदेव आठवा
रामासाठी कौशल्येची झाली असेल कसरत
पुत्र वियोगाने मरण पावला दशरथ
काटकसर करुन मुलास देतो पॉकेटमनी
आपण मात्र वापरे शर्ट-पॅन्ट जुनी
मुलीला हवे ब्युटीपार्लर, नवी साडी
घरी बाप आटपतो विन साबणाची दाढी
वयात आल्यावर मुले आपल्याच विश्वात मग्न
बापाला दिसते मुलाचे शिक्षण, मुलीचे लग्न
मुलाच्या नोकरीसाठी जिना चढून लागते धाप
आठवा मुलीच्या स्थळासाठी उंबरठे झिजवणारा
बाप
जीवनभर मुलांच्या पाठी बापाच्या सदिच्छा
त्यांनी समजून घ्यावं, हीच माफक इच्छा !!!

मृणाली बाळकृष्ण शिंदे
(बी.कॉम. भाग ३)

आंतरराष्ट्रीय दिनविशेष

१० जानेवारी - हास्य दिन	१० जून - दृष्टीदान दिन
३० जानेवारी - कुष्ठरोग निर्मुलन दिन	१२ जून - बालकामगार प्रथा विरोधी दिन
२ फेब्रुवारी - पाणथळ दिन	२३ जून - ऑलिंपिक दिन
४ फेब्रुवारी - कर्करोग दिन	११ जुलै - लोकसंख्या दिन
५ फेब्रुवारी - मौखिक आरोग्य दिन	८ सप्टेंबर - साक्षरता दिन
११ फेब्रुवारी - रुग्ण हक्क दिन	१६ सप्टेंबर - ओझोन दिन
२० फेब्रुवारी - सामाजिक न्याय दिन	२१ सप्टेंबर - शांतता दिन
८ मार्च - महिला दिन	२७ सप्टेंबर - शांतता दिन
१५ मार्च - ग्राहक दिन	१ ऑक्टोबर - जेष्ठ नागरिक दिन
१७ मार्च - अपंग दिन	२ ऑक्टोबर - अहिंसा दिन
२१ मार्च - वन दिन	५ ऑक्टोबर - शिक्षक दिन
२२ मार्च - जल दिन	९ ऑक्टोबर - टपाल दिन
७ एप्रिल - आरोग्य दिन	२९ ऑक्टोबर - इंटरनेट दिन
२३ एप्रिल - पुस्तक दिन	१० नोव्हेंबर - मलाला डे
३० एप्रिल - ग्राहक दिन	१ डिसेंबर - एडस् प्रतिबंधक दिन
१ मे - कामगार दिन	२ डिसेंबर - संगणक साक्षरता दिन
१५ मे - कुटुंब दिन	१० डिसेंबर - मानवी हक्क दिन
३१ मे - तंबाखू निषेध दिन	२९ डिसेंबर - जैवविविधता दिन
५ जून - पर्यावरण दिन	

मृणाली बाळकृष्ण शिंदे

(बी.कॉम. भाग ३)

माझी Girlfriend

वाटतं कुणीतरी अस असावं
जिला मनातलं सगळं सागावं
आपल्या जवळील सर्व तिला द्यावं
या नात्याला असतील बरीच नावं....
पण असं नेमक कोणतं नातं असेल?
ज्यामध्ये स्वार्थ बिलकुल येत नसेल?
ध्यानात घेतला आजचा Trend
अन म्हटल तिलाच म्हणत असतील "Girlfriend"
तिच्यावर मी प्रेम करतो मनापासून
जिच स्थान जवळच आहे ह्यापासून
जिच्यासमोर मनाचे दरवाजे मी सताड उघडतो
प्रेमच नव्हे फक्त तिचा आदरही करतो
मनातले हर एक दुःख हलके तिच्यासमोर होते
आपल्या आनंदाने सर्वात जास्त तिच खुष होते
हे सगळं आपोआपच सुचलं, लिहिलं
लगेच माझ्या Girlfriend लाही ऐकवलं....
ती Girlfriend मलाही आहे
जिच्यावर माझं मनापासून प्रेम आहे
जिच्यासोबत मी तासन्तास बोलतो
मनातील प्रत्येक गोष्ट Share करतो....
ती करते बऱ्याचदा दमदाटी
वयाने आहे ना बरीचशी मोठी
तशी फार नाही मोठी
आहे फक्त चाळीस वर्षाची
वयात काय ठेवलय
आमची सोबत आहे महत्वाची....
असे नका पाहू, मी वेडी नाही
She is non other than "आई माझी आई"

सागर जगन्नाथ मर्देंकर
(बी.ए.भाग ३)

जयवंत.....

बळ

परिक्षेच्या पेपरावर नाव आणि आडनावाच्या मधला
शब्द लिहिताना आज त्याचा हात थरथरला असेल
का?
कारण घाटावरला पित्याचा अंतिम संस्कार उरकून
तो सरळ शाळेत आला. लिहिणाऱ्या हाताला कदाचित
लागली असेल सरणाची राख पित्याच्या त्या
उरल्यासुरल्या अस्तित्वानेच का पुरवले असेल त्या
ते हत्तीचे बळ ?
कदाचित घराचे दार उघडून आत गेल्यावर दिसतील
दारात झिजलेल्या चपला कायमचे सोडून गेलेल्या
बापाच्या त्याचे त्याला ठाऊक आहे. कि त्याचे खांदे
त्याला आता रुंद करायला हवेत. इवल्याशा
करंगुलीवर अनेक गोवर्धन उचलायला हवेत आणि
डोळेदेखील शर्टाच्या बाहीत पुसायला हवेत कारण
बोट कोरडी ठेवायला हवीत आईचे ओले गाल
पुसायला.

सुरेखा रमेश चिकणे
(बी.कॉम भाग २)

शुलडर शशरकरंत शरंदे डरहरवलड, डेढर. तर.करवली, कर.शरतरश

हरंदी वरडरग

डुरर.ररकरंदुर ननरवररे

करडवंत....

३७

२०१ॢ

अनुक्रमणरकल

अ.नं.	घटक	डलन नं.
१	सडलओ डें डैली हूई सलडुरदलडरकतल	३९
२	डें डुरलडडंओलडत सदसुड डरनीं	ॡ२
३	दुसुत	ॡॡ
ॡ	डलरत डें नलररुडुडुकी सुथरती	ॡॢ
ॡ	डुडलर	ॡॢ
ॢ	वुडरुथ है	ॡॢ
ॣ	दरल	ॡॢ
ॢ	शेर	ॡॢ
ॣ	डेती	ॡॣ
ॣ०	डलँ	ॡॣ
ॣ१	शेर	ॡॣ
ॣ२	डरुडलवरण की अओओलई	ॡॡ
ॣ३	ओडुडु डलरत	ॡॡ
ॣॡ	गीत गलतल रहुे	ॡॡ
ॣॡ	शेर	ॡॢ
ॣॢ	शेरु शलडररी	ॡॢ
ॣॣ	कलँलेओ	ॡॢ

समाज में फैली हुई सांप्रदायिकता

सदियों से भारत में विषमता का ज्वर भरा हुआ है। इस विषमता का यहाँ की सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, धार्मिक परिस्थितियों पर प्रभाव है। यहाँ भिन्न जातियाँ, भिन्न धर्म, भिन्न प्रदेश और भिन्न प्रदेशों में रहनेवाले लोगों का रहन-सहन, उनकी भाषाएँ, वेश भूषाएँ, चाल-चलन, रीति-रिवाज, रुढ़ी-परम्पराएँ, बोलियाँ, उपबोलियाँ, जातियाँ, संस्कृति आदि में भिन्नता तथा भिन्नता में भी एकता है। ऐसा माना जाता है जो कि नहीं है।

एक विचार, एक धर्म, एक संस्कृति के लोगों का समुह होता है। इसीकारण दूसरे विचारोंवाले लोग समूहों को शामिल नहीं किया जाता और उनके साथ संघर्ष किया जाता है। उन पर अन्याय, अत्याचार किया जाता है। यह प्रवृत्ति हमारे भारत में ही नहीं तो पुरे विश्व में उभरी हुई है। उसी प्रवृत्ति के कारण दंगे-फसाद, बड़े बड़े संघर्ष, युद्ध तथा अन्याय-अत्याचार, हिंसा जैसे प्रकार होते हैं। इसी प्रवृत्ति को ही सांप्रदायिकता कहा जाता है।

सांप्रदायिकता यह एक रोग है जो इस विश्व को लगा है। सांप्रदायिकता संप्रदाय शब्द का विशेषण है। संप्रदाय का प्रचलित अर्थ एक मत विशेष को माननेवाले समुदाय से आकर रुढ़ हो गया है। संप्रदाय का अंग्रेजी पर्याय कम्युनल है जो समुदाय का वाची है। सांप्रदायिकता का अर्थ स्पष्ट करने के लिए कुछ विद्वानोंने सांप्रदायिकता की, कि हुई परिभाषाएँ देखनी होगी वह निम्न है।

सांप्रदायिकता एक अभिशाप है। हम सभी को इससे बचना चाहिए, क्योंकि इससे किसी का भला नहीं हो

सकता। अगर भाषा की दृष्टि से देखें तो इसका मतलब होता है - संप्रदाय+इक+ता अर्थात् किसी एक ही संप्रदाय, जाति, धर्म, क्षेत्र, रंग अथवा भाषा के प्रति रुढ़िवादी हो जाना भी एक सांप्रदायिकता है और जब ऐसा होता है तो हमारे मन में एक दुसरे के प्रति दुर्भावना पैदा हो जाती है और परिणामतः हम सभी एक दुसरे के खून के प्यासे हो जाते हैं जो कि किसी भी सभ्य समाज के लिए राष्ट्र के लिए खतरा है। अंतः मेरा मानना है कि किसी भी व्यक्ति को सांप्रदायिकता के चक्कर में नहीं पडना चाहिए। बल्कि सभी लोगों को अपना भाई मानना चाहिए। क्योंकि ईश्वर ने पृथ्वी पर केवल दो ही लोगों को बनाया है। एक पुरुष और एक नारी को तो ऐसे में गोरा-काला, छोटा-बड़ा, अमीर-गरीब, उँचा-निचा, हिन्दू-मुस्लीम, सिख-इसाई, बौध-पारसी, जैन या कोई और। यह सब केवल नाम है, इनका कोई और मतलब नहीं हैं।

जिस प्रकार से सारी नदियाँ जाके सागर में मिल जाती है और अपना अस्तित्व समाप्त कर लेती है, फिर कौन गंगा? कौन यमुना? कौन चंबल? कौन कौसी? उसी प्रकार से एक दिन सब को पंचतत्व में विलीन हो जाना है। आपने सह श्लोक तो पढा ही होगा की

॥ क्षिति -जल-पावक-गगन-समीरा, पंचतत्व यह बना शरीर ॥

और कबीर जीका वह दोहा भी पढी ही होगा

॥ माटी कहे कुम्हार से तल क्या रौंदै मोय । एख दुनि ऐसा आयेगा मैं रौंदुंगी तोय ॥

अतः हम सभी को देश में भाईचारा बना के रखना

चाहिए, ताकि एक सभ्य समाज का, एक सभ्य देश का, एक विकसित देशका निर्माण कर सकें। हमारे देश में अच्छे लोगों की जरूरत हैं। ताकि एक अच्छा देश बनाने के लिए अच्छे लोग होंगे तो वह भाई चारा बनाया रखेंगे। तब हमारे देश फैली सांप्रदायिकता कम हो सकती है।

हमारे भारत देश के हिन्दू-मुस्लीम इन दो धर्मों के बीच में ही संघर्ष होते हैं। कहा जाता है, लेकिन इन दो धर्मों के अलावा और जाता है, लेकिन इन दो धर्मों के अलावा और भी धर्म है। जैसे बौद्ध, जैन, ईसाई, शिख आदि इन धर्मों में भी संघर्ष होते हैं। हमारे देश में जो अलग-अलग धर्म हैं उन धर्मों के बीच एकता और प्रेम की भावना निर्माण होनी चाहिए। इसे लोगों बीच जो नफरत है वो कम हो सकती है। इसे लोगों में होने वाले संघर्ष मिट सकते हैं। हर धर्म में दीर्घकाल से धर्म पंथीय लोग अपना अलगपन अपनी तरह से जीते आए हैं। हर धर्म की शिक्षा, श्रद्धा, आचार इस में जो अपना अपना अलग स्थान है, इस कारण से नहीं तो उस कारण से विस्फोट होकर सांप्रदायिकता निर्माण होती है। बहुत सी वित्तहानी होती है। समाज के वातावरण में भय निर्माण होता है। कुछ वक्त के लिए लोग अपने प्राण मुठ्ठी में लेकर जीते हैं।

हिंदू धर्म में तो विभिन्न जातियाँ, उन जातियों की भी उपजातियाँ हैं। इन जातियों के रिति रिवाज, रहन-सहन, त्यौहार, संस्कृति अलग है और उसी कारण अंतर्गत संघर्ष भी दिखाई देता है। सवर्ण हिंदू दलीतोंका शोषण करते हैं। सदियों से लेकर आजतक दलितों पर अन्याय अत्याचार ही होते चले आये हैं, उन्हें गुलाम बनाया है, जाँति पाँति के रूप में उन्हें

आज भी निम्न स्थान है। दलित समाज आज भी समाज नीचा दिखाया जाता है। उन्हें किसी तरह से परेशान किया जाता है। उनके साथ आज भी संघर्ष किया जाता है। उनको गुलामगिरी करनी पडती है। सांप्रदायिकता क्या है? उसके खतरे क्या है ?

हमारे समाज में पुजा पाठ उपासना विधियों को समझना। हमारे समाज का खान-पान, रहन-सहन के तौर तरीके, जाति-नस्ल आदि की भिन्नताओं को ही धर्म का आधार मानना या सांप्रदायिकता कही जाती है। तथा अपनी मान्यता वाले धर्म को सर्वश्रेष्ठ मानना और दूसरी मान्यता वाले धर्मों को निकृष्ट समझना, उनके प्रति हमारे समाज में नफरत बनाई रखना। उनके प्रति द्वेष भाव पालना और फैलाना यह सब सांप्रदायिकता फैलाने के तरीके माने जाते हैं। इसे धर्मों में संघर्ष की भावना निर्माण होती है।

अपने लिए श्रेष्ठता और दूसरों के प्रति निकृष्टता का यही भाव हमारे सामाजिक विघटन का मूल कारण माना जाता है क्योंकि इसे आपसी सामाजिक रिश्ते टूटते हैं। परस्पर शंकाएँ अविश्वास के बढ़ने से सामाजिक विभाजन इतना अधिक तर हो जाता है कि अलग अलग धर्मों को मानने वालों की बस्तियाँ एक दुसरे से अलग-थलग होने लगती हैं। यह अलगाव कई आर्थिक राजनीतिक सांस्कृतिक कारणों से जुड़कर देश के टूटने का कारण बनता है।

हमारा समाज, हमारा देश एक बार इस प्रकार की अलगाववादी-प्रवृत्ति का शिकार होकर विघातक के अत्यन्त दुखान्त दौर से गुजर चुका है।

क्या हम उसे फिर फिर दोहराया जाना देखना-भोगना चाहते हैं? यदि नहीं तो फिर धर्म के आधार

पर राज्य और राष्ट्र की बात जिस किसी भी धर्म वाले के द्वारा क्यों न कही जाती हो, हम उसका डटकर विरोध क्यों नहीं करते ? सोचिए क्या धर्म के नाम पर राष्ट्र की बात कहने या उसका समर्थन करने दे अन्ततः हम उस मान्यता के ही पक्षधर नहीं बनते । जिसमें धर्म को अलग राष्ट्र का आधार माना गया था और जिस मान्यता के कारण भारत विभाजित हुआ था ?

जो एक-दूसरे के विरुद्ध गतिमान हो जाते हैं तथा एक दूसरे के प्रति दुश्मनी भावनात्मक क्रोध शोषण, सामाजिक भेदभाव तथा सामाजिक उपेक्षा से पीड़ित होते हैं । एक सांप्रदायिकी दूसरे के प्रति एकता उच्च कोटि के तनावो एवं ध्रुवी कारण के बीच बनी हुई है । सांप्रदायिकता के कारण हमारे समाज में अशांति प्राप्त होती है । इस तरह लोगों के मन में एक दूसरे के प्रति क्रोध निर्माण होता है। इसी तरह लोगों के मन में क्रोध एक दूसरे के बीच दुश्मनी पैदा होती है । तभी यह सांप्रदायिकता का कारण बन जाता है । इसे रोखना हमारे समाज के लोगों के लिए अच्छा साबित हो सकता है । जब हर धर्म एक-दूसरे प्रति प्रेमभाव रखेगा । तभी हमारे समाज की सांप्रदायिकता खत्म हो सकती है ।

जब धर्म के नाम पर राष्ट्र बनेगा, तो नस्ल जाति भाषा आदि के आधार पर राष्ट्र बनने से कौन रोक सकेगा? कैसे रोक सकेगा? तो फिर इतनी विविधता वाले वर्तमान भारतीय राष्ट्र की तस्वीर क्या होगी? धर्म पर आधारित राज्य-राष्ट्र की बात करने वाले या उनका समर्थन करने वाले कभी इस पर गौर करेंगे? धर्माधारित राज्य राष्ट्र की माँग करना भारतीय समाज एवं राष्ट्र के विघटन का

आवाहन है और वास्तविकता तो यह है कि धर्माधारित राष्ट्र राज्य राष्ट्र की माँग के पिछे अनेक आर्थिक राजनीतिक निहित हित साधने के लक्ष्य छिपे होते हैं ।

सांप्रदायवाद में राजनीती भी प्रस्थापित हो सकती है। सांप्रदायवादी शक्ती धर्म के नाम पर राजकीय सत्ता हासिल करके उसे संभालकर रखने का प्रयास करती है । सांप्रदायवाद यह बिती हुई सदी देखने में मिलती है। लेकिन सांप्रदायवाद आज इस सदी में दिखाई देता है । सांप्रदाय की सोच है कि समाज और देश संघर्ष में खडा करने की होती है। इसमें दिखाई देनेवाली व्यक्ति सांप्रदायिक मानी जाती है । ऐसे व्यक्ति धर्म के नाम पर राजनीतीक खेल खेलते हैं । इस तरह के नेता लोग भी होते हैं। उन्हे हमारे समाज और हमारे धर्म की कोई चिंता नहीं होती । वो बस अपने बारे में सोचते हैं।

सांप्रदायवादी नेता धर्मान्ध होते हैं । उनकी वजह से हमारी भारतीय संस्कृति धोके में पड सकती है । हमें उस पर कुछना कुछ करना चाहिए । इन लोगों के दिमाग से यह सांप्रदायिकता का भूत निकालना चाहिए । इसी तरह हमारे देश की परिस्थितियाँ सुधर सकती है । इससे हमारे देश को अलग तरीके से पहचाना जा सकता है । धर्म से जादा लोगों ने देश को महत्व देना जरुरी है । धर्म से ज्यादा देश पर प्रेम करना जरुरी है । जिसके कारण लागों में संघर्ष कम होते नजर आरेंगे और देश में फैलती हुई सांप्रदायिकता खत्म हो जाएगी ।

**ऑबळे सोनाली रामचंद्र
(बी.ए. भाग ३)**

मैं ग्रामपंचायत सदस्य बनीं

हर लडकी की तरह मेरा जीवन भी सामान्य था। कॉलेज जाना, पढाई करना, दोस्तों के साथ घुलमिल जाना, सहेलीयों के साथ पुरा दिन वक्त गुजारना, इस तरह मैं जीवन जी रही थी। सहेलियों के साथ रहती थी लेकिन फिर भी मैं उनसे थोड़ी अलग थी। मेरे मन मे देश के प्रति, समाज के प्रति कुछ करने की तमन्ना थी। मेरे सहेलियों को मेरे विचार अच्छे लगते थे। मैंने भी अपने मन से ठान लिया था, मैं अपने सहेलियों को सामाजिक सेवा का महत्व बतलाकर उने भी सामाजिक कार्य करने के लिए मजबूर करती थी। पहले तो सामाजिक कार्य करते वक्त मेरी सहेलियाँ मुझे अकेला छोडकर जाती थी। अब तो सब बदल गया है। मेरी सहेलियाँ भी मेरे साथ सामाजिक कार्य में सहयोग देती हैं।

मेरा गाँव मेढा शहर है और इसी गाँव में आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय है। इस महाविद्यालय में मैं बी.ए. के अंतीम कक्षा मे पढ रही हूँ। मैं एस.वाय. के कक्षा मे थी तब मेरा गाव का ग्रामपंचायत चुनाव नजदीक आया था। मेरा वॉर्ड क्र. ३ था। इस वॉर्ड में एक महिला सीट आरक्षित थी। मेरे गाँव के लोगो ने मेरा नाम चुना था और एक महिला थी वा मेरे रिश्ते मे चाची लगती थी। उनके प्रति लोग खुश नही थे। मुझे चुनाव मे खडा करना इस पर लोगोका काफी जोर था। मुझे सामाजिक कार्य मे दिलचस्पी थी इस वजह से मुझे गाँव के हर पवित्र कार्य मे हिस्सा लेना अच्छा लगता था तथा बच्चों के साथ वक्त बिताना भी मुझे अच्छा लगता था। शायद यही देखकर गाँव के लोगो ने मेरा नाम चुनाव में लिया था। उस वक्त मेरे माँ-बहन-भाई

इन्होने भी मेरा साथ दिया था क्योंकि उनकी इच्छा थी हमारी बेटी कुछ सामाजिक कार्य करे इस वजह से वो खुश थे। मेरे चाचा उनके बेटे वे बिल्कुल खुश नही थे। मेरा विरोध खडे चाची को जिताना था।

ग्रामपंचायत चुनाव २०१३ के डिसेंबर में हुवा। मैं उस चुनाव में बिनशर्त मे चुनी गई। मेरे विरोध खडा महिलाने अपना नाम वापस लिया था। इसमे मेरे गाँव के लोगो का बडा योगदान था। मैं जिस पॅनल से जीत कर आयी थी उसका नेतृत्व करनेवाले बडे बुर्जुग है। उनके नेतृत्व में आठ सीट आई और दुसरे पॅनल को पाँच जीत गई। चुनाव के बाद गाँव के अराध्य दैवत के मंदिर मे हमे ले गए। गले में हार, गुलाल डाला था। इतना अच्छा लगा पर उस हार,गुलाल से मेरे कंधे पर कुछ जिम्मेदारीयाँ भी आ गई। इसका मुझे एहसास हो रहा था। जब मैं पहली बार ग्रामपंचायत मे गई तब मिला हुवा सम्मान एक सपना लगा क्योंकि मैं किसी भी वजह से ग्रामपंचायत मे जाती थी उस वक्त का महोल और अब का मिलनेवाला सम्मान एक सपनेकी तरह लग रहा था। हमारे १३ लोगो की कमिटी बन गई इसमें सरपंच और उपसरपंच की पद के लिए चुना गया। मुझे उपसरपंच पद मिल रहा था। पर मैंने नही स्वीकार किया क्योंकि मुझे सदस्य बनकरही काम करना अच्छा लगता था।

हमारी ग्रामपंचायत का कामकाज मार्च २०१४ में शुरु हुवा। उससे पहले के चार महिने पहली चुनी गई कमिटी ही थी। हमारे १३ सदस्य मे एक प्राथमिक स्कूल के रिटायर्ड शिक्षक, दो वकील बाकी अच्छे

काम करनेवाले लोग हैं और मैं महाविद्यालय की विद्यार्थी हमारा अच्छा रिश्ता बन गया है। कोई भी अपना पद के रूतबा नहीं दिखाता। हम सभी लोग छोटे मोटे कार्यक्रम में जाते हैं। वहाँ मिलनेवाला सम्मान एक अलगही एहसास दिलाता है। हमारी पहली मिटींग मार्च २०१४ में हुई थी। उस मासिक मिटींग में मुझे पता चला कितना गाँव का काम करना पड़ता है। हर बात की चर्चा करनी पड़ती है। घनकचरा, पाणी, आरोग्य चाहे कोई भी बात हो। पहले मिटींग में मैंने तो सिर्फ सुनने की भूमिका निभाई। मैंने एक शब्दभी नहीं कहा। मैं सिर्फ सुनती रही। फिर महिने के दुसरे मिटींग में सब सोच-समझकर अपने मत देना शुरू किया। गाँव के साथ जब वॉर्ड की बातें होती हैं तब मैं अपनी राय बता देती हूँ। अगर हुवा तो विरोध करती हूँ। सभी लोगों के हित में हुवा तो मान लेती हूँ।

हर महिना मिटींग होती है और तीन महिने में ग्रामसभा होती है। तब लोगों को आनेवाले समस्या योंके ही तरकी से हल निकाला जाता है। लोगों के आनेवाले समस्या पर कुछ पर्याय पाते हैं। मैंने साल भर में एक मिटींग भी मिस नहीं की चाहे वो कभी भी हों। ग्रामपंचायत से फोन आते ही मैं अपना हर काम छोड़कर चली जाती हूँ। मैंने आपने गाँव के साथ अपने वॉर्ड का भी काम अच्छा करने की कोशिश की है। हम सभी लोग एकता से काम पुरा करते हैं। हर समस्या पर हम अपना योगदान अच्छे तरह से कहते हैं।

मेरे चुनाव के बाद मुझे मेरे दोस्तों ने कहा था कि तुम अब हमारे साथ जादा वक्त नहीं बिता पायोगी तब मैंने कहा था कि मैं अपनी दोस्ती क तरफ और राजनिती एक तरफ। मैं अपनी भूमिता हर रूप में

साकार कर लूँगी, दोस्तों के बीच दोस्त बनकर, घरवालों के साथ उपकी बनकर और ग्रामपंचायत में एक गाँव सदस्य बन कर तबसे मैं उसी भूमिका का साकार कर रहा हूँ। अभी जनवरी २०१५ में ६ जनवरी से लेकर १२ जानेवारी तक मैंने मेरे कॉलेज का एन.एस.एस. कॅम्प मेरे गाँव में लिया था। इस विषय में ग्रामपंचायत में चर्चा हुई तब मैंने उस बात पर जोर लगाकर हा स्वच्छ भारत अभियान हमारे गाँव में होना चाहिए। इस वजह से जो १५ सालो तक नाले भरे पड़े हैं वो निकल तो जाएंगे, पुरा गाँव साफ हो जाएगा। मैं कॉलेज की कॅम्पस ऑबिसिटर गाँव की सदस्य बनी थी। एन.एस.एस. में १०० छात्र एक जगह जमा हो गए। इन छात्र को ५ ग्रुप बनाकर इनपर हमारा मुझे लिडरशिप दी गई। इस कॅम्पमें मुझे सबके साथ अपने पन से रहने का एक अच्छा मौका पाया था।

मैं अपनी हर आदत को सभी काम में सभालती हूँ। मेरे कॉलेजके सभा लोग हर चीज का ध्यान रखते हैं। मुझे तो मेरा कॉलेज एक घर जैसा लगता है। ये मेरा आखरी साल है। सभी दोस्तों से, प्राध्यापक वर्ग से बिछडने का कॉलेज के ये पाँच साल हर पल याद आयेंगे।

मेरे खयाल से तो हर विद्यार्थी को अपने देश गाँव के प्रति इच्छा शक्ति होनी चाहिए। इसी तरह हमारा देश आगे बढ़ेगा और उस वजह से गाँव की तरकी भी होगी। इसके कारण एक उज्वल भारत और उज्वल युवक बनेगा।

**कु. अनिता किसन जाधव
(बी.ए.भाग ३)**

दोस्त...

कुदरत ने बड़े तरीके से मनुष्य की रना की है। पहले यही मानव अकेले ही अपना जीवन बिताता था। धीरे-धीरे उसे दूसरों की मदद की आवश्यकता पड़ी। इसलिए वह समूह बनाकर रहने लगा इससे मानव समूह मतलब समाज की उत्पत्ति हुई। अपने रंग, रूप, संस्कृति, प्राकृतिक परिस्थितियों से यह समाज विभाजित हो गया और यहाँ से एक-दूसरे की ओर ईर्ष्या व्युत्पन्न हुई। इसी कारण अब देश और विविध राष्ट्रों का निर्माण हुआ। यहाँ मानव समाज अच्छे तरीके से चलते रहने के लिए रिश्तों का निर्माण किया गया। इसी से समाज का संतुलन अच्छा रहता है। माँ-बाप, भाई-बहन आदि रिश्तों के नाम पड़े। यह कुटुंब समाज का अंश है। मानव विचारशील प्राणी है। मनुष्य ने ही मित्रतापूर्वक और प्रेम से रहने की अपेक्षा विभिन्न भाषाओं, धर्मों, जातियों और संप्रदायों की रेखाएँ खिंची है। यह मनुष्य दूसरों की प्रगती देखकर अंदर ही अंदर जलता है। इसी के कारण झगड़े, युद्ध, आतंकवादी हमले हो जाते हैं। पर मनुष्य प्राणी को अपनी खूनी रिश्तों से बढ़कर भी यहाँपर एक रिश्ता है जो किसी खूनी रिश्तों से कम नहीं है। वह है "दोस्ती"।

दोस्ती क्या है? दोस्ती का मतलब क्या है? इसका उत्तर हमें अपने प्राचीन ग्रंथों और देवताओं की कहानी से मिलता है। भारतवर्ष के आद्यग्रंथ 'महाभारत' में क्षुद्र आँति का कर्ण और राजघराणे का दुर्योधन की दोस्ती की श्रेष्ठता दिखाई देती है। 'रामायण' में भी वाल्मीकी ऋषीजी ने रामचंद्र राजा और वानरों के राजा सुग्रीव और रावण का भाई

विभिषण दोस्ती का वर्णन मिलता है। अकेले राम रावण को हरा नहीं सकते थे। अपनी पत्नी सीता को छुड़ाने के लिए दोस्तों की मदद ली। वानरों के राजा सुग्रीव की फौज के कारण उन्होंने रावण से युद्ध किया था। प्रत्यक्षरूप से मारने के लिए विभिषण मित्र की सहायता ली थी। सभी को यह बात मालूम होगी 'सुदामे के पोहे'। बच्चों से लेकर बूढ़ों तक इस दोस्ती के बारे में पता है। इस प्रकार प्राचीन कालों से ये दोस्ती का सिलसिला चलता आ रहा है। यह 'दोस्त' एक ऐसा मानव समाज में रिश्ता है जिसके बारे में यह कहते हैं की,

“माँ मानो भगवान ही हमसे भेट होने के लिए सृष्टि पर आये हो

पत्नि यानि ईश्वर ने दी हुई भेट और दोस्त यानि ईश्वर को न मिला हुआ तोहफा।”

इसप्रकार मानव के जीवन में दोस्ती का महत्त्व बताया गया है।

दोस्ती यह एक ऐसा रिश्ता है जो खून के रिश्तों से भी बढ़कर होता है। यह रिश्ता जाँत-पाँत, उंच-नीचता, गरीब-अमीर, धर्म, पैसा, रंग को नहीं देखता। यह सिर्फ उसके विचारों से सिर्फ मेल खाने से जुड़ जाता है। हमारे आध्यात्मिक संतो ने भी इस दोस्ती के बारे में जाना है। इसके बारे में संत कबीर कहते हैं

“गिरिये परवत शिखर ते परिये धरनि मंझार मूरख मित न किजीए बूडो कालीधार”

संत शिरोमणि कबीरदासजी कहते हैं, कि चाहे पर्वत के शिखर से गिर पड़े, मझधार में फसे हों या किचड़ में धसना पड़े तब भी मुख से मित्रता मत किजीए। हमें मित्रता करते वक्त सतर्क रहना चाहिए। दिन की शुरुआत होने के बाद हमें कई लोग मिलते

है। वह जो मिलते हैं वह सभी दोस्त नहीं बन सकते। लेकिन हम किसी संकट में हो और कोई व्यक्ति हमारी मदद करे तो वह व्यक्ति हमारे मित्रता के योग्य समझना उचित है। हिंदी में कहावत है कि, सच्चा दोस्त वही होता है जो मुश्किल समय में काम आए। इसलिए जो मुश्किल समय पर आपका साथ ना दे वो सच्चा दोस्त नहीं हो सकता। इसलिए हमारे जीवन में एक अच्छे दोस्त का होना बहुत जरूरी है। दोस्ती हमेशा उसके साथ करनी चाहिए जिसके विचार अच्छे हो, जो जीवन का महत्व समझता हो और हमें अच्छे-बुरे विचारों के बारे में समझाता हो। जो जीवन सही ढंग से जीने का तरीका बताता हो, ऐसा दोस्त हमारे जीवन पर बहुत गहरा असर डालता है।

इस दोस्ती से हमारे एक-दूसरों के विचारों का आदान-प्रदान हो जाता है। हमें अगर जीवन में कुछ अच्छे काम करने हैं तो हमारे विचार अच्छे होने चाहिए इसलिए हमारे मित्रों के विचार अच्छे होने चाहिए। इसके संदर्भ में कहते हैं,

“गंधे से गंधा मिला तो,
खा गए दो-दो लात,
और सज़न से सज़न मिला तो,
हो गयी दो-दो बात।”

हमारे दोस्तों के सहजीवन का प्रभाव हमारे जीवन में बहुत कुछ बदलाव ला सकता है। हमें इस जीवन में कुछ ना कुछ अच्छा या फिर गलत सिखा सकता है। सहजीवन का परिणाम कैसे हो सकता है यह बात बताने के लिए आचार्य विनोबा भावे ने अच्छा उदाहरण दिया है। वो कहते हैं, ‘आकाश से गिरनेवाली बारिश की एक बूँद हम अपनी हथेली पर लेले तो वो पिने लायक होती है। अगर वही बूँद

नाली में पड़ गई तो फिर उसकी प्रतिष्ठा इतनी कम हो जाती है कि वह पैर धोने के लायक नहीं होती। यह बूँद गरम तबके पर पड़ गयी तो उसका अस्तित्व नष्ट हो जाता है। ये बूँद कमल के पत्ते पर पड़ गयी तो वह बूँद मोती जैसे चमकती है और अगर वही बूँद शिपलों पर पड़ी तो वह प्रत्यक्षरूप में मोती बन जाती है। पर यह बूँद किसके जीवन में आएगी इस पर निर्भर है।’ इसलिए हमें अपने दोस्त चुनने में गलती नहीं करनी चाहिए। अगर गलती कि तो वो हमारे जीवन में नकारात्मक सोच ला सकता है और ये भी हो सकता है की, उसके कारण हमें हानी पहुँचे। इसलिए दोस्त चुनने होंगे। तभी तो हमारी सच्ची दोस्ती की कदर कर सकेगा और हमें एक सच्चा दोस्त मित्र सकता है। हमें स्वार्थी मित्रों से दूर रहना ही उचित होगा। स्वार्थी मित्रों के संदर्भ में संत कबीर कहते हैं की,

“कपटी मित्र न कीजिए, पेट पैठिबुथिलेत।
आगे राह दिखायके, पीछे धक्का देति।”

कपटवाले लोगों से मित्रता कभी न किजिए क्योंकि वह पहले हृदय में बसकर सभी भेद जान लेता है और फिर आगे की राह दिखाकर पीछे से धक्का देता है। सच्चे दोस्त की यह निशाणी होती है कि वह डुबते हुए दोस्त को बचाए। अगर कोई दोस्त गलत राह पर चल रहा हो तो उसे सही राह पर लाता है। उसका जीवन बर्बाद होने से बचाता है। अर्थात् हमें सच्चे दोस्त की पहचान करने का प्रयास करना चाहिए।

दोस्त हमारे जीवन में अहम भूमिका निभाते हैं। वह हमारी सभी परिस्थितियों में हमारे साथ होते हैं। हमारे सुख-दुख में वह शामिल होते हैं। यह दोस्त हमारे परिवार का हिस्सा बन जाते हैं। दोस्त

यह ऐसा रिश्ता है जो आँखिरी साँस तक हमारे साथ जुड़ा रहता है। अगर मह किसी संकट में है तो फिर हमारे घरवाले, रिश्तेदार भी साथ छोड़ देते हैं लेकिन दोस्त हमेशा साथ रहते हैं। वह अपने तरीके से मदद करने में जुड़ जाते हैं। हमें कोई भी तकलीफ हो तो हमारा चेहरा जल्द ही पढ़ लेते हैं। वह उसके तकलीफ के बारे में पुछताछ करके उसे सुलझाने में जुड़ जाते हैं। घर में कोई बीमार हो तो सबसे आगे सहायता के लिए दोस्त ही होते हैं। सब स्वयं के काम छोड़कर आते हैं। एक वक्त घरवाले, रिश्तेदार नहीं आएँगे लेकिन यह दोस्त हमारे साथ रहेंगे। वह मानसिक और जरूरत पडने पर आर्थिक सहायता भी कर लेते हैं। यह की हुई मदद वापस लेने की बात भी नहीं करते।

इन दोस्त लोगों की अगर लडकियों से तुलना की जाए तो पता चलता है कि ये साले दोस्त कितने अच्छे होते हैं। उनके अच्छे संस्कारों का प्रदर्शन दिख जाता है। अगर एक लडकी अपनी सहेली के भाई को देख लेती है तो वह उसे उसकी दोस्ती करने की बात कहती है। मतलब सीधे उसको पटाने की ही बात करती है। सहेली का भाई है तो फिर मेरी भी भाई है ऐसी सोच लडकियों में नहीं दिखाई देती। यह बात लडकों के बारे में पूरी उलटी दिखाई देती है। लडकों में दोस्त की बहन को अपनी खुद की बहन मानते हैं। वह उसको बुरी नजर से सोचने का साहस नहीं करते। वह सगी बहन से भी ज्यादा इज्जत उनके नजरों में दोस्त की बहन की होती है। ये फरक होता है लडके और लडकियों की दोस्ती में। एक लडकी अंजान जगह पर यात्रा या फिर काम से गई हो और उसे डर जैसा कुछ लग रहा होता है। वहाँ पर उसके भाई का कोई भी दोस्त

दिख जाए तो उसे राहत मिल जाती है। उसका डर मानो गायब हो जाता है क्योंकि उसके भाई का दोस्त जो वहाँपर होता है। ऐसे होते हैं दोस्त, क्योंकि उस लडकी को अपने भाई के दोस्ती पर विश्वास होने के कारण वह अपने आप को सुरक्षित महसूस करती है।

किसी के साथ हमारा किसी वजह से झगड़ा हो तो ये दोस्त लोग आगे होते हैं। किसी भी कीमत पर वह अपने दोस्त को अकेले नहीं छोड़ते। आँखिरी साँस चलने तक वह अपनी जान लगा देते हैं अपने मित्र के लिए। अगर इस झगड़े में मित्र की कोई भी गलती न हो तो फिर इन सालों दोस्तों के लिए यह जैसा खाने की दावत लगती है। इस क्षण का मानो बरसों से इंतजार कर रहे हो।

दोस्त के रंग हमे उसके जीवन के हर एक अंश में अलग-अलग दिखते हैं। बचपन में दोस्त अलग ही होते हैं। बात-बात पर झगड़ा कर फिर से सुलाह करके एक होकर खेल खेलते हैं। फिर स्कूल में कुछ अलग ही होते हैं। दोस्तों के सभी रंग हमारे कॉलेज जीवन में दिखाई देते हैं। यही दोस्त इस वक्त बड़े मजेदार लगते हैं। क्योंकि उनके इस वक्त की करतूदे ही कुछ ऐसी होती है। लडकियों के मामलों में तो इनका सहयोग अधिकतर होता है।

कॉलेज जीवन में दोस्तों का कुछ गुप बन जाता है। इस जीवन में दोस्त ही सब कुछ होते हैं। जीवन की शिक्षा हमें इसी वक्त मिलती है। यही दोस्ती का गुप हमें पूरे जीवनभर की मीठी यादे दिलाता है। विशेषतः लडकियों के बारे में किए गए चक्कर अक्सर कोई भी अपनी जिंदगीभर नहीं भूला पाता क्योंकि वह वक्त ही ऐसा होता है। कोई प्रेमी, मजनू, हीर, रांझा बन जाता है। तो ऐसे मजनू

दोस्तों को सहायता ये दोस्त लोग करते हैं। अगर एक लडकी किसी एक मित्र को पसंद आ जाए और यह बात दोस्तों को पता चल जाए तो बोलेंगे “भाभी” है तुम्हारी। उस मित्र को चिढ़ाने के लिए यह बात कहेंगे। इस वक्त के बाद ये साले दोस्त उस लडकी को भाभी पुकारेंगे। कुछ न कुछ प्रयास जरूर करेंगे। वो लडकी उस मित्र की हो जाए या फिर नहीं लेकिन यह दोस्त उस लडकी को आखिर तक भाभी ही पुकारेंगे। और कुछ दोस्त तो मित्र के खातिर अपने प्यार को भूलाने की कोशिश करते हैं। क्योंकि किसी एक लडकी को खुद का दोस्त चाहता हो और ये भी उसे ही चाहता हो तो वह अपनी बात दिल में ही छुपा लेता है। वह अपने मन की बात दोस्त को नहीं बताता। पर वो अपने दोस्त को उसका प्यार दिलाने में सहायता करने में जुट जाता है। दोस्तों में से किसी एक को लडकी से प्यार हो जाए और वह उस लडकी को अपने दिल की बात कहने से डरता हो तो यही दोस्त उसे हिम्मत दिलाते हुए कहते हैं कि, “जा तू कह डाल अपने दिल की बात, आगे जो भी होगा देखा जाएगा।” इसप्रकार उसे हिम्मत तो दिलाते हैं लेकिन वही लडकी अगर उसको ना कह दे। इसके लिए भी इनके पास शब्द होते हैं। वह यह की, “जाने दे वो तेरे लायक नहीं और भी तो है ना।” वह यह बात इसलिए कहते हैं वो अपने मित्र को परेशानी में नहीं देख सकते। उसको इस दुःख से बाहर निकलने के लिए यह बात बोलते हैं और यह जरूरी भी है। अगर यह बात कुछ लडकों ने अपने दोस्तों के साथ बाँटी नहीं तो वह लोग भावनाविवश हो जाते हैं और कुछ गलत कदम उठा लेते हैं। इसलिए यह जरूरी है कि वह शेअर करके अपने मन को हलका करें।

आजकल हमारे यहाँ लडकियों का घर भागकर शादी करने का प्रमाण बढ गया है। इस काम के जो अहम खिलाडी होते हैं वह हैं ‘दोस्त’। इन दोस्तों के बिना लडकी को घर से भगा लेना जैसे असंभव है। यह आसान नहीं है। लडकी घर से भगाने तक शादी करने तक और कुछ दिन गुजरने तक हमें इस काम के हर अवस्था हमें इन दोस्तों की सहायता की आवश्यकता होती है और ये साले दोस्त भी अपनी जान लगा देते हैं। यह काम करने में कोई सहायता नहीं करता एक वही होते हैं अपने दोस्त।

यह दोस्ती विश्वास के आधार पर चल रही है। विश्वास ही इस रिश्ते को आखिर तक मजबूत बनाए रखता है। अगर गलती ये भी विश्वास को हानि पहुँची तो फिर यही दोस्त की दोस्ती दुश्मनी बदलने में जादा देर नहीं लगती। जिस वक्त उसका विश्वास तोडा माना उसी वक्त आयकी दुश्मनी शुरू। क्योंकि यह एकमात्र ऐसा रिश्ता है जो आधे तक छोडा नहीं जाता यह पूरी जिंदगीभर निभाया जाता है। इसलिए इस रिश्ते में विश्वास का महत्त्व अधिक है। इसी के कारण दोस्तों के विश्वास के साथ कभी भी खेलने का विचार न किजिए क्योंकि ऐसा करके आप अपनी जिंदगीभर की दोस्ती खतरे में ला सकते हैं। इसी कारण दोस्तों में विश्वास बनाए रखना उचित है। दोस्ती जो हमें धरती पर मिला वरदान है यह साक्षात ईश्वर भी उसको नहीं पा सके। इसलिए दोस्तों के तरफ ध्यान दे। उनकी हमारे जीवन में जो भूमिका है उसे समझिए। दोस्ती यह एकमात्र रिश्ता है जो खून के रिश्ते न होने के बावजूद भी हमेशा के लिए अपना होता है।

जाधव विशाल विकास
बी.ए.भाग २(हिंदी)

भारत में नारियोंकी स्थिती

प्राचीन काल में हमारे भारत में मातृसत्ताक संस्कृति थी। भारत में जब आर्यों का आगमन हुआ तब से हमारे भारत की संस्कृति यह पितृसत्ताक हो गयी। आर्यों की संस्कृति में नारियों को सिर्फ उपभोग्य वस्तु माना जाता था। इसी कारण मनुसंहिता में नारियों को दुय्यम स्थान देकर समाज के सबसे निचे का स्थान नारि को दिया गया था। ब्राम्हण, क्षत्रिय, वैश्य, शुद्र, अतिशुद्र यह स्थिति मनुस्मृति ग्रंथ में वर्गीकृत की थी। और इनमें सबसे निचा स्थान नारी को दिया गया था।

लेकिन नारी यह भी एक इन्सान है, वह भी एक पुरुष की तरह है, उसमें भी कुछ भावनाएँ हैं। नारी की इन स्थितियों को मनुस्मृतिमें दुय्यम स्थान देने के कारण नारि पर बहुत जुल्म, अन्याय अत्याचार हुए हैं। ऐसा दिखाई देता है।

स्त्री को मुक्ती कब मिली जब हमारा भारत देश स्वतंत्र हुआ। जब हमारे देश को संविधान प्राप्त हुआ था। हमारे देश में स्त्री को डॉ. बाबासाहेब आम्बेडकरजीने संविधान में पुरुष के बराबर का स्थान दिया है। स्त्री को स्वतंत्रता मिले, वह भी पुरुष की तरह ही है, उसकी भी इच्छा आकांक्षाएँ हैं। लेकिन फिर भी हमारे देश में स्त्री को बहुत नीचा दिखाया जाता है। आज भी हमारे देश में पुरुषप्रधान संस्कृति होने के कारण स्त्री को अभी भी दुय्यम स्थान है। पुरुषों को ही प्राधान्य मिलने के कारण सदियोंसे यही चल रहा है।

स्त्री को मानो निरात्मा वस्तु समजते हैं। वह

जयवंत....

जिम्मेदारीयों में बंधी गयी है, वह कुछ नहीं बोल सकती। उसे उतनी आजादी नहीं थी घूँठ-घूँठ के ही अपना जीवन जिना पडता है। उस का जन्म होते ही लोग कहते हैं लडकी हुई। यह सुनतेही सब दुखी होते हैं। लडकी मतलब बोज है। इस लिए उन्हें शिक्षा नहीं देते। सिर्फ लडकेकोही शिक्षा दि जाती है। और इसी तरह स्त्री पुरुष भेदभाव होता है। क्योंकि लडका घर का कुलदीपक माना जाता है। लडकी शादी के बाद उसके पती के साथ दूसरे घर चली जाती है, इसलिए भेदभाव चलता है। वह तो एक उपभोग्य वस्तु है अभी भी स्त्री का शोषण किया जाता है। कितनी दुनिया बदली लेकिन लडकीयों के साथ जुल्म होता आ रहा है, हो रहा है। कब यह परिस्थिती बदलेगी, कब स्त्री के जीवन में सूरज की किरणे फलेगी, प्रकाश उजाला आयेगा। अपने अस्तित्व के लिए स्त्री दुनिया से झगड रही है।

स्त्री पुरुष से श्रेष्ठ है

“स्त्री को अबला कहना उसका अपमान करना है। उसको अबला कह कर पुरुष उसके साथ अन्याय करता है। अगर ताकत से मतलब पाशवी ताकत से है तो निस्संदेह पुरुष की अपेक्षा स्त्री में कम पशुता है पर अगर इसका मतलब नैतिक शक्ति से है तो अवश्य ही पुरुष की अपेक्षा स्त्री कहीं अधिक शक्तिशालीनी है। अगर अहिंसा हमारे जीवन का ध्यानमंत्र है तो कहना होगा कि इस देश का भविष्य स्त्रियों के हाथ में है।”

- महात्मा गांधी

२०१५

समाज में नारी का महत्त्व -

किसी भी समाज के विकास स्तर को समझने के लिए उसमें नारी की स्थिति का ज्ञान प्राप्त करना आवश्यक है। नारी कुल जनसंख्या का आधा भाग होती है। उसका पुत्री, पत्नी और माता के रूप में महत्त्व है। पत्नी के रूप में वह परिवार का संचालन करती है। माता के रूप में वह सृष्टा है।

संसार के अधिकांश समाज पितृ सत्तात्मक हैं। इन समाजों में पुत्र का पुत्री की अपेक्षा अधिक महत्त्व होता है। इसके दो कारण रहे हैं। योद्धा के रूप में पुत्र पुत्री की अपेक्षा अधिक कारगर सिद्ध होता है। आर्थिक दृष्टि से भी पुत्र पुत्री की अपेक्षा परिवार के लिए अधिक लाभदायक प्रमाणित होता है।

सिन्धु घाटी सभ्यता में नही -

भारत की सभ्यता प्रायः पाच हजार साल पुरानी मानी गई है। भारत की सबसे प्राचीन सभ्यता सिन्धु घाटी की सभ्यता को समझा जाता है। इस सभ्यता में नारी जीवन की कुछ झलक मिलती है। अनुमान है कि इस काल में परम नारी कि पूजा काफी लोकप्रिय थी। खुदाई में मिठ्ठी की बनी हुई बहुत सी खंडी नारी मूर्तिया प्राप्त हुई है। ये मूर्तिया संभवतः मातृदेवी या प्रकृति देवी की है। प्राचीन संसार में मातृदेवी की पूजा का व्यापक प्रचार था। सिन्धु घाटी के लोग भी उससे परिचित थे।

वैदिक युग -

वैदिक समाज में पुत्री के जन्म पर दुखी होने का कोई उल्लेख नही है लेकिन पुत्र की इच्छा करना स्वाभाविक था। वैदिक काल में कन्याएँ वेदों का

अध्ययन कर सकती थी। उन्हें यज्ञ करने की अनुमती थी। ऋग्वेद की अनेक ऋचाएँ स्त्रियों की रची हुई है। ऋषि याज्ञवल्क्य की पत्नी मैत्रेयी दार्शनिक वाद-विवादों में भाग लेती थी।

वैदिक काल में विवाह का उद्देश्य पति-पत्नी के सभी अंतर्विहित गुणों का विकास करना था। परिवार में पत्नी प्रतिष्ठा थी। सामाजिक तथा धार्मिक कार्यों में उसकी स्थिति पति के समकक्ष थी। पत्नी के बिना मनुष्य अपूर्ण था। पत्नी अभाव में यज्ञ नहीं हो सकता था।

ई.पू. छठी शती से ६०० ई तक -

ई.पू. छठी शताब्दी के बाद से समाज में स्त्रियों की स्थिति खराब होने लगी। पंचतंत्र के लेखक ने लिखा है कि पुत्री के जन्म पर पिता को बहुत चिंता होती है कि इसका विवाह किस योग्य वर के साथ करूं। विवाह करने पर भी उसकी चिंता समाप्त नहीं होती। वह यह जानने को उत्सुक रहता है कि उसकी पुत्री विवाहित अवस्था में सुखी रहेगी या नही। इस काल में स्त्रियों को शिक्षा दी जाती थी। धनी परिवारों की कन्याओं को संगीत, नृत्य, चित्रकला, माला बनाने, खिलौने बनाने, घर की सजावट आदि की शिक्षा दी जाती थी। इसकाल में विवाह लगभग १६ वर्ष की अवस्था में होता था।

मनु का काल (२५० ई.पू. से २०० ई.पू. तक) संक्रांति का काल था। मनु ने स्त्रियों के बारे में अच्छे विचार व्यक्त नहीं किए हैं। उनके अनुसार स्त्री को बाल्यावस्था में पिता के, योवनावस्था में पति के मरने पर वृद्धावस्था में पुत्रों के अधीन रहना चाहिए। स्त्री को अपने पति की निष्ठापूर्वक सेवा करनी

चाहिए। परलोक की इच्छा रखने वाली स्त्री अपने पति की इच्छा के विरुद्ध कोई कार्य नहीं करना चाहिए। पति की मृत्यु होने पर स्त्री को पर-पुरुष का नाम तक नहीं लेना चाहिए। उसको अपना संपूर्ण जीवन विनयपूर्वक व्यतीत करना चाहिए। स्त्री अपने पातिव्रत धर्म का पालन करती है वे लक्ष्मी स्वरूपा होती है। स्त्री खेत है और पुरुष बीज। खेत और बीज के मिलने से प्राणियों की उत्पत्ति होती है। भूमि प्राणियों की सनातन योनि है। एक प्रकार की भूमि के खेत में भी किसान समय-समय पर अनेक बीज बोते हैं। बीजों के अनुरूप ही भिन्न-भिन्न प्रकार के पौधे पैदा होते हैं।

प्राचीन भारत में बहुपतित्व के भी कुछ उदाहरण मिलते हैं। द्रौपदी के पाच पति थे। प्राचीन भारतीय ग्रंथों में विधवा-विवाह उल्लेख मिलते हैं। रामायण में बालि की मृत्यु के बाद सुग्रीव ने उसकी विधवा पत्नी तारा से विवाह किया था। धर्मसुत्रकारों ने विधवा के लिए तपस्विनी का जीवन व्यतीत करने का आदेश दिया है। कुछ उदाहरण सती के भी मिलते हैं। रामायण में मेघनाथ का वध होने पर उसकी पत्नी अपने पति के शव के साथ सती हो गई थी। महाभारत में पांडु की दूसरी स्त्री माद्री अपने दोनो पुत्रों नकुल और सहदेव को कुन्ती के संरक्षण में छोड़कर अपने पति के शव के साथ जल गई थी।

गौतम बुद्ध के काल में समाज में स्त्रियों की स्थिति सराहनीय नहीं थी। बुद्ध स्त्रियों को संघ में प्रवेश देने के विरुद्ध थे। वैश्यावृत्ति एक मान्य प्रथा थी। गौतम बुद्ध ने आम्रपालि नामक नर्तकी के भोजन का निमंत्रण स्वीकार किया था। जातकों में वर्णित

कुछ वैश्याओं को अनेक कलाओं में निपुण बताया गया है। मृच्छकटिक नाटक की नायिका वसन्त सेना वैश्यापुत्री थी पर उसका चरित्र उज्वल था।

६०० ई.से १२०० ई.तक का समय भारतीय इतिहास में अस्थिरता का समय था। हर्षवर्धन भारत का अंतिम महान हिंदू सम्राट था। हर्षवर्धन की मृत्यु के बाद अनेक छोटे राज्य स्थापित हुए। इन राज्यों की स्थिति पतन की ओर जाने लगी थी। पुत्री की स्थिति पुत्र की तुलना में गिर गई थी। कथासारित्सागर के अनुसार पुत्र सुख का प्रतीक था और पुत्री की तुलना में गिर गई थी। दुख का मूल। इस काल में धनी परिवारों की कन्याओं को ही उच्च शिक्षा प्राप्त होती थी। मंडन मिश्र की पत्नी अपने पांडित्य के लिए प्रसिद्ध थी। शील भट्टारिका और देवी जैसी कवयित्रियां अपनी मनोरम काव्यशैली के लिए प्रसिद्ध थी। इस काल में बाल-विवाह की प्रथा आरंभ हो गई थी। अंतर्जातीय विवाहों में भी कमी आ गई थी। पत्नी से आशा की जाती थी कि वह हर प्रकार से अपने पति की सेवा करे। पति का कर्तव्य था कि वह अपनी पत्नी के सुख का पूरा ध्यान रखे। कोई पुरुष अकारण अपनी पत्नी का त्याग नहीं कर सकता था। यदि वह ऐसा करना था तो राजा उसे दंड दे सकता था। इस काल में अभिजात वर्ग के पुरुष कई पत्नियां रख सकते थे। विधवाओं से आशा की जाती थी कि वे अपने पति की स्मृति में अपना शेष जीवन संयमपूर्वक व्यतीत करे। इस काल में स्त्रियों के सती होने के लिए तैयार हो गई थी। उदाहरण मिलते हैं। जब हर्ष की बहिन राजश्री के पति की मृत्यु हुई, तब वह सती होने के लिए तैयार

हो गई थी। अग्निपुराण में लिखा है कि जो स्त्री अपने पति के शव के साथ अग्नि में प्रवेश करती है, वह सीधे स्वर्ग जाती है। इस काल में देवदासी और वैश्यावृत्ति का चलन था। विवाह के बाद भी स्त्री के मिलनेवाले सारे उपहार स्त्रीधन में परिगणित होते थे।

मध्ययुगीन भारत -

मध्ययुगीन भारत की सबसे महत्वपूर्ण घटना है मुसलमानों का भारत पर आक्रमण और विजय। भारत में इस्लाम के प्रवेश के बाद हिंदू समाज में नई प्रवृत्तियां पैदा हो गईं। मुसलमानों में पर्दा-प्रथा का कठोरता से प्रचलन था। भारत में आने पर उन्होंने इस पर पहले से भी अधिक दृढ़ता से आचरण किया। अकबर जैसे उदार शासक तक ने यह आदेश निकाल दिया था कि यदि कोई युवती सड़को पर या बाजारों में बिना पर्दे के दीख जाए तो उसे वैश्याओं के कोठों पर भेज दिया जाए। हिंदुओं ने अपनी स्त्रियों के सम्मान की रक्षा के लिए पर्दा-प्रथा को अपनाया। राजाओं और सरदारों के घरों में पुरुष और स्त्रियों के बीच संवाद भेजके के लिए हिजडों को नौकरी पर रखा जाता था। स्त्रियां घर के बाहर बहुत कम निकलती थी और यदि निकलती भी थी तो चारों ओर से ढकी हुई पालकियों में। रजपूत स्त्रियां युद्ध कला में भी निपुण होती थीं। वे शिकार पर भी जाया करती थीं। हिन्दू परिवारों में परदे का चलन नहीं अपनाया। इस काल में लड़कियों के विवाह जल्द हो जाते थे। विवाह के समय उनकी

आयु ७-८ वर्ष की होती थी। विवाह तय करना माता-पिता या निकट संबंधियों का काम था। दहेज की मांग होती थी। विवाह के बाद लड़की अपनी सास के नियंत्रण में रहती थी। यह वह अपने सास-ससुर को संतुष्ट न कर पाती तो हिन्दू परिवारों में उसे दुख उठाने पड़ते थे।

इन कालखंडों में स्त्री कि जीवन काल वातावरण कैसा था यह बात समझ आती है। स्त्रियों को अपने पती और बच्चे, चुला उसमें ही बंधी है। पती की सेवा ही उसका कर्तव्य बन गया था। उसे अपना जीवन जिनेकी आजादी नहीं थी। उसके पैरों में दुखो की बेडीया बंधी है। इन कालखंडों में स्त्री को देवी भी माना गया है। उसे पूजा गया है। पर सदीयों से आ रही है सती प्रथा, बालविवाह इस अन्याय होते रहे है। तब भी स्त्री पुरुष से कम नहीं थी। वह योद्धों में लड रही थी। उसे अपना पत्नी धर्म ही बड़ा है। इसलिए उसे सती जाना पड़ता था। सदीयों से ही अपने जीवन का महत्त्व पती की सेवा में है। आगे बढना स्त्री को शोभा नहीं देता है। स्त्री इन्ही हतकडीयोंसे भी बाहर आ नहीं पाई। लेकिन महान पुरुषों ने स्त्री को आगे बढनेमें मदद की है।

भिलारे पौर्णिमा
बी. ए. भाग ३

प्यार... !!!

कुदरत ने जमीनपर एक करिश्मा किया है ।
उस करिश्मा में दो फरिश्ते भेजे है।
उन्हें फरिश्तो को ख्वाबों से सजाया है ।
शुक्रिया करते है हम उस रब का ।
जिसने उश्र फरिश्तों को हमारा माता पिता बनाया है।
जो दिल की धडकन सुनाता है ।
जिसके वजह से दिल मचलता है ।
वो प्यार जिसमे सदा बहार होती है ।
वो प्यार जिसमे फुल और काटे दोनो की राह है ।
वो प्यार जिसमे दिल दूर होके भी पास होते है ।
वो प्यार जिसमे दिल को तडपना पडता है ।
और वो प्यार जिसमे दिल को राहत होती है ।
वो प्यार! प्यार! प्यार !!!!!

सुजाता शामराव निकम
(बी.कॉम. भाग १)

दिल... !!!

गलती करना
इसकी गलती है ।
लेकिन आपको याद करना
इसकी आदत है ।
प्यार तो हमको भी करना था ।
लेकिन कुछ खास हुआ नहीं ।
ताजमहल तो हमकोभी बनाना था ।
लेकीन अफसोस की लोन पास हुआ नहीं ॥

सुजाता शामराव निकम
(बी.कॉम. भाग १)

व्यर्थ है...

गुण न हो तो, रूप व्यर्थ है।
विनम्रता न हो तो, विद्या व्यर्थ है।
उपभोग न हो तो, धन व्यर्थ है।
साहस न हो तो, हथियार व्यर्थ है।
भुख न हो तो, भोजन व्यर्थ है।
होश न हो तो, जोश व्यर्थ है।
परोपकार न करनेवालों का तो जीवनही व्यर्थ है ।

देशमुख सुप्रिया प्रविण
(बी.ए. २)

शेर...

हर सीने मे एक दिल होता है ।
हर दिल मे एक याद होती है ।
मुमकीन तो नहीं है ।
हर कोई बना दे ताजमेहेल लेकीन,
हर दिल में एक मुमताज होती है ।

गंगावणे मेघा विजय
(बी.कॉम. भाग २)

माँ...!!!

बेटी

जन्म देने के लिए माँ चाहिए ।
रक्षा बंधन के लिए बहन चाहिए ।
कथा सुनाने के लिए दादी, नानी माँ चाहिए ।
जीवन सफर में साथ देने के लिए पत्नी चाहिए ।
हर सुख-दुःख में साथ देने के लिए सहेली चाहिए ।
इसलिए बेटी जिंदा रहनी चाहिए ॥

सुरज रघुनाथ जाधव
(बी.ए. भाग २)

माँ का नाम
हर घरमें लिखा होता है, माँ का नाम ।
भगवान की बड़ी मुर्ती होती है माँ ।
ममता का द्वार होती है माँ ।
दया का सागर होती है माँ ।
बच्चों की मुस्कुराहट होती है माँ ।
बच्चों के लिए जान भी कुर्बान करती है माँ ।
ऐसी होती है माँ ।
दुध की मलाई होती है माँ ।
पेड की छाया होती है माँ ।
जब बच्चों को निंद आती है,
तब लोरी सुनाकर सुलाती है माँ ।
ऐसी होती है माँ ।
खुद भुखी रहकर बच्चों का पेट भरती है माँ ।
कभी बच्चों को हसाती कभी रुलाती है माँ ।
ऐसी होती है माँ ।

कासुडें महेश प्रकाश
(बी.ए.भाग १)

शेर...

प्यार तो हमे भी करना था
पर कुछ खास हुवा नही
ताजमहल तो हम भी बनवाते ,
पर अफसोस के
लोन पास हुआ नही

गंगावणे मेघा विजय
(बी.कॉम. भाग २)

पर्यावरण की अच्छाई

जीवन, जीवन, जीवन
जीवन हमारा सुखमय होगा ।
जब पर्यावरण अच्छा होगा ।
मत करना किसी भी जगह दुर्गंधी ।
फिर हमारा जीवन होगा सुखी ।
जगह जगह जब होगी पर्यावरण की रक्षा ।
तब नही होगी मालीन गाँव जैसी दुर्दशा ।
किसी भी जगह कचरा मत फेकना ।
पर्यावरण का समतोल मत बिघाड देना ।
नदी के पानी में भैंस, कपडे, स्नान आदि काम,
करके पानी प्रदुषित मत करना ।
कई बिमारियों को खुद अपने पास मत बुलाना ।

अच्छा पर्यावरण तब केहना ।
जब खुद पर्यावरण की रक्षा करना सिखना और सिखाना ।
सब को संदेश देते है हम, कई जगह जगह पेड लगाना ।
पर्यावरण का संतुलन अच्छा रखना ।
घर-घर में शौचालय होगा ।
तब प्रदुषण नही फैलेगा ।
यही संदेश देते है हम, जीवन हमारा सुखमय होगा ।
जब पर्यावरण अच्छा होगा । जब पर्यावरण अच्छा होगा ।

धनावडे सोनाली सुरेश
(बी.ए. भाग १)

जोडो भारत

जोडो भारत, जोडो भारत, नवयुग ने ललकारा है ।
भारत हमको प्यारा है, हम युवतीयोंका नारा है ।
आयो मिलकर गायेंगे, हम सबको अपनायेंगे ।
नही सहेंगे हम बटवारा, सारा देश हमारा है ।
सब दिवारें तोड़ेंगे, दिल को दिल से जोड़ेंगे ।
लाख झाकियाँ चमक उठी है, फिर भी एक सितारा है ।
लहू परसीना सीचेंगे, अशको से बल खीचेंगे ।
बाहों में है उछला सागर, उसका कहाँ किनारा है ।
तरुणाई का नव अभियान, प्रेम शक्ती का यह तुफान ।
यह सब कहे हर एक जुबान.....
कहे जमाना भारत जोड़ों, हमारा नारा भारत जोडो ।
यह आखिरी इशारा है । भारत जोडो, भारत जोडो

नयना पांडूरंग सुतार
(बी.ए. भाग १)

गीत गाता रहै.....

आ गए यहाँ जवाँ कदम, मंजिलों को ढुंढते हुए ।
गीत गा रहे है आज हम, रागिनी को ढुंढते हुए ॥
दो दियों मे ये उमंग ये जहा नया बसाएँगे ।
जिंदगी का दौर आज से दोस्त को हम सिखाएँगे ॥
फूल हम नये खिलाएँगे, ताजगी को ढुंढते हुए ॥
रोग की तरह दहेज है, आज देश में समाज में ।
है तबाह आम आदमी, लूट पर टिके समाज में ।
हम समाज भी बनाएँगे, मानव को ढुंढते हुए ॥
फिर न रो सके दुल्हन जोर जुल्म का न हो निशान ।
मुस्कुरा उठे धरा गगन, हम रचेंगे ऐसी दास्तान ।
यूँ वतन को हम सजाएँगे, हर खुशी को ढुंढते हुए ॥

वेंदे प्रिती पांडूरंग
(बी.ए. भाग १)

शेर...

दिल मोड दिया मेरा
अब चिता भी जला देना ।
ना मिले कफन तो
अपना दुप्पटा चढा देना ।
अगर कोई पुछे क्या बिमारी थी
तो प्रेमरोग बता देना ।

गंगावणे मेघा विजय
(बी.कॉम. भाग २)

शेरो शायरी...

दिल में दर्द की तरह,
आँखों में आँसूओं की तरह
तुम मेरे पास हो,
फुल में खुशबु ती तरह ॥

चांदनी करे चाँद से प्यार
धरती करे गगन से प्यार,
मन में चाहत है जैसे,
कली करें, चमन से प्यार ॥

जयवंत.....

शेर...

जिसने चोट ना खाई हो
वो चेहरा क्या पेहचानेगा
दिल का दर्द तो यारो
कोई दिलवालाही जानेगा ॥

गंगावणे मेघा विजय
(बी.कॉम. भाग २)

कॉलेज

कॉलेज के यह मधुर क्षण
फिर न वापस आयेंगे
सोच लो ए दोस्त
कल हम सब जुदा हो जाएँगे
भूल सकोगे क्या कभी तुम
कॉलेज की यह जीवन कहानी
याद करेंगे सब यह कहानी
आएगी जब याद पुरानी
आज तुम हो कल हम है
मंदीर यह कॉलेज हमारा
कहाँ रहोगे तुम कहाँ रहेंगे हम
फिर न होगा मिलना हमारा
आज यहा जो पढते है
कल ये भी जानेवाला है
हम ना रहेंगे, तुम ना रहोगे
पर कॉलेज हमेशा अमर रहेगा ।

कोमल जाधव
(बी.ए. भाग १)

श्री. सरंगपानि शिंदे महाविद्यालय, मेढा. ता.जावली, जि.शाताश

ENGLISH SECTION

Prof. Sarangpani Shinde

जयवंत.....

५७

२०१५

INDEX

No.	Name	Page No.
1	True Friendship	59
2	Just Try To Understand This...	60
3	A Mother	61
4	Dignity of Women	62
5	Unfortunate Goat	63
6	Lets Fly with Your Inner ings	64
7	Jokes	65
8	Nation	65
9	MInd	66
10	Mother	66
11	Pipe Fish	66
12	Commerce Shayri	67
13	Secrete of Sucesses	67
14	Scientific Poem	68
15	Have a Dream	68

TRUE FRIENDSHIP

Friendship is not just a relationship full of emotions, but a reflection too of goodness and endless belief. A friend who's always on time can have a friend who's always late a friend who's lightherated, Friends don't have to be alike. They know how to enjoy their differance, this is true friendship. In friendship, friends try to reason with you're when you being unreasonable. Friendship is the wine of life rich in love and beauty_ _ _ every rip of it having excitement to the heart and fills life with pleasant surprises to cherish always. To like and dislike the same thing, this is what makes a solid friendship. The

ounument of a house is a friend who frequents it. Friendship _ _ _ is a sheltering tree. It's warm shade of love and cause always ready to protect. There are three friendships which are advantageous friendship with the upright, with the sincre and with the man of much abseruation. Friendship uses our troubles to bound our souls together, friendship is wanting to share with one another, it is the promise of care for one another, it is the promise of lasting commitment,with every flower in bloom it seems another bit of earth is dressed in innocence and a true friend brings that kind of innocence to the heart. A true friend always thinks of you when all the others are thinking of themselves.A friend is one who knows your joys your secrets and your tears. Someone who causes and shares your world . Throughout the sad-sweet years.

Dhanawade Nutan
F.Y.Bcom

JUST TRY TO UNDERSTAND THIS...

Not your capabilities but your decisions differentiate you from other. Actually - There is no comprehensive difference between "Capabilities" and "Decision" your "Capabilities" are your "Decision" from people's point of view and "Decision" are your "Capabilities" from your point of view.

The knowledge of everything:

There are 3 types of knowledge (according to me) that comprise the knowledge of everything .

- i) The things that I know, I don't know.
- ii) The things that I know, I don't know
- iii) The things that I do not know, I don't know.

If you desire to do not know everything, then go a step further and know nothing, because nothing comes after 'Everything' in the cycle of knowledge.

The greatest and most amazing mystery of life is that can live it without knowing it.

"The most unveal thing is this world is the world real"

Suppose, a baby is born and from birth she is in deep sleep and is dreaming about nicer things than practically possible in our world and continues dreaming till old age and the dies.

She never wakes up to know about the real world. But that does not makes any difference because for her dreams were her real world. What if we, who thinks that we are living in the real world, are actually not, but living practically is just and illusion of logic and sight and where as the imagination is the real world.

It doesn't matter, because wht is real is not real, but what we believe is real.....

Karanjekar Priyanka Shivaji
B.com II.

A MOTHER

A Mother is one who
Understands the things
You say and do.
Who always overlooks
Your faults and sees the
Best in you.

A Mother is one whose
Special love inspires you
Day by day.
How fills your heart with
Gladness in her warm
And thoughtful way.

A Mother is all these things
And more - the greatest
Then asure known.
And the dearest mother in
All of the world is the one!
Call my own

Shweta Chandrkant Majgaonkar
S.Y.B.Com

Dignity of Woman

Dont feel bad.

Dont feel sad.

Baby girl are the blessings of god
on this earth.

So feel happy on their birth for parents
girls are the coldness of eyes.

Very sincere kind & nice.

For brothers girls are like a beautiful flower.

In there prays there is a power.

For hobbies womans comfort & rest.

Very loving, caring like the freind the best for children the modal of love
& care.

A relationship very beautiful & rane.

Behind all the suces thereis a woman says by me.

Dont humilate them very happy you will be.

Pattan Sahil
F.Y.B.Com

Unfortunate Goat

There was a farmer who had a horse & a goat.

One day, the horse fall ill & he called the veterinarian, who said well ,your horse has a virus , He must take this medicine for three day. I'll come back on the third day & if he is not better,we are going to have to put him down.

Near by, the goat listened closely to their conversation.

The next day, they gave him the medicine & left.

The goat approavhed the horse & said. Be strong, friend. Get up or else they are going to put you to sleep.

On the second day, they gave him the medicine & left . The goat come back and said. Come buddy, get up or else you are going to die! Came on, I will help you get up. Let's go! one, two, three, four...

on the 3 rd day, they come to give him the medicine & the vet said unfortunately we are going to have to put him down tommorrow, otherwise the virus might spread & inject the other horses.

After they left, the goat approached the horse & said, listen pal, it's now or never! Get up! That is it slowly ! Great! come on, one, two, three... Good, good. Now faster, come on... fantastic! Run. run more ! Yes! yes ! yes! you did it, you are a champion !

All of sudden the owner come back, saw the horse running in the field & began shouting. It's a miracle ! My horse is cured, We must have a grand party. Let's cook the goat !

**Lakhan Nikam
F.Y.B.Com.**

Lets Fly With Your Inner Wings.

Open the curtains of your enternal eyes.
Ties your wist & reddy for the journey of height.
Its your time to stand up & raise , its your time to do or die.
To becom the seif edify.
To explore the worlds beyond the stars.
To visit the jupiter & mars,
I addressing with you dear asians. lets got touch the root of sky.
Lets fly with yourr courage,
Lets fly with inner wings.
That will make you the outer kings.

Avinash Dhonde
F.Y.B.Com.

Jokes

A Successful man/woman

A successful man is one who makes more money than his wife can spend. A successful woman is one who can find such a man.

Teacher : What is the past participle of verb to ring?

Student : What do you think, sir?

Teacher : I don't think. I know.

Student : I don't think I know either, sir.

A : Just look young person with the short hair & blue jeans. Is it boy or girl?

B : It is a girl. She is my daughter.

A : Oh, I am sorry sir. I did not know that you were her father.

B : I am not. I am her mother.

Principal : I have had complaints about you, Johnny, from all of your teachers. What have you been doing?

Johnny : Nothing sir.

Principal : Exactly.

Adhav Suraj
F.Y.B.Com

NATION

India is our 'Nation'

Gandhiji's 'creation'

Indians should preserve its 'Integration'

End all 'Corruption'

Bring about total 'Revolution'

So that we can win

the world's 'Admiration'

Prosperity and harmony

will be our 'Realization'

make a firm 'Determination'

Not to think of Kashmir's

'Isolation'

but stand together for

its 'Protection'

Then only can we be

proud of India's 'Progression'

Dhanawade Nutan
F.Y.B.Com

MIND

If mind is strong
You will never be wrong
If mind is quite able
You have to trable
If mind is fresh
You always win the race
Mind is like a river
It wants to go everywhere
But dont satisfy every demand
Keep it always under command.

Dhanawade Priyanka
B.Com-I

PIPE FISH

Pipefish looks like a straight-bodied seahorse with very tine mouths. The name is derived from their peculiar from of their snout, which is a long tube. It is narrow at the end and has a small mouth which opens upwards. It is toothless species. the body and tail are long, thin and snake-like.

Most pipefish are marine dwellers while a few are freshwater species. Pipefishes are abundant on coasts. Seagrass beds and sandy langoons. There are approximately 200 species of pipefish.

Padale Tajashri Dattatray
BA-II

MOTHER

Every morning I See beautiful face
by God's grace.

A face which makes my day
happy and great.

A face which is with me even
during night and day.

A face which gives me love, care and
affection.

A face which is next to God fo me, I
will spend rest of my life for it.

A face which lives in my heart and
mind. Which is very generous and
kind.

A face which is an inspiration for all
my ambitions.

So, I think this face is very special
for me and I am lucky that this face
is my lovely mothers face!!

Dhanawade Priyanka
B.Com-I

Commerce ke student Agar film banaye to Filmo k Naam kya honge :-

- 1) Kabhi debit kabhi credit
- 2) Hum accounts k diwane hai
- 3) Hum profit pe marte hai
- 4) Hum tax de chuke sanam
- 5) Hamara calculaor aap ke pass hai
- 6) C.A. kiya to darma kya
- 7) Commerce se aacha kon hai
- 8) I hate mathematics
- 9) Rab ne miladi balance sheet

Commerce Shayri.....

Tere dosti main mujhe ho gaya hai fever
Tere dosti main mujhe ho gaya hai fever
Debit the receiver Credit the giver

Snehal Jadhav
(B.com. III)

◆ Secrete of Successes ◆

Roof said, Aim high
Fan said, Be cool
Clock said, Time is precious
Mirror said, Reflect before doing
Window said, See the world
Calendar said, Be up to date
Door said, push hard to achieve
your goal.

Mardhekar Monali
B.Com-I

Scientific Poem

Tomorrow is my exam,

Portion of science is wide.
To get rid of iron and sulphide,
dissolve the mixture in carbon
disulphide.
Not only human,
But plant also respire.
Metals which are ductile,
can be shaped into a wire.
Change in chemical bonds,
Means a chemical reaction.
According to Newton's law,
"Every action has an opposite reaction."
Pressure multiplied by area,
Gives you force.
To every object an earth,
There is a source .
No maintenance of a vehicle,
Emits carbon monoxide.
So let's go study,
Because my science portion is wide.

Karanjekar Priyanka Shivaji
B Com-II

HAVE A DREAM

I have a dream, to make life
beautiful .A better world that lives with
love where humanity rules all above would
you like to see, how much it's filled with
glee?

I have a dream, that makes me a
better person.I live with hope a smile
always.

A positive mind and honesty stays would
you like to see, how good has been
changing me?

I have a dream, that fills my goal
with passion. A hardworking mind, strong
determination. Endless efforts, focus
and concentration.Would you like to see,
how success followed me?

I have a dream , a wish for every
child. Do not be scared of dreaming high.
Chase this dream even if beyond the sky.
Only then you would see, how dreams
turn to reality.

श्रीमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा. ता.जावली, जि.शाताश

अहवाल विभाग

प्रा.विनोद पवार

जयवंत.....

६९

२०१५

अनुक्रमणलकल

अ.नं.	घटक	डलन नं.
१	कलडखलनल वलडलड	७१
२	गुरंथललड व डलहलतुी केंद्र	७३
३	रलषुीड सेवल डुकनल	७ॡ
ॡ	सलंस्कृतलक वलडलड	७ॡ
ॡ	वलशेष शुरडसंस्कर शलडुीर	७ॢ
ॢ	डरुीकुषल वलडलड अहवल	७ॢ
ॣ	सुडरुथल डरुीकुषल केंद्र अहवल	७ॣ
ॣ	इतलहलस वलडलड	७ॣ
॥	अगुरणी डुहलवलदुडलड डुकनल	७ॣ
॥०	रलकुकशलसुतुर वलडलड	७ॣ
॥१	हलंदुी वलडलड	७॥
॥२	डुवक कलुडलड ककुष	ॣ०
॥३	डलडलरुतडेंत ऑफ कलडुसु	ॣ०
॥ॡ	कुकुनलअर वलडलड	ॣ१
॥ॡ	डलडलरुतडेंत ऑफ इकलुनलडलडलस	ॣ२

जिमखाना विभाग २०१४-१५

ज्युनियर विभागातील १९ वर्षाखालील तालुकास्तरीय खो-खो स्पर्धेमध्ये मुलांच्या तसेच मुलींच्या संघाने प्रथम क्रमांक मिळवला व जिल्हास्तरीय स्पर्धेत उत्कृष्ट कामगिरी केली.

तालुकास्तरीय कबड्डी स्पर्धेमध्ये मुलींच्या संघाने प्रथम तर मुलांच्या संघाने द्वितीय क्रमांक मिळवला. तर व्हॉलीबॉल स्पर्धेत तालुकास्तरावर मुलांच्या संघाने द्वितीय क्रमांक मिळवला.

महाविद्यालयातील ११ वी आर्टस् मध्ये शिकणाऱ्या अनिकेत नामदेव कदम याने कुस्ती स्पर्धेत ४२ किलो वजन गटात तालुका स्तरावर तसेच जिल्हा स्तरावरही प्रथम क्रमांक मिळवला व त्याची इचलकरंजी जि.कोल्हापूर येथे होणाऱ्या विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. त्याही स्पर्धेत त्याने उपांत्य फेरीपर्यंत मजल मारून उत्कृष्ट खेळाचे प्रदर्शन केले.

११ वी सायन्स मध्ये शिकणाऱ्या मयुर मर्डेकर याने सोलापूर येथे झालेल्या बॉडीबिल्डींग स्पर्धेत उत्तेजनार्थ क्रमांक मिळवला. तसेच १२ वी कॉमर्समध्ये शिकणाऱ्या केतन चंद्रकांत शिंदे याची सातारा जिल्हा कबड्डी असोसिएशन मार्फत ठाणे येथे होणाऱ्या राज्यस्तरीय कबड्डी स्पर्धेसाठी जिल्हासंघात निवड झाली.

सिनिअर विभागात महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी कबड्डी, व्हॉलीबॉल, अॅथलेटिक्स, स्विमींग या क्रिडा प्रकारात शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत झोनल स्पर्धेत तसेच मल्लखांब, बॉडीबिल्डींग, पॉवर

लिफ्टिंग, बॉक्सींग, तायक्वॉंदो या क्रिडा प्रकारात शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत इंटर झोनल स्पर्धेमध्ये सहभागी होऊन त्यामध्ये यश मिळवून महाविद्यालयाच्या नावलौकिकात भर टाकली. यामध्ये सातारा झोनल अॅथलेटिक्स स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या बी.कॉम भाग २ च्या सुरज पवार याने गोळा फेक या क्रिडा प्रकारात द्वितीय क्रमांक मिळवला. त्याची इंटर झोनल अॅथलेटिक्स स्पर्धेसाठी निवड झाली.

कोल्हापूर येथे झालेल्या इंटरझोनल पॉवर लिफ्टिंग स्पर्धेत महाविद्यालयाचे चार विद्यार्थी सहभागी झाले. त्यामध्ये ९४ किलो वजन गटात बी.कॉम भाग ३ या वर्गातील पंकज माने याने प्रथम क्रमांक मिळवला. तर ७४ किलो वजन गटात बी.कॉम भाग ३ या वर्गातील सलीम डांगे याने द्वितीय क्रमांक मिळवला. तर ५७ किलो वजन गटात बी.ए. भाग १ या वर्गातील अनिकेत सुतार याने तृतीय क्रमांक मिळवला. राज्यस्तरीय पॉवर लिफ्टिंग स्पर्धेत ९४ किलो वजन गटात पंकज माने याने सुवर्णपदक मिळवले व त्याची जम्मू काश्मिर येथे होणाऱ्या राष्ट्रीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. या स्पर्धेतही त्याने उत्कृष्ट कामगिरी केली.

सांगली येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत इंटर झोनल बॉक्सींग स्पर्धेत बी.ए.भाग १ या वर्गातील कु.प्रेमा देशमुख हिने ५२ ते ५४ किलो वजनी गटात प्रथम क्रमांक मिळवला व तिची जालंधर पंजाब येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

स्पर्धेसाठी निवड झाली आहे. बी.ए.भाग १ मधील कु.पुजा शेलार हिने शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत इंटर झोनल बॉक्सिंग स्पर्धेत ५४ ते ५७ किलो वजन गटात द्वितीय क्रमांक मिळवला. महाविद्यालयासाठी आणखी अभिमानाची गोष्ट म्हणजे या विद्यार्थ्यांनीची महाराष्ट्र पोलीस जि.ठाणे येथे महिला पोलीस म्हणून निवड झाली आहे.

बी.कॉम. भाग २ मधील ऋतुराज कुलकर्णी याची साखरवाडी येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय मल्लखांब स्पर्धेतून वर्धा येथे होणाऱ्या राज्यस्तरीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. या स्पर्धेत त्याने तृतीय क्रमांक मिळवला.

या विविध क्रीडा स्पर्धांतील नैपुण्यासोबतच महाविद्यालयाच्या जिमखाना विभागामार्फत विविध उपक्रमांचे आयोजन केले गेले.

२९ ऑगस्ट २०१४ रोजी महाविद्यालयात क्रीडा दिन साजरा करण्यात आला. क्रीडा दिनानिमित्त मेजर ध्यानचंद यांच्या प्रतिमेचे पुजन करण्यात आले व प्राचार्यांच्या हस्ते विद्यार्थ्यांना खाऊ वाटप करण्यात आला.

४ ऑक्टोबर २०१४ रोजी शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत सातारा क्रीडा परिषदेद्वारा सातारा विभागीय महिला व्हॉलीबॉल स्पर्धेचे आयोजन करण्याची संधी महाविद्यालयास मिळाली. या स्पर्धेमध्ये सातारा जिल्ह्यातील १५ महाविद्यालयांच्या संघांनी सहभाग घेतला. सदर स्पर्धा सर्वांच्या सहकार्याने यशस्वी पार पाडली.

२६ नोव्हेंबर २०१४ रोजी शहिद तुकाराम आंबळे यांच्या स्मरणार्थ मेढा ते केडंबे भव्य सायकल

रॅलीचे आयोजन केले होते. केडंबे गावात महाविद्यालयाच्या सायकल रॅलीचे जोरदार स्वागत करण्यात आले. ५० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी या सायकल रॅलीत उत्स्फूर्त सहभागी झाले.

१५ डिसेंबर २०१४ रोजी जिमखाना विभागामार्फत मकरंदगड ता.महाबळेश्वर येथे ट्रेकींगचे आयोजन करण्यात आले. या ट्रेकींगसाठी १२ विद्यार्थी व १२ विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला.

जानेवारी महिन्यामध्ये महाविद्यालयात वार्षिक क्रिडा सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये १० मी., २०० मी., ३००० मी., ५००० मी. धावणे, लांब उडी, गोळाफेक, थाळीफेक इ. वैयक्तिक तर कबड्डी, व्हॉलीबॉल, खो-खो या सांघीक क्रीडास्पर्धा घेण्यात आल्या. त्यात महाविद्यालयातील विद्यार्थी-विद्यार्थिनींनी उत्सफूर्तपणे सहभाग घेतला.

या सर्व उपक्रमांमध्ये आमचे दैवत आदरणीय आमदार साहेब आणि वहिनीसाहेब, महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा.डॉ.वाघमोडे सर तसेच आमचे मार्गदर्शक मा.डॉ.घाटगे सर यांचे प्रेरक मार्गदर्शन मिळाले. त्याबद्दल मी त्यांचे मनःपूर्वक आभार मानतो.

यासोबतच सर्व प्राध्यापक वर्ग, कार्यालयीन कर्मचारी वर्ग आणि माझे विद्यार्थी-विद्यार्थिनी यांचेही त्यांची केलेल्या सहकार्याबद्दल मी आभार मानतो.

प्रा.प्रमोद चव्हाण
जिमखाना विभाग प्रमुख

ग्रंथालय व माहिती केंद्र

“ग्रंथालय हे संचित आहे विचार विश्वाचे
शब्दांची रत्ने भरुनी राहिले भांडार शारदेचे”

सध्याच्या ज्ञानाधिष्ठीत समाजात ग्रंथालय हे “Knowledge Resource Centre” ची भूमिका बजावत आहे. ग्रंथालय हे महाविद्यालयाच्या प्रगतीचा आत्मा म्हटले आहे.

आमच्या महाविद्यालयात एकूण ग्रंथसंख्या ५७८३ पेक्षा जास्त आहे. तसेच एकूण ३७ नियतकालिके, जर्नल्स घेतले जात आहेत. तसेच एकूण १० वर्तमानपत्रे घेतली जातात. तसेच नॉनबुक मटेरिअल व ग्रेलिटरचर चा अंतर्भाव केला जात आहे.

चालू शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना ग्रंथालयातील ग्रंथसंग्रह, संदर्भग्रंथ व इतर साहित्याची माहिती करून देण्यात आली. तसेच ग्रंथालयाचा नेमका उपयोग कसा करायचा याची माहिती देण्यात आली.

१२ ऑगस्ट २०१४ रोजी ग्रंथपाल दिनानिमित्त लिड कॉलेज अंतर्गत “Library Orientation and Information Literacy Programme” घेण्यात आला. प्रमुख पाहुणे प्रा. पाटील एल. ए. ग्रंथपाल कला व वाणिज्य महाविद्यालय सातारा यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. ग्रंथपाल पाटील यांनी ग्रंथालयाचा परिणामकारक वापर करून करीअर करताना त्याचा कसा उपयोग करावा याची माहिती देण्यात आली.

ग्रंथालयाकडून अनेक गुणवत्तापूरक सेवा वाचकांना पुरविल्या जातात. वाचकांना देवघेव सेवा, संदर्भसेवा, रेफरल सेवा CAS, SDI सेवा, तसेच प्रतिलिपी सेवा तसेच abstracting सेवा व translation सेवा आणि कात्रण सेवा दिल्या जातात. तसेच online सेवा alert सेवा तसेच what's App सेवा व Social Networking चा वापर करून उत्तम तत्पर सेवा दिल्या जातात.

स्पर्धा परीक्षांचा अभ्यास करणाऱ्यांना Carrier Information Service दिली जाते आणि विद्यार्थ्यांना यशस्वी होण्यासाठी मार्गदर्शन केले जाते. तसेच ग्रंथालयाचा गुणवत्तापूरक वापर होण्यासाठी व विद्यार्थ्यांना वाचनसवयी प्रेरणा व विकास होण्यासाठी Library Best User's Award दिले जातात. २०१४-१५ या वर्षीचा ग्रंथालय Award श्वेता चंद्रकांत माजगांवकर B.com. II व गणेश परबती मर्देकर B.A.I यांना मिळाला.

महाविद्यालयाचे ग्रंथालय हे माहितीची निर्मिती, संकलन, संग्रहण, संप्रेषण आणि प्रतिप्राप्ती करण्यासाठी महत्वाची भूमिका पार पाडत आहे. ग्रंथालयातील सेवक सेवाभावी वृत्तीने वाचकांना सेवा देत असतात. वाचकांचे समाधान हा केंद्रबिंदू ठेवून ग्रंथालय कार्यरत आहे. महाविद्यालयातील ग्रंथपाल हे संशोधन करीत असून त्यांनी राष्ट्रीय व

आंतरराष्ट्रीय पातळीवर संशोधन पेपर present केले आहेत.

ग्रंथालय समृद्ध करण्याच्या दृष्टीने ग्रंथालय समिती अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. एम. बी. वाघमोडे, मा. सचिव प्रा. एस. आर. नगरकर व समिती सदस्य प्राध्यापक डॉ. प्रमोद घाटगे, प्रा. संग्राम शिंदे, प्रा. अमेय देसाई, प्रा. संग्राम नलवडे, प्रा. डॉ. उदय पवार व प्रा. केमदारने यांचे मोलाचे सहकार्य मिळाले.

तसेच संस्थेचे अध्यक्ष मा. शशिकांत शिंदे व सचिव मा. सौ. वैशाली शिंदे व पदाधिकाऱ्यांचे सतत सहकार्य व मार्गदर्शन मिळते.

ग्रंथपाल

प्रा. श्री. नगरकर एस. आर.

nagarkarsr@gmail.com

राष्ट्रीय सेवा योजना

नियमित कार्यक्रम अहवाल २०१४ - १५

सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत पुढील नियमित कार्यक्रमांची अंमलबजावणी करण्यात आली.

- १) सामाजिक न्याय दिन :- या शैक्षणिक वर्षात राजश्री शाहू महाराज जयंती निमित्त सामाजिक न्यायदिन आयोजित करण्यात आला.
- २) जागतिक युवा दिन :- या शैक्षणिक वर्षात दि. १२ ऑगस्ट २०१४ रोजी जागतिक युवा दिन आयोजित करण्यात आला. यावेळी बेल एअर हॉस्पिटल पाचगणी येथील श्री. संदिप बाबर यांनी स्वयंसेवकांना मार्गदर्शन केले. यावेळी विद्यार्थ्यांनी विविध विषयांवर तयार केलेल्या पोस्टरचे प्रदर्शन केले.
- ३) कॉलेज परिसर स्वच्छता :- दि. १४ ऑगस्ट २०१४ रोजी महाविद्यालय परिसरात स्वच्छता करण्यात आली.
- ४) स्वातंत्र्य दिन :- दि. १५ ऑगस्ट २०१४ रोजी महाविद्यालयात स्वातंत्र्य दिन साजरा करण्यात आला.
- ५) शिक्षक दिन :- या दिवशी प्रा. आनंद साठे यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. स्वयंसेवकांनी या प्रसंगी प्राध्यापकांचा श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देवून सत्कार केला.
- ६) राष्ट्रीय सेवा योजना दिन :- दि. २४ सप्टेंबर रोजी प्रा. डॉ. राजेंद्र देशमुख यांनी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे महत्व आपल्या व्याख्यानातून स्वयंसेवकांना पटवून दिले.

- ७) गणेश उत्सव :- या काळात रांगोळी स्पर्धा, निबंध स्पर्धा, संगीत खुर्ची स्पर्धा आदि उपक्रम राबविण्यात आले.
- ८) महात्मा गांधी जयंती :- कार्यक्रम अधिकारी श्री. विजय गुजर यांनी स्वयंसेवकांना मार्गदर्शन केले.
- ९) स्वच्छ भारत अभियान :- दि. १८ नोव्हेंबर २०१४ आगलावेवाडी येथे स्वच्छ भारत अभियान राबविण्यात आले. या अभियानांतर्गत शाळा परिसर स्वच्छता व अंतर्गत स्वच्छता करण्यात आली.
- १०) स्वच्छ भारत अभियान :- दि. २१ नोव्हेंबर २०१४ जवळवाडी येथे स्वच्छ भारत अभियान राबविण्यात आले. या अभियानांतर्गत शाळा परिसर स्वच्छता व अंतर्गत स्वच्छता करण्यात आली.
- ११) सायकल रॅली :- दि. २६/११/२०१४ रोजी शहिद तुकाराम ऑबळे यांचे स्मृती प्रित्यर्थ मेढा-केडंबे-मेढा सायकल रॅलीचे आयोजन करण्यात आले.
- १२) एड्स दिन :- दि. १/१२/२०१४ रोजी स्त्री पुरुष समानता व एड्स जनजागृती या विषयावर श्री. शशिकांत भिसे यांनी स्वयंसेवकांना मार्गदर्शन केले.
- १३) कॉलेज परिसर स्वच्छता :- दि. २५ जानेवारी २०१५ रोजी महाविद्यालय परिसरात स्वच्छता करण्यात आली.
- १४) प्रजासत्ताक दिन :- दि. २६ जानेवारी २०१५ रोजी एन.एस.एस. मार्फत महाविद्यालयात प्रजासत्ताकदिन साजरा करण्यात आला.
- १५) रस्ते सुरक्षा अभियान :- दि. ९ फेब्रुवारी २०१५ रोजी श्री. मधुकर शेंबडे यांनी रस्ते सुरक्षा या विषयावर स्वयंसेवकांना मार्गदर्शन केले.
- १६) हिमोग्लोबीन तपासणी शिबीर :- दि. २४ फेब्रुवारी २०१५ रोजी बेल एअर हॉस्पिटल पाचगणी यांच्या मार्फत महाविद्यालयामध्ये लैंगिक छळ समिती व रा.से.यो. मार्फत हिमोग्लोबीन तपासणी शिबीराचे आयोजन करण्यात आले.
- १७) पारंपारिक दिन :- राष्ट्रीय सेवा योजना व सांस्कृतिक विभाग यांनी एकत्रितपणे दि. २५ फेब्रुवारी २०१५ रोजी पारंपारिक दिन साजरा केला.

सांस्कृतिक विभाग

महाविद्यालयातील सांस्कृतिक विभागाच्या वतीने दि.९/१०/१४ रोजी दहिवडी येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवात पथनाट्य, एकांकिका, लघुनाटिका, समुहगायन, सुगमगायन व मुकनाट्य स्पर्धेत भाग घेतला. दि. ६ फेब्रुवारी २०१५ रोजी विविध गुणदर्शनाचा कार्यक्रम आयोजित केला. त्यात विद्यार्थी कलाकारांनी समुहनृत्य, वैयक्तिक नृत्य व गायन केले.

❖ विशेष श्रमसंस्कार शिबीर ❖

सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षातील विशेष श्रमसंस्कार शिबीर मौजे मेढा ता.जावली या ठिकाणी दि. ६/१/१५ ते दि. १२/१/१५ या कालावधीत संपन्न झाले. या शिबीराचे उद्घाटन जिल्हापरिषद शिक्षण व अर्थ समितीचे सभापती मा.श्री.अमितदादा कदम यांच्या हस्ते झाले. या शिबीरामध्ये ग्रामस्वच्छता, गटारस्वच्छता, शोषखड्डे, खोदकाम, रस्ते स्वच्छता व उपद्रवी वृक्षांची तोड, हळदी-कुंकू समारंभ, महिला मेळावा, सांस्कृतिक कार्यक्रम तसेच विविध प्रबोधनात्मक व्याख्यान्यांचे आयोजन करण्यात आले.

या श्रमसंस्कार शिबिराचा समारोप समारंभ १२ जानेवारी रोजी पार पडला. या कार्यक्रमासाठी मा.श्रीमंत छत्रपती शिवेंद्रसिंहराजे भोसले प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्थेचे अध्यक्ष मा.आमदार श्री.शशिकांत शिंदेसाहेब होते. यावेळी संस्थेच्या सचिव सौ.वैशाली शिंदे, संस्थेचे विश्वस्त श्री.राहुलभाई जगताप, श्री.अशोकराव नवले हे उपस्थित होते.

**प्रा.शंकर गेजगे
कार्यक्रम अधिकारी
रा.से.यो.**

परीक्षा विभाग अहवाल

या शैक्षणिक वर्षात परीक्षा विभागाच्या एकूण दोन सभा घेण्यात आल्या. या सभांमध्ये संपूर्ण वर्षाच्या सेमिस्टर परीक्षांचे नियोजन करण्यात आले. शैक्षणिक वर्षाच्या पहिल्या सत्रात बी.ए.,

बी.कॉम.,बी.एस्सी. भाग एक या वर्गाची शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा महाविद्यालयांतर्गत विद्यापीठ नियमानुसार घेण्यात आल्या. ५० गुणांच्या सत्रपरिक्षांचे मूल्यमापन महाविद्यालयांतर्गत करण्यात आले. त्यांचे गुणपत्रक विद्यापीठाकडे पाठविण्यात आले.

बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. भाग २ या वर्गासाठी सेमिस्टर ३, ५० गुणांची विद्यापीठ नियमानुसार राबविण्यात आली. बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. भाग ३ या वर्गासाठी १० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षेसाठी सेमिनार घेण्यात आले. तर ४० गुणांची विद्यापीठ नियमानुसार परीक्षा घेण्यात आली. द्वितीय सत्रामध्ये बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. भाग १, २, ३ या वर्गासाठी अशाच प्रकारचे आयोजन करण्यात आले होते. बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. भाग ३ वर्गासाठी सेमिस्टर ६ साठी १० गुणांची अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षेसाठी ग्रुप प्रोजेक्ट घेण्यात आले.

सदर परीक्षा विभागामध्ये विभागप्रमुख म्हणून प्रा.संजय भोसले, सदस्य प्रा.संजय धोंडे, प्रा.संग्रामसिंह नलवडे, प्रा.डॉ. पवार यु. डी., प्रा.प्रमोद चव्हाण, श्री.प्रविण देशमुख यांनी परीक्षा विभागाचे कामकाज पाहिले. सेवक प्रशांत परिहार व हिरामण शिंदे यांनी उत्कृष्ट सहकार्य केले.

**प्रा.संजय भोसले
परीक्षा विभागप्रमुख**

स्पर्धा परीक्षा केंद्र अहवाल

शैक्षणिक विकासाबरोबर विद्यार्थ्यांचा करीअर ला दिशा देण्यासाठी "Knowledge is Power" या ध्येयाने स्पर्धा परीक्षा केंद्र कार्य करीत आहे. स्पर्धा परीक्षा केंद्र शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ मध्ये विविध उपक्रम राबविण्यात आले.

मार्गदर्शनपर व्याख्यानपर -

महाविद्यालयातील स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्राकडून महाविद्यालयातील प्राध्यापकांचे MPSC च्या Syllabus नुसार, विषयानुसार Time-Table बनविण्यात आले. तसेच दररोज एक तासाचे मार्गदर्शनपर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले.

स्पर्धा परीक्षा पुस्तकांची उपलब्धता -

स्पर्धा परीक्षा केंद्रामार्फत ग्रंथालयात पुस्तके उपलब्ध करून दिले जातात. तसेच स्पर्धा परीक्षा नियतकालिके व नोकरी संदर्भ, Employment New's सारखे वाचनसाहित्य विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून दिले आहे.

स्पर्धा परीक्षा वर्कशॉप -

स्पर्धा परीक्षा केंद्र व इंदिरा गांधी स्पर्धा परीक्षा केंद्र यांच्या वतीने स्पर्धा परीक्षा कार्यशाळा दि.१३ जानेवारी २०१५ ला भरविण्यात आली. प्रा. कोरे सर व डॉ. गणेश पाठक यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. तसेच स्पर्धा परीक्षांचा अभ्यास करताना येणाऱ्या आडचणी, website चा वापर करून करावयाची तयारी तसेच प्रत्यक्ष परीक्षा या

विषयी मार्गदर्शन करण्यात आले.

अभ्यासगट - विद्यार्थ्यांना अभ्यासाची सवय लागावी त्यासाठी अभ्यासगट तयार करण्यात आले. तसेच MPSC व इतर कात्रणे काढण्यासाठी व त्यातून नोट्स कसे काढायचे याबाबत मार्गदर्शन केले जाते.

MPSC अलर्ट सेवा -

ग्रंथालयाकडून MPSC च्या विद्यार्थ्यांचा What'App गट बनवून तसेच इंटरनेट व मोबाईलचा वापर करून विद्यार्थ्यांना alert services दिली जाते.

या विविध उपक्रमांना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एम. बी. वाघमोडे, उपप्राचार्य डॉ. प्रमोद घाटगे यांचे मार्गदर्शन लाभले. स्पर्धा परीक्षा केंद्र सदस्य प्रा.सौ. गायत्री जाधव, प्रा.अमेय देसाई व इतर सर्व प्राध्यापक वृदांचे सहकार्याने सर्व उपक्रम यशस्वीरित्या पार पाडले गेले. तसेच संस्थापक अध्यक्ष मा.श्री.शशिकांत शिंदे साहेब व सचिव मा.सौ.वैशाली शिंदे व पदाधिकारी यांचे सतत सहकार्य व मार्गदर्शन मिळते.

प्रा.सुधीर नगरकर

विभागप्रमुख

समन्वयक, स्पर्धा परीक्षा केंद्र

इतिहास विभाग

या शैक्षणिक वर्षात इतिहास विभागामार्फत विविध उपक्रम राबविणेत आले. वर्षाच्या सुरुवातीला इतिहास मंडळाचे उद्घाटन करण्यात आले. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.

एम.बी.वाघमोडे यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

या शैक्षणिक वर्षात राजश्री छ. शाहू महाराज जयंती, सावित्रीबाई जयंती, छ.शिवाजी महाराज जयंती आदि उपक्रम राबविण्यात आले.

या शैक्षणिक वर्षात विद्यार्थ्यांच्या विकासासाठी सेमिनार, चर्चासत्र, गटचर्चा, शोधनिबंध, लेखन आदि उपक्रम राबविणेत आले. तसेच महाविद्यालयातील इतिहास विषयांच्या विद्यार्थ्यांची रायगड या किल्ल्यावर इतिहास विभागामार्फत सहलीचे आयोजन करण्यात आले. या सहलीत मुली व मुले सहभागी झाले होते. छ. शिवाजी महाराजांची राजधानी म्हणून या किल्ल्यावरील ठिकाणी भेटी देवून त्याचे महत्व विद्यार्थ्यांना पटवून दिले. तसेच या ऐतिहासिक ठिकाणांचे संरक्षण होणे गरजेचे आहे. या बाबत या सहलीत चर्चा करण्यात आली.

प्रा. शंकर नामदेव गेजगे
इतिहास विभाग प्रमुख

अग्रणी महाविद्यालय योजना २०१४-१५

- १) Library Orientation & Information Literacy Programme
कार्यशाळा दि.१२ ऑगस्ट २०१४
- २) बँकींग क्षेत्रातील रोजगार संधी - कार्यशाळा
दि.२८ ऑगस्ट २०१४
- ३) Carrier Opportunity in Management
कार्यशाळा दि.२७ डिसेंबर २०१४
- ४) Workshop on Carrier Guidance & Competitive Exam. दि.१४ जानेवारी
२०१५

- ५) हिमोग्लोबिन तपासणी शिबीर दि.२३ फेब्रुवारी
२०१५
- ६) निसर्गोपचार पध्दती व्याख्यान दि.१२ मार्च
२०१५

प्रा. संजय धोंडे
विभाग प्रमुख

राज्यशास्त्र विभाग

महाविद्यालयाच्या राज्यशास्त्र विभागामार्फत शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ मध्ये विविध उपक्रम राबविले गेले.

चाचण्या :- बी.ए भाग १ च्या विद्यार्थ्यांच्या अभ्यासास चालना मिळण्यासाठी तसेच त्यांच्या प्रश्नपत्रिका सोडविण्याचा सराव होण्यासाठी प्रत्येक प्रकरणावर चाचण्या घेण्यात आल्या.

राज्यशास्त्र अभ्यासमंडळ :- राज्यशास्त्र विभागामार्फत राज्यशास्त्र अभ्यासमंडळ स्थापन करण्यात आले. या अभ्यासमंडळाचे उद्घाटन दि. १६ ऑगस्ट २०१४ रोजी मा.प्राचार्य एम.बी. वाघमोडे यांच्या हस्ते करण्यात आले.

विधीसाक्षरता कार्यक्रम :- राज्यशास्त्र विभागामार्फत विद्यार्थ्यांमध्ये कायद्याविषयी अधिक जाणीव जागृती करण्याच्या हेतूने विधी साक्षरता कार्यक्रमाचे आयोजन केले गेले. या कार्यक्रमासाठी मा.एस. जी. कोरे न्यायदंडाधिकारी प्रथम वर्ग मेढा, मा.सौ. ए. एस. निंबाळकर सरकारी वकील मेढा यांचे मार्गदर्शन लाभले.

संविधान दिन :- राज्यशास्त्र विभागामार्फत दरवर्षीप्रमाणे याहीवर्षी महाविद्यालयात संविधान दिन साजरा करण्यात आला. या प्रसंगी जावली

तालुक्याचे तहसिलदार मा. रणजीत देसाई प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. त्यांची राज्यघटनेतील मूलभूत हक्क याविषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. याप्रसंगी राज्यघटनेच्या सरनाम्याचेही वाचन करण्यात आले.

सेमिनार :- विद्यार्थ्यांमध्ये सभाधीटपणा येण्याच्या हेतून बी.ए. भाग २ च्या विद्यार्थ्यांसाठी महाराष्ट्र सामाजिक चळवळी या विषयावर सेमिनारचे आयोजन केले. यास विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला.

चित्रपट प्रदर्शन :- राज्यशास्त्र विभागातील सर्व विद्यार्थ्यांसाठी विभागामार्फत डॉ. प्रकाश बाबा आमटे या चित्रपटाचे आयोजन केले गेले. या उपक्रमास विद्यार्थ्यांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळाला.

मोडी लिपी प्रशिक्षण वर्ग :- राज्यशास्त्र विभागामार्फत महाविद्यालयातील इच्छुक विद्यार्थ्यांसाठी मोडी लिपी प्रशिक्षण वर्गाचे आयोजन केले गेले. या वर्गासाठी १० विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला व वर्ग यशस्वीरित्या प्रवेश घेतला व वर्ग यशस्वीरित्या पूर्ण केला.

राज्यशास्त्र विभागाच्या या सर्व कार्यक्रमांमध्ये उपक्रमांना महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा.डॉ. एम. बी. वाघमोडे तसेच प्रा.डॉ. प्रमोद घाटगे यांचे मार्गदर्शन लाभले.

**प्रा.सौ. गायत्री जाधव
विभागप्रमुख**

हिन्दी विभाग

वार्षिक अहवाल २०१४-१५

सन २०१४-१५ के इस शैक्षणिक वर्ष में हिन्दी विभाग कर ओर से दि. १५ अगस्त २०१४ को स्वतंत्रता दिवस समारोह के उपलक्ष्य मे हरियाली भितीपत्रिका का उद्घाटन जयवंत प्रतिष्ठान के सचिव सौ. वैशाली शिंदे के कर कमलों से किया गया ।

१४ सितम्बर २०१४ हिन्दी दिवस के शुभ अवसर पर अतिथी के रूप मे शिवाजी विश्वविद्यालय कोल्हापूर हिन्दी अध्ययन मंडल के सदस्य डॉ. जी. एस. भोसले उपस्थित रहे । इस समारोह की अध्यक्षता महाविद्यालय के प्रधानाचार्य डॉ. एम. बी. वाघमोडेजी ने की, प्रास्ताविक हिन्दी विभागाध्यक्ष प्रा.संग्राम शिंदेजी ने किया । इस वक्त महाविद्यालय के छात्रो ने अपना मंतव्य अभिव्यक्त किया । समारोह के अंत में आभार प्रदर्शन हिन्दी विभाग सहायक अभिव्याख्याता प्रा. राजेंद्र ननावरेजी के किया ।

हिन्दी दिवस समारोह के सुअवसर पर निम्न प्रतियोगिताओं का आयोजन हिन्दी विभाग की ओर से किया गया ।

इसी तरह वर्ष २०१४-१५ मे विशेष कार्यक्रमों का आयोजन हिन्दी विभाग की ओर से किया गया ।

**प्रा.संग्राम शिंदे
हिन्दी विभागाध्यक्ष**

युवक कल्याण कक्ष

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ मध्ये या कक्षामध्ये Tally, D.T.P., C.C.I.T., Web Designing & Retail Trainee Associate यासारखे विविध कोर्सेस राबविण्या आले. याकरिता या शैक्षणिक वर्षात २३९ विद्यार्थ्यांनी नोंदणी केली. तसेच या कक्षांतर्गत पुढील शैक्षणिक वर्षाकरिता NSDC अंतर्गत Driving, Emrodary, Typing तसेच विविध कौशल्य विकास कोर्सेस राबविण्यात येणार आहेत.

प्रा. विनोद पवार

समन्वयक

Department of Commerce

Department of commerce organized various programs and activities for the students in academic year 2014-15.

- ◆ On 5th September 2014 department organised a visit to IDBI bank in medha for B.Com II students. 20 students of some class participated in this activity. Information of daily banking transactions and bank operations were give by maneger & their staff of the students.
- ◆ On 19th September 2014 department of commerce organized a guest lecture of Dr.V. K. Sawant on "Soft skills development for students."

He has explained various soft skills essentials for future professionl life.

- ◆ On 27th December 2015 department organised a guest lecture of Dr. Sarang Bhola on "employments in management" under lead college scheme. He guided students in simple & lucid language with practical examples.
- ◆ On 28th January 2015 Mr. Gosavi, the director of Gaurishankar Institute of management, satara, delivered a lecture on "career opportunities in com merce". He gives detailed information about various career opportunities available for commerce students.

- ◆ On 13th February 2015 department organized 'commerce day'. With the help of LCD projector, 'udojak ghadavatana' a audio-video speech of well-known enterpreneur D. S. Kulkarni was arranged for students. Various activites such as funny games, concept of commerce, role play were organized for students.

The whole programe was successfully planned & organised by

**Students of
B. Com II class.**

ज्युनिअर विभाग अहवाल

सन २०१४-१५ या चालू शैक्षणिक वर्षात ज्युनिअर विभागामध्ये विद्यार्थी व विद्यार्थिनींच्या संख्येमध्ये मोठी वाढ झाली आहे. चालू वर्षी इयत्ता ११ वी आर्टस्, कॉर्म्स व सायन्स मध्ये ३५० विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. इयत्ता १२ वी आर्टस्, कॉर्म्स व सायन्स सह ज्युनिअर कॉलेजमधील एकूण विद्यार्थी संख्या ५६० पर्यंत पोहोचली. सन २००९-१० या वर्षापासून एच.एस.सी. बोर्ड परिक्षेस मा.आमदार शशिकांत शिंदे साहेब यांच्या प्रयत्नाने मान्यता मिळाली. त्यामुळे ग्रामीण भागातील विद्यार्थी परिक्षेपासून वंचित राहत नाहीत. एच.एस.सी. बोर्ड परीक्षेत सुरुवातीपासूनच विशेष प्राविण्यासह कॉलेजचा एकूण निकाल उच्चांकी राहिला आहे.

क्रिडा विभागामध्ये चालू वर्षी विद्यार्थ्यांनी विविध स्पर्धेत भाग घेवून विभागीय स्तरापर्यंत मजल मारली. या सर्व विद्यार्थ्यांना शारिरीक शिक्षण प्रा. सचिन खंडझोडे सर, प्रा. प्रमोद चव्हाण सर यांनी मार्गदर्शन केले.

चालू वर्षी वक्तृत्व स्पर्धेमध्ये जिल्हास्तरावर निवड झाली. या विद्यार्थ्यांस प्रा. संतोष कदम सर यांनी मार्गदर्शन केले.

चालू वर्षी सांस्कृतिक विभागातर्फे वेगवेगळ्या कार्यक्रमाचे आयोजन केले. शिक्षक दिन, युवक दिन, पारंपारिक दिन, एडस् दिन, निरोप समारंभ इ. कार्यक्रम विद्यार्थी सहभागातून पार पाडले. या सर्व

विद्यार्थ्यांना प्रा.एस.टी.जुनघरे, प्रा.एस.एन.पाटील, प्रा.एस.के.कदम, प्रा.एस.बी.निकम, प्रा.एस.एस.मुल्ला, प्रा.व्हा.वाय. शिंदे, प्रा.एस.डी.माळेकर, प्रा.एन.एस.दरेकर, प्रा.के.बी.महांगडे, प्रा.आर.एस.खंदारे, प्रा.एस.बी.खंडझोडे, प्रा.एस.टी.शिंदे, प्रा.पी.बी.जवळ इत्यादींनी मार्गदर्शन केले.

प्रा.सचिन जुनघरे
विभागप्रमुख

Department of Economics

Sr. No.	Activity Undertaken	Date	Chief Guest/Place
1	Lecture on "Carrier Opportunity in Banking Sector"	28 Aug. 2014	Dr. Vijay Kumbhar
2	Visit to Bank	5 Sept. 2014	IDBI Medha
3	Study Tour	10 Dec. 2014	Kokan Darshan
4	Industrial Visit	15 Jan. 2015	MIDC Satara
5	Discussion on Railway Budget	27 Feb. 2015	With Students

Prof. Dr. Promod Ghatage
HOD
Department of Economics

श्रीमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा. ता.जावली, जि.शाताश

Dr. M. B. Waghmode (Department Of Economics)

24th July 2014	Pra. Sambhajirao Kadam Mahavidhyalay Deur.	Expert Lecture :- On open Economic Policy & Challenges to India.
9th August 2014	Shivraj Mahavidhyalay Sahitya, Vanijya And D.S.Kadam Science Mahavidhyalay Gadhingalaj.	Delivered Expert Lecture :- On B.A. Part II Economics Paper No.IV & VI
20th Sept. 2014	Niramay Senior Citizens Associations Gendamal Shahupuri, Satara	Examiner :- on Speech competition
20th Oct. 2014	Shrimati Mathubai Garware Kanya Mahavidhyalay Sangli	President of VC Expert Committee - On BBA, BCA, BA Part I, II, III New Division in college
16th Nov. 2014	Maharashtra State Fedretion of College Principals Association of Non-Government Colleges	Selected as Treasur Member
Dec. 2014	Arts And Commerce College, Kasegaon, Sangli	Persident of VC Expert committee- On BCA part I, II, III New Division in college
Dec. 2014	D.P Bhosale College, Koregaon Y.C. College Karad	As a President New, Division, Affiliation Committee
10th March 2015		VC Nominee - Principle selection committee member

Dr. Pramod Ghatage

Sr. No.	Title of Research Paper	Organizer/ Publisher	Title of Conference	Level	Date
1	-----	S.R.G. College of Engineering Kanayiruppu, Kolenchery (Kerala)	Trends & Challenges in Indian Business Management	International	7 & 8 Nov. 2014
2	Merits & Demerits of F.D.I. in India	Arts & Commerce College Pusegaon	The Impact of Foreign Direct Investment In Indian Retail Sector	National	12 & 13 Dec. 2014
3	-----	Arts & Commerce College satara	Rural Public Health Service in Maharashtra State	State	8 Jan 2015
4	Challenges Before Co-operative Movement	R.S.B. College Aundh	Challenges Before Co-operative Movement	National	9 Jan 2015
5	-----	Dr.Patangrao Kadam Mahavidyalaya Sangali	25 th Annual State Level Conference Shivaji Uni. Economics Association Kolhapur	State	10 & 11 Jan 2015
6	Agrarian Distress in India	Chh. Shivaji College Satara	Agrarian Distress in India	National	7 Feb. 2015
◆	Book Published - "Industrial Economics M.A. - I" Institute of Distance & Open Learning university of Mumbai.				
◆	Refresher Course Completed from Academic Staff College Punjab University Patiyala (8/09/2014 to 27/09/2014)				
◆	Ph.D. Awarded by Tilak Maharashtra Vidyalyth, Pune - Intitiled "Economics of Finance of Municipal Corporation in Satara District" (11 August 2014)				

Prof. Pramod Ramachandra Chavan
Director of Physical Education

Sr. No.	Title of Research Paper	Organizer/ Publisher	Title of Conference	Level	Date
1	-----	Yashwantrao Chavan College Karad	Changing Rules in Kho-Kho Game	University	7 Aug. 2014
2	Treatment of Heat Illness player	Yashwantrao Chavan Institute of Science Satara	Recent Trends in Physical Education and Sports	National	22 & 23 Aug. 2014
3	-----	c. Agase College of Physical Education Pune	First Pune International Marathon Symposium 2014	International	5 Dec. 2015
4	Comparative Analysis on Physical Fitness of Rural & Urban Sportsman	Arts & Commerce College Kasegaon	Challenges Before Rural Players in the Field of Sports & their Career	National	27& 28 Feb 2015
◆	Selection Committee Member of University Boxing (M & W) Team for the year 2014-15				
◆	Appointment as a Coach for All India Inter University Boxing (w) Championship 2014-15				
◆	“Colors Awarding” Awarded by Vice Chamcellor Shivaji University Kolhapur				

Prof. Shinde Sangram Yashwant

Sr. No.	Title	Publisher	Level	Year
१	दामोदर मोरे के काव्य में आंबेडकरवादी चेतना	लाल बहादुर शास्त्री कॉलेज सातारा	नॅशनल	२०१४
२	हिंदी कहानी में महिलाओं का योगदान	सावित्रीबाई फुले महिला कॉलेज सातारा	स्टेट	२०१४
३	२१ वी सदी के हिंदी नाटक साहित्य में व्यंग	दहीवडी कॉलेज दहीवडी	नॅशनल	२०१४
४	Computer Assisted language Learning	डी.जी. कॉलेज सातारा	नॅशनल	२०१५
५	Awariness programme for Non accredited colleges & Institutions Affiliated to shivaji University Kolhapur		उपस्थिती	२०१५
६	IQAC Workshop	प्रा. संभाजीराव कदम महाविद्यालय देऊर	उपस्थिती	२०१५
७	AQAR Workshop	छ. शिवाजी कॉलेज सातारा	उपस्थिती	२०१५

प्रा.गेजगे एस. एन.

- १) शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर एनएसएस. कार्यशालेत विद्यापीठात दि.३०/७/२०१४ रोजी उपस्थित.
- २) कला व वाणिज्य महाविद्यालय नागठाणे येथे दि.१३/५८/२०१४ रोजी झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर बी.ए.भाग २ या वर्गाच्या बदललेल्या अभ्यासक्रमाच्या कार्यशाळेस उपस्थित.
- ३) राजेंद्र महाविद्यालय खंडाळा येथे दि.९/१०/२०१४ रोजी झालेल्या राज्यस्तरीय एकदिवसीय कार्यशाळेत उपस्थित.
- ४) डॉ. एन. डी. पाटील महाविद्यालय मलकापूर येथे दि. १४ व १५ फेब्रुवारी २०१५ रोजी झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ इतिहास परिषदेस उपस्थित.
- ५) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे येथे १५५ वा ओरिएन्टेशन कोर्स दि.३१/१२/२०१४ ते ३०/१२/२०१४ अखेर पूर्ण केला.

Prof. Dhonde S. V.

Research papers published :-

- 1) Paper published in National Seminar on The Impact on Foreign Direct Investment Retail in India in title "Evaluation of FDI policy in India" dated 12 & 13 Dec. 2014 in Arts & Commerce College Pusegaon.
- 2) Paper presented on poverty measurement in India. On day seminar on "Poverty in India organized by Shree Shivaji Chh. College Kolhapur dated on 11 Oct. 2014.
- 3) Paper presented on Expenditure managment of village panchayat in Intranation/Conférance on Thread and Challanges of Indian Busi. management held by S.R.G. College of Emgineering Kanayiruppu, Kolenchery(Kerala) dated on 7 & 8 Nov. 2014.
- 4) Paper published on in national seminar on Challanges before co-operative dairy society in Maharashtra held by R.S.B. College Aundh dated 9 Jan. 2015
- 5) Paper presented & published in National Conference on Agrarian Distress in India dated 7/2/2015 held by Chh. Shivaji College Satara.

Prof. Mr. Vinod Pawar

Assistant Professor In Geography

- 1) Vol. 1, Issue 4, April-June Journal Current Science & Humanities - **Paper Published** - Distribution and Density of Population in Sangli District during 1981-2011 - International
- 2) Vol. 2, Issue 4, July-Sept. 2014 Journal Current Science & Humanities - **Paper Published** - Sangli District Population growth rate during 1981-2011 - International
- 3) Vol. 2, Issue 1, July-Sept. 2014 Journal Current Science & Humanities - **Paper Published** - Woman Empowerment and Agriculture in Indian - International
- 4) 29th-30th Sept- Jaysingpur College, Jaysingpur(M.S.) - **Paper Presented in International Conference-** Management Information System for Rural Development- National.
- 5) 7th & 8th November - Kolenchery, Kerala - **Paper Presented in International Conference** - Management Information System (MIS) of E-Governance in Jaoli-Tehsil - International
- 6) 5th to 7th December - Matoshri Bayabai Shripatrao Kadam Kanya Mahavidyalay, Kadegaon (Maharashtra Bhugolshatra parisad, Pune) - **Paper Published in National Conference (Natural Calamities and Its Management in India) (Proceeding)** - Impact of Monsoon on Kharif and Rabi Crops in India - National
- 7) Oct.-Dec., Vol-2 Issue-4 - Research front Impact Factor - 1.115 - **Paper Published** - Maharashtra Sugar Industry: Problems & Prospects- International
- 8) Vol.2, Issue 2, Oct.Dec. 2014 Journal Current Science & Humanities Impact Factor- 2.05- **Paper Published** - Sangli District : Literacy Rate During 1981-2011 - International
- 9) 23rd - 24th Dec. - Shri R.R. Patil Mahavidyalay, Savalaj(Tasgaon) - **Paper Presented** - Regional Disparity and Agriculture Development of Satara District - National
- 10) 7th Feb.- Chh. Shivaji College Satara - **Paper Presented & Published** - Influences of Monsoon on Major Kharif Crops in India (Research front) - National
- 11) 13th & 14 Feb. - Chh. Shivaji College Satara - **Paper Presented** - Influence of Regional Inequality on Agriculture Development in Satara District - National

प्रा.भोसले एस. एच.

- १) कला व वाणिज्य महाविद्यालय नागठाणे येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर बी.ए.भाग २ या वर्गाच्या बदललेल्या अभ्यासक्रमाच्या कार्यशाळेस उपस्थिती.
- २) राजेंद्र महाविद्यालय खंडाळा येथे दि. ९/१०/२०१४ रोजी झालेल्या राज्यस्तरीय एक दिवसीय कार्यशाळेत शिवकालीन किल्ले प्रशासन या विषयावर पेपर वाचन केला.
- ३) डॉ. एन. डी. पाटील महाविद्यालय मलकापूर येथे दि. १४ व १५ फेब्रुवारी २०१५ रोजी झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ इतिहास परिषदेत उपस्थित.
- ४) किसनवीर महाविद्यालय वाई येथे बी.ए. भाग २ व ३ सेमीस्टर ३ व ५ वर्गाच्या शिवाजी विद्यापीठ परिक्षांचे उत्तरपत्रिका मुल्यमापन करण्यास उपस्थित.

प्रा.गायत्री जाधव

- १) सातारा येथील यशवंतराव चव्हाण इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स येथे २२-२३ ऑगस्ट २०१४ रोजी "Recent trends in Physical Education and Sports" या विषयावर आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्रात "Sports and Health" या विषयावर पेपर प्रेझेंट तसेच प्रकाशित
- २) १२ - १३ डिसेंबर २०१४ या दिवशी शिवाजी विद्यापीठाच्या दिवंगत शारदाबाई गोविंदराव पवार अध्यासनामार्फत "Contribution of Eminent Women of Maharashtra (1857-1970)" या विषयावर आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग.
- ३) २५ मार्च रोजी सातारा येथील छत्रपती शिवाजी कॉलेज येथे महिला विकास मंच आणि इंग्रजी विभागामार्फत "Women Empowerment through Gender Equality" या विषयावर आयोजित चर्चासत्रात निबंधाचे वाचन व प्रकाशन

प्रा.ननावरे राजेंद्र ज्ञानदेव

- १) म. फुले के सामाजिक परिवर्तनवादी विचारों की दृष्टि से विश्लेषण - Research Paper International Journal - Research Front
- २) हिन्दी कहानी साहित्य में ममता कालिया का योगदान (निर्मोही कहानी संग्रह के विशेष संदर्भ में) - Research Paper International Journal - Research Front
- ३) हिन्दी कहानी साहित्य में मन्नु भंडारी का योगदान - State Level Conference - Research Paper - Present सावित्रीबाई फुले महिला महाविद्यालय सातारा
- ४) मिनलबेन मेहता महाविद्यालय पांचगणी - वर्कशॉप - Attend

Prof. Amey A. Desai
Dept. of Commerce

Sr. No.	Attended/Presented/Published	Organized by	Level
1	Attended One day workshop on “Revised syllabus of B.com II Corporate Accounting Sem. III & IV	Kakasaheb Chavan College, Talmavale and Shivaji University, Kolhapur organized. One day workshop on “ Revised syllabus of B.com II Corporate Accounting Sem. III & IV on Tuesday 05 August 2015	State/ University
2	Presented and Published paper entitled “ A Study of Challenges faced by Rural Women Entrepreneurs in Jawali Taluka ”	USG sponsored and Jaysingpur College, Jaysingpur organized Two Day National Conference on Business Entrepreneurship : Issues And Challenges on 30th & 31st Jan. 2015	National
3	Presented research paper entitled “ Widening Horizon in Arritourism in Maharashtra ”	Chhatrapati Shivaji College Satara organized One Day National Seminar on Agrarian Distress in India On 7th February 2015	National
4	Attended 11th Annual Conference on Sugar Industry	SUCOMATA, Kolhapur and S.B. Khade Mahavidalaya, Koparde organized 11th Annual Conference on Sugar Industry on 22 nd February 2015	State/ University
5	Presented research paper entitled “ A study of Direct Tax Code Bill and its Impact in India ”	USG sponsored and Arts & Commerce College, Ashta organized Two Day National Seminar on Implimentation of Direct Tax Code In India on 27th & 28th February 2015	National

Prof. Sangramsing V. Nalawade
Dept. of Commerce

Sr. No.	Attended/Presented/Published	Organized by	Level
1	Attended One day workshop on "Revised syllabus of B.com II Corporate Accounting Sem. III & IV	Kakasaheb Chavan College, Talmavale and Shivaji University, Kolhapur organized. One day workshop on " Revised syllabus of B.com II Corporate Accounting Sem. III & IV " on Tuesday 05 August 2015	State/ University
2	Presented and Published paper entitled " A Study of Challenges faced by Rural Women Entrepreneurs in Jawali Taluka "	USG sponsored and Jaysingpur College, Jaysingpur organized Two Day National Conference on Business Entrepreneurship : Issues And Challenges on 30th & 31st Jan. 2015	National
3	Presented research paper entitled " Widening Horizon in Arritourism in Maharashtra "	Chhatrapati Shivaji College Satara organized One Day National Seminar on Agrarian Distress in India On 7th February 2015	National
4	Attended 11th Annual Conference on Sugar Industry	SUCOMATA, Kolhapur and S.B. Khade Mahavidalaya, Koparde organized 11th Annual Conference on Sugar Industry on 22 nd February 2015	State/ University
5	Presented research paper entitled " A study of Direct Tax Code Bill and its Impact in India "	USG sponsored and Arts & Commerce College, Ashta organized Two Day National Seminar on Implimentation of Direct Tax Code In India on 27th & 28th February 2015	National

Prof. Sujit M. Kasabe
Dept. of Commerce

Sr. No.	Title of Research Paper	Organizer/ Publisher	Title of Conference	Level	Date
1	Climate changed & Sustained Development in India	D.B.F. Dayanand College of Arts & Commerce Solapur	Sustainable Development in India	National	19 & 20 Sept. 2014
2	-----	Prof. Sambhajirao Kadam Mahavidyalaya Deur.	Labour Problem in Maharashtra	State	19 & 20 Sept. 2014
3	Privatization in India	Journal of Current Science & Humanities	-----	International	23 Dec. 2014
4	Developing & Implementing Static HRM Plans	D.B.F. Dayanand College of Arts & Commerce Solapur	Human Resource (HR) at Modern Workshop	National	30 & 31 Dec. 2014
5	Development of Cooperative Banks in India	R.S.B. College Aundh	Challenges Before Co-operative Movement in India	National	9 Jan. 2015
6	-----	Dr. patangrao Kadam Mahavidyalaya Sangli	25th Annul State Level Conference Shivaji Uni. Economics Association Kolhapur	State	10 & 11 Jan. 2015
7	Agricultural Insurance in India	Chh. Shivaji College Satara	Agrarian Distress in India	National	7 Feb. 2015

Prof. Dnyandeo Salu Kale
Dept. of English

Sr. No.	Title with page Number	Journal	ISSN/ISBN No.	Whether Peer Reviewed/ Impact Factor	Whether Principal Author/ Corresponding Author/Guide (60% weightage)
1	Five Based of Social Power in Golding's Lord of the Files (Vol-3, No. 1, P-70-75)	New Literary Horizons	ISSN 2278-8255	Peer Reviewed	Principal (Single) Author
2	Intertext and Literary Interface (Vol. 4, Issue 5)	Golden Research Thoughts	ISSN 2230-7850	Impact Factor	Corresponding Author
3	Okonkwo : Power Analysis in Things Fall Apart (Vol-1, Issue-4, P.241-245)	Journal of Current & Science & Humanities	Print ISSN 2347-7784 e-ISSN: 2347-7792	Impact Factor 2.02	Principal (Single) Author
4	Women Empowerment and Agriculture in India (Vo.-2 Issue-1, P. 316-320)	Journal of Current & Science & Humanities	Print ISSN 2347-7784 e-ISSN: 2347-7792	Impact Factor 2.02	Corresponding Author
5	A Brief Review of Teaching English at the Primary Level in Maharashtra (Vol-2, Issue-1, p.331-338)	Journal of Current & Science & Humanities	Print ISSN 2347-7784 e-ISSN: 2347-7792	Impact Factor 2.02	Corresponding Author
6	No Grammer Approach : Use of Syntagnatic and Paradigmatic Chains fot Teaching English in ESl and EF1 Classrooms (Vol-3, Ossue-2, February 2015	Research Chrinicler	ISSN 2347-5021	Impact Factor 2.02	Principal (Single) Author

Books

Learn English without learning grammar, unicorn publications Pune 2014

Sr. No.	Title of the Paper Presented	Title of the conference/Seminar	Organized by	Level
1	The Garden of Eden and Maconda: A Perspective on Ideal Society in One Hundred Years of Solitude	Religion and Literature	Centre for International Studies, Osmania University, Hyderabad on 28-31 January 2015	International
2	Saussurean Linguistics in Language Teaching	Innovative Ways of Teaching Language & literature	Venutai Chavan College, Karad on 16 February 2015	National
3	Breaking the Wave: Rereading The Waste Land from an Indian Perspective	Re-defining	Chhatrapati Shivaji College, Satara on 11-13 March 2015	National

Research Projects

Sr. No.	Title	Agency	Period	Whether Co-PI	Grant Amount Mobilized (Rs.)
1	Problems and Prospects of Teaching English at the Primary Level in Satara District	University Grants Commission	Approved vide Letter No.F.23-1018/3 (WRO) dated 17/10/2014	No	2,65,000/-

* Submitted Ph. D. Thesis entitled **Archetypes of Auidordination and Resistance in the Select Novels in English** at Shivaji University, Kolhapur on 29 September 2014

Prof. Sudhir Ramdas Nagarkar **Librarian**

- 1) Presented a paper entitled **“Intellectual Organisation of Information for Effective Retrieval in International conference on Information Technology Yesterday, Today & Tomorrow”** held at **DESIDOC, DRDO Delhi** 19th-21st Feb. 2015
- 2) Presented a paper in one day national conference at **Jashibhai Mangankbhai Patel College of Commerce, Mumbai**. The conference theme was Reshaping Libraries: Trends and Issues. paper entitled **“Use of ICT for Library Activities and Services using TQM Technique”** dated 12th September 2014.
- 3) Presented a paper in two days national conference on **“Cloud Computing in Academic Libraries.”** Paper entitled **“Application of ICT in Academic Libraries”** at **Jaysingpur College, Jaysingpur** dated 26th-27th September 2014.
- 4) Invited as a Reporteur for the Technical Session in two days national conference on **“Cloud Computing in Academic Libraries”** at **Jaysingpur College, Jaysingpur** dated 26th-27th September 2014.
- 5) Presented paper in one day national conference on Presented paper in two days national conference on **“Qualitative Information Services in Academic Library”** at **Rajarshi Chatrapati Shahu College, Kolhapur** dated 17th - 18th November 2014.
- 6) Hohored as Chairperson for the Technical Session on Two day International conference on **“Qualitative Information Services in Academic Library”** at **Rajarshi Chatrapati Shahu College, Kolhapur** dated 17th - 18th November 2014.
- 7) Attended one day workshop on **“The Role of IQAC in College Development”** at **Prof.Sambhajirao Kadam College Deur Dist.Satara** dated 11th December 2014
- 8) Invited as a Resource person for One Day workshop on **“Use of ICT in Academic Libraries: Effective use of Google Tools and Android Mobile Applications”** at Arts and Commerce College Satara dated 29th December 2014.
- 9) Delivered Lectures as a Resource person for **“Diploma in Library Management”** three months course from Shivaji University at Shankarrao Jagtap Arts College Wagholi dated Nov.2014 to Jan.2015.
- 10) Delivered Lectures as a Resource person in one day workshop on **“Opportunities in LIS”** organized by Dept. of Library **Kisan Veer Mahavidyalay, Wai** dated 13 January 2015.

शुलडदर शशरकलंत शरंदे डहलवलडलड, डेढल. तल.कलवली, कल.शलतलश

Prof. Sunil Gaikwad

M.A.NET,II

- * 26th Dec. 2014 to. 28th Dec. 2014 “Kerala Institute of Local Administration organised International Conference on Local Self Government. Presented Paper on “ Social Justice and the Democratic Institution in India.” A Maharashtra experience.
- * Nominated as a member of Sub-Committee Board of Studies, Political Science.
- * Worked as a committee member for revised syllabus for B.A.III political Science.
- * Participated and presented a paper on G.K. Gokhale’s thought on education in National Seminar on G.K. Gokhale organised by Dept. of political Science and Gandhian Study Center, Shivaji University, Kolhapur on 3rd & 4th Jan. 2015

Prof. Kemdarne S.G

M.Sc.B.Ed.Net.Set

Asst. Professor of Chemistry

- * Attended one day workshop on revised syllabus of B.Sc.-II P-5 & 6 of Chemistry at Shrimant Babasaheb Deshmukh Mahavidyalay, Atpadi dated 6 Aug. 2014
- * Attended one day workshop on revised syllabus of B.Sc.-II P-7 & 8 of Chemistry at Yashwantrao Chavan Institute of Science, Satara dated 13 Aug. 2014
- * Attended National Conference on Frontiers in Chemical & Material Science at Department of Chemistry, Shivaji University Kolhapur dated 16-17 Jan. 2015
- * Visit to Sugar Factory (Ajinkyatara Sakhar Karkhana) Shendre under Inspire camp during 9th March 2015

Prof. Sarangpani Ramchandra Shinde

Research Papers Presented -

- 1) Presented research paper entitled “**Exploring Indian Middle Class Women in Manju Kapur’s Novel’s**” at International Seminar organized by Bharti Vidyapeeth Pune on 13 & 14 February 2015.
- 2) Presented research paper entitled “**Representation of Rural Indian in Nissim Ezekiel’s Poems**” at one day International Seminar organized by Pankaj Mahavidyalaya, Chopda on 11th January 2015
- 3) Presented research paper entitled “**Call-Computer Assisted Language Learning**” at Two day National Seminar organized by D.G. College Satara on 20th & 21st February 2015
- 4) Attended Two day National Seminar on “**The Importance of Benchmarking in the Third Cycle of NAAC**” at Dahiwadi College Dahiwadi on 27 & 28 February 2015.

Papers Publications :-

- 1) Published a research paper entitled “**Deconstructing the New Historicism**” in **Research Dimensions**, a multi-disciplinary peer-reviewed International research journal (vol.I, issue-III, April 2012)
- 2) Published a research paper entitled “**Psychoanalytic Reading of Veronika Decides to Die & By the River Piedra I Sat Down and Wept**” in **International Recognition Research Journal**, in the November 2014 issue. (Vol-IV, issue-II, November 2014)
- 3) Published a research paper entitled “**Psychic Struggle in Miss Prym in Paulo Coelho’s The Devil and Miss Prym**” in international recognized multidisciplinary research journal - Indian Streams Research Journal (Vol-IV, issue-X, November 2014)

Dr. Pawar U.S.

M.Sc. Ph.D.

Head Department of Botany

Sr. No.	Name of Seminar/ Conference/ Symposia/ Workshop	Department/Place /Date(s)	Attended Participated
1	One day National Seminar on "Biodiversity and Climate Change	Department of Botany Shivaji University Kolhapur. 31st January 2015	Attended
2	National Conference on Mangleoves of Konkan coast	R.P. Gogate college of Arts & Science and R.V. Joglekar College of Commerce, Ratnagiri. 2-3 February 2015	Oral Presentation
3	International Conference on Emerging Trends in Basic and Applied Sciences	Karmaveer Hire Arts, Science, Commerce and Education College Gargoti. 10th March 2015	Poster Presentation
4	Assessment of Spatial and Temporal Variations of Heavy Metals Levels at Bhal Region of Gulf of Khambat-India	Int. J. of Life Science 2014 vol.2(3): 249-255 ISSN: 2320-7817 eISSN: 2320-964X	Publication
5	Visit to Botanical Garden at Department of Botany. Y.C.I.S. Satara	Inspire Camp 7 March 2015	Practical Session
6	Worked as External Examiner for B.Sc. II- Practical Examination in Botany, Shivaji University Kolhapur	L.B.S. College Satara, 6 th to 14 th April 2015	External Examiner

वरिष्ठ महाविद्यालय आध्यापक वर्ग

❖ प्राचार्य

मा.डॉ. एम. बी. वाघमोडे
एम.ए., एम.फील., पी.एच.डी., जी.डी.सी. अॅन्ड ए.

❖ अर्थशास्त्र विभाग

प्रा.डॉ. घाटगे पी. आर. (विभागप्रमुख)
एम.ए., पी.एच.डी.
प्रा.धोंडे एस. व्ही.
एम.ए., एम.फील.
प्रा.कसबे एस. एम.
एम.ए., सेट नेट, जे.आर.एफ.

❖ राज्यशास्त्र विभाग

प्रा.सौ. जाधव जी. बी. (विभागप्रमुख)
एम.ए., एम.फील.
प्रा.गायकवाड एस. एम.
एम.ए., सेट नेट

❖ इतिहास विभाग

प्रा.गेजगे एस. एन. (विभागप्रमुख)
एम.ए. सेट
प्रा.भोसले एस. एच.
एम.ए., एम.फील.

❖ हिंदी विभाग

प्रा.शिंदे एस. वाय. (विभागप्रमुख)
एम.ए., एम.फील.
प्रा.ननावरे आर. डी.
एम.ए.नेट

❖ इंग्रजी विभाग

प्रा.काले डी. एस. (विभागप्रमुख)
एम.ए., एम.फील., सेट
प्रा.जवळ पी. बी.
एम.ए.
प्रा.शिंदे एस. आर.
एम.ए., सेट

❖ मराठी विभाग

प्रा.साठे ए. एस.
एम.ए. सेट

❖ भूगोल विभाग

प्रा.पवार व्ही. व्ही.
एम.ए., एम.फील.

❖ कॉमर्स विभाग

प्रा.देसाई ए. ए. (विभागप्रमुख)
एम.कॉम., सेट
प्रा.नलवडे एस. व्ही.
एम.कॉम., सेट
प्रा.ननावरे एस. एस.
एम.एस.सी.
प्रा.सौ.देशमुख एस. के.
एल.एल.एम., नेट

❖ सायन्स विभाग

प्रा.केमदारणे एस. जी.
एम.एस.सी., बी.एड., सेट नेट
प्रा.डॉ.पवार यु. एस.
एम.एस.सी., पी.एच.डी.

प्रा.जुनघरे एन. व्ही.

एम.एस.सी., नेट

प्रा.माने एस. एस.

एम.एस.सी., बी.एड.

प्रा.पोपळकर एस. पी.

एम.एस.सी., बी.एड.

प्रा.माळेकर एस. डी.

एम.एस.सी.

प्रा.चौधरी एस. बी.

एम.एस.सी., बी.एड.

❖ शारिरीक शिक्षण विभाग

प्रा.चव्हाण पी. आर.

एम.ए., एम.बी.एड.

❖ ग्रंथपाल

प्रा.नगरकर एस. आर.

एम.ए., एम.लिब., आय.एस.सी., एम.फिल सेट नेट

❖ ज्युनिअर विभाग

प्रा.जुनघरे एस. टी.

एम.कॉम., बी.एड.

प्रा.पाटील एस. एन.

एम.ए., बी.एड. (इंग्रजी)

प्रा.निकम एस. बी.

एम.ए., एम.फिल., बी.एड. (अर्थशास्त्र)

प्रा.कदम एस. के.

एम.ए., बी.एड. (सहकार)

प्रा.मुल्ला एस. एस.

एम.एस.सी., बी.एड. (वनस्पती शास्त्र)

प्रा.शिंदे व्ही. वाय.

एम.कॉम., बी.एड. (सहकार)

प्रा.खंडजोडे एस. टी.

एम.ए., बी.एड. (हिंदी)

प्रा.खंदारे आर. एस.

एम.ए., बी.एड. (इतिहास)

प्रा.शिंदे एस. टी.

एम.ए., बी.एड. (मराठी)

❖ शिक्षकेतर कर्मचारी

श्री.कोकरे व्ही. बी.

एम.ए. (मुख्यलिपिक)

श्री.देशमुख पी.आर.

बी.ए. (वरिष्ठ लिपिक)

श्री.जाधव व्ही. बी.

बी. ए. (कनिष्ठ लिपिक)

❖ प्रयोगशाला सहाय्यक

श्री.जाधव ए. एस.

❖ प्रयोगशाला परिचर

श्री.ओंबळे जे.बी.

श्री.जाधव एच.ए.

❖ ग्रंथालय परिचर

श्री.धनावडे व्ही. एल.

श्री.जुनघरे एस. व्ही.

श्री.मदने ए. टी.

❖ शिपाई

श्री.देशमुख ए. आर.

श्री.परिहार पी. एस.

श्री.शिंदे एच. बी.

श्री.विभूते वाय. एन.

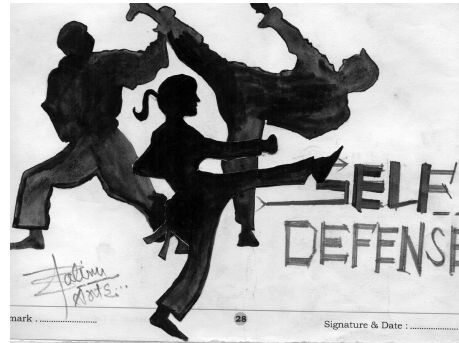

श्री. स. क. शिंदे महाविद्यालय, मेढा. ता. जावली, जि. सातारा

❖ कलादालन ❖

दिपाली वांगडे
(बी.कॉम. भाग २)

सलीम डांगे
(बी.कॉम. भाग ३)

नयना सुतार
(बी.ए. भाग १)

श्रीमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा. ता.जावली, जि.शाताश

विशाल जाधव
(बी.ए. भाग २)

आफ्रिन शेख
(बी.कॉम. भाग ३)